

ХРИСТИЯНСЬКИЙ ДУХОВНО-ПРОСВІТНИЦЬКИЙ ЧАСОПИС

2/2017 www.slovovchitelyu.org

Слово ВЧИТЕЛЮ

SOLA FIDE • ТІЛЬКИ ВІРА

Наше кредо:

«Нести Слово Боже — ось наша мета,
щоб кожний учитель був учнем Христа!»

Головний редактор	Тарас Приступа
Науковий редактор	Василь Жуковський
Літературний редактор	Світлана Филипчук
Дизайн і верстка	Віра Фесянова
Менеджер з розповсюдження	Аркадій Сльоза
Відповідальна за випуск	Надія Доля

Редакційна колегія: Тетяна Артерчук, Олена Бесараб, Олег Блощук, Адріан Буковинський, Василь Вепрук, Світлана Власова, Олександр Вознюк, Сергій Головін, Валерій Громов, Сергій Гула, Наталія Жигайло, Руслана Ковальчук, Оксана Матласевич, Василь Махлюк, Людмила Москальова, Дар'я Новікова, Олег Огірко, Микола Плаксін, Оксана Ревінкель, Оксана Рудь, Ганна Самолюк, Тетяна Саннікова, Ірина Сіданіч, Андрій Смирнов, Любомир Турчак, Галина Шевченко.

Засновник і видавець —
Міжнародна громадська організація
«Надія — людям»

Адреса: а/с 116, м. Рівне, 33028, Україна.
Телефон/факс: (0362) 63-79-76
e-mail: slovo@hopetopeople.org

Видається за сприяння:

- Всеукраїнського благодійного фонду «Східноєвропейська гуманітарна місія»;
- Громадської організації «Культурно-просвітницький Центр сприяння розвитку християнської культури та освіти»;
- Науково-дослідницької лабораторії християнської етики, християнської психології та християнської педагогіки НаУ «Острозька академія».

Часопис зареєстровано в Міністерстві юстиції України.
Свідоцтво про державну реєстрацію: серія КВ
№ 12846-1730Р від 27 червня 2007 р.

Передплатний індекс — 99864.

Пожертви на видання часопису просимо надсилати поштовим переказом на адресу МГО «Надія — людям» з позначкою: «Пожертви на часопис „Слово вчителю“», або на рахунок: МГО «Надія — людям», р/р 26007054714168, ПАТ КБ «Приватбанк», МФО 333391, ЄДРПОУ 21081735 з позначкою: «Пожертви на часопис „Слово вчителю“».

За умови передруку матеріалів посилання на часопис «Слово вчителю» обов'язкове.

Рукописи не рецензуються і не повертаються.
Редакція залишає за собою право редагувати і, за необхідності, скорочувати матеріали.

Посилання на Біблію або цитування окремих біблійних текстів позначаються умовними скороченнями. Список скорочень назв книг зазвичай подається у виданнях Біблії. Посилання зазначаються з дотриманням принципу «книга-розділ-вірш» і розділяються знаками пунктуації. Наприклад: Ів. 19:6–11, 13–20, 25–28; 1 Кор. 1:18–24. Фрагменти з одного розділу розділяються комою (,), а різні книги або розділи відокремлюються крапкою з комою (;). Якщо в тексті не зазначено інше, усі біблійні посилання взято з Біблії в перекладі проф. Івана Огієнка.

Фото на обкладинці Жанни Неробєєвої.

Надруковано: ТОВ фірма «Принт Хауз», 33024, вул. Старицького, 50а, м. Рівне, тел. (0362) 62-34-68. Наклад 2000 прим.

© «Слово вчителю» © МГО «Надія — людям»

Шановні читачі, дорогі друзі!

Мир вам!

З Божої ласки побачив світ ювілейний, 40-й випуск християнського педагогічного часопису «Слово вчителю». Підбиваючи підсумок нашої десятирічної співпраці, хочемо зазначити, що хоча прожиті роки видалися нелегкими, а часто й буремними для нашої країни, усе ж вони були увінчані Божою милістю й благодаттю. Адже в часи смутку, страху, тривоги й безнадії нас підтримувала християнська віра й молитва. А тому дуже символічно, що нинішнє число часопису присвячене саме цій темі.

«Не побачу — не повірю», — іноді говорять люди. «Не повіриш — не побачиш», — говорить Бог. Без віри неможливо догодити Богові, неможливо отримати відповідь на молитву, осягнути спасіння, сподобитися Царства Божого. Так постановив наш Законодавець, тому марно вигадувати інші способи чи методи. «Догодити ж без віри не можна. І той, хто до Бога приходить, мусить вірувати, що Він є, а тим, хто шукає Його, Він дає нагороду» (Євр. 11:6). Сама ж віра приходить через слухання, розуміння й прийняття Божого Слова (Рим. 10:17).

Такий простий і доступний для розуміння навіть малій дитині шлях багатьом чомусь видається надто легким, а тому — неможливим. Так само, як і спілкування з невидимим Богом через молитву. Однак віра та молитва — це два крила, які підносять нашу безсмертну душу до небесних висот і є запорукою здорового й плідного християнського життя.

Ми віримо в Пресвяту Трійцю: Бога Отця, Творця неба і землі, Бога Сина, нашого Господа і Спасителя Ісуса Христа, і Бога Духа Святого, який говорив через пророків, а зараз говорить через Святе Письмо — Біблію.

Ми віримо: якщо наш народ упокориться перед Богом і звернеться до Нього в молитві каяття, Господь почує й помилує нас, і вилікує наш край.

Ми віримо, що системне християнське виховання — від дитсадка до вишу — змінить Україну на краще. Тому продовжуємо пропагувати предмети духовно-морального спрямування й усіляко підтримувати вчителів, які виховують підростаюче покоління на християнських засадах.

Дякуємо, що ви з нами!

З повагою — редакційна колегія

Зміст

ПОГЛЯД ФАХІВЦЯ

- 4** Віра — від слухання Слова Божого
Надія Доля

АКТУАЛЬНА ТЕМА

- 8** Тільки вірою
Олександр Капустін
- 10** Два ювілеї
Олег Блощук

СТУДІЇ БІБЛІЇ

- 12** Релігійна людина, фанатик, християнин...
Роман і Євгенія Сверлови
- 15** «І не введи нас у спокусу...»
Олександр Кислашко

ЗНАЙОМСТВО

- 18** Про діяльність Громадської ради з питань співпраці з церквами та релігійними організаціями при МОН України
Юрій Решетніков

ПОДІЇ

- 20** Перший Всеукраїнський з'їзд педагогів з предметів духовно-морального спрямування
- 21** Реформація: освіта і наука
Аркадій Сльоза
- 22** Всеукраїнський круглий стіл у Черкасах
Лідія Гальченко
- 23** Характер для дітей
Римма Бучок
- 24** Перлини сучасної української освіти
Світлана Власова
- 25** Духовність — основа родини, школи, держави
Мирослава Жовтан

НАУКА І ХРИСТІЯНСТВО

- 26** Філософсько-науковий аналіз наріжної християнської молитви
Олександр Вознюк
- 28** Біблійний погляд на виникнення світу

С. 12

МЕТОДИКА І ДОСВІД

- 32** Віра, надія та любов у моєму житті
Оксана Віролайн
- 33** Віра в Бога як основа християнського світогляду
Ольга Прокопович
- 37** Біблійні оповідання
Лариса Цюх
- 38** Інтеграція християнських цінностей на уроках історії
Карина Панченко
- 40** Що таке дружба?
Катерина Главач
- 41** Біблійна астрономія (заняття 7 і 8)
Алла Кириченко
- 44** Пошуки істини та духовні начала епохи Реформації як засіб зміни свідомості
Ольга Гузик
- 46** Твоє серце — реформатор сьогодення
Світлана Филипчук, Юлія Береза та ін.
- 49** Музей Реформації

АСПЕКТИ ЗДОРОВ'Я

- 50** Гігієна духу
Сергій Головін

ХРИСТІЯНСТВО І МИСТЕЦТВО

- 52** Жити по вірі, або 3 міркувань совісті
Олег Блощук

МОЛОДЬ У ПОШУКУ

- 54** Хто упіймав твою дитину?
Тетяна Артерчук

РОЗДУМИ ДУШІ

- 57** Любити — це і є дарувати себе
Оксана Вербовська

С. 54

ВІРА — від слухання Божого Слова

Тарас Приступа — головний редактор часопису «Слово вчителю», співзасновник Міжнародної громадської організації «Надія — людям», пастор Біблійної місіонерської церкви «Община Доброго Пастиря» м. Рівне. Закінчив Українську біблійну семінарію (м. Київ), магістр богослов'я. Навчається в Міжнародному інституті душеопікунства «Coram Deo» (м. Львів). Одружений, батько шістьох дорослих дітей.

Готується до друку ювілейний 40-й випуск часопису «Слово вчителю». Скажіть, будь ласка, коли й чому виникла ідея видання часопису для вчителів?

— Перший випуск християнсько-го духовно-просвітницького часопису «Слово вчителю» побачив світ у вересні 2007 р. Цьому передувала багаторічна праця МГО «Надія — людям», спрямована на надання допомоги педагогам в пізнанні істини Слова Божого.

Ми чітко розуміли потребу, яка була й залишається в суспільстві стосовно знання духовних істин. Це найбільший дефіцит, який спостерігаємо в житті людей, зокрема дітей і молоді. З іншого боку, переконані, що Біблія — це джерело Божественної мудрості, це Боже одкровення, яке необхідне кожній людині для пізнання Бога й гідного життя. Як писав Федір Достоєвський, «загибель народу без Слова Божого, бо прагне душа Його слова й усякого прекрасного сприйняття». А хто може найкраще донести це Слово, ці знання до розуму й серця дитини? Звичайно, це батьки й учителі, які проводять із дітьми найбільше часу, користуються їхнім авторитетом і повагою. Тому й виникла ідея створення часопису, який допомагав би тим, хто зацікавлений у духовному вихованні дітей, сприяв би розвитку освіти та культури в Україні на християнських засадах.

Це журнал, який допомагає людям знайти дорогу до Бога й навчитися жити від Нього.

— Які завдання ставите перед творчим колективом редакції?

— Завдання, сформульовані на початку нашої роботи й викладені в найпершому числі часопису, залишаються незмінними: ознайомити читача з передовим педагогічним досвідом у питаннях навчання й виховання молоді на

Якщо ми цінуємо духовне, то маємо зрозуміти, що потрібно в духовні цінності інвестувати власні зусилля, власний час і власні кошти.

Це тест на предмет наших справжніх цінностей.

основі християнського світогляду, спрямувати до першоджерела — Біблії як Божого Слова — у пошуках відповідей на запитання щодо формування всебічно розвинутої особистості.

Кредо нашого видання: «Нести Слово Боже — ось наша мета, щоб кожний учитель був учнем Христа!» Проголошувати саме Слово Боже, не конфесії чи релігійні традиції, бо лише воно є джерелом справжньої віри та істинної духовності.

— Як відбувався процес формування Вашої команди?

— Насамперед запрошували людей, які вже працювали в МГО «Надія — людям», зокрема у відділі освіти,

і вболівали за впровадження предмета «Основи християнської етики» в навчальних закладах України. Згодом приєднувалися інші люди: до написання конспектів уроків залучаємо педагогів-практиків, духовні статті готують священнослужителі, науково-популярні матеріали — науковці.

Для нас важливо, щоб ці люди особисто знали й шанували Бога, щоб вони любили інших людей, щоб самі мали такі переконання, про які збираються писати.

У редколегії часопису є представники різних регіонів країни, люди з науковими ступенями й багатою педагогічною практикою. Я вдячний Богові за такий багатогранний творчий колектив і високо ціную внесок кожного. Користуючись нагодою, усім, хто брав участь раніше і хто продовжує працювати в часописі зараз, хочу щиро подякувати й побажати винагороди від Бога та Його благословення і вам, і вашим родинам.

При цьому варто додати, що творчий колектив продовжує формуватися й двері відчинені для нових учасників. Запрошуємо й будемо вдячні, якщо хтось із наших читачів стане ще

Засідання редколегії часопису «Слово вчителю»

й автором або сприятиме у виданні чи поширенні часопису.

— Які труднощі доводилося долати протягом цих десяти років?

— Усяка добра справа наражається на спротив. Дехто думає, що якщо я роблю Божу справу, то все має бути легко й гладко, але, читаючи Біблію, переконуємося, що на шляху найблагочестивіших Божих людей було багато перешкод і проблем. Видання «Слова вчителю» також зустрічає спротив.

Одна з проблем полягає в загальному байдужому ставленні людей нашого суспільства до духовних знань. Спілкуючись із різними аудиторіями людей, нерідко стикаємось із цілковитим нерозумінням глибини самої проблеми виховання дітей та молоді й шляхів, як її можна подолати.

Іноді людям здається, що всі проблеми можна розв'язати хорошим матеріальним забезпеченням. Це відголоски комуністичної ідеології: треба створити матеріальну базу — і все налагодиться саме собою. Багато людей вірять, що якщо вони матеріально забезпечать своїх дітей, то ті виростуть хорошими громадянами, гідними людьми тощо. Інші надають перевагу знанням, які розвивають інтелект, які потрібні для здобуття професії, а не знанням, які допоможуть формувати духовні цінності й благочестивий характер.

Наступна проблема полягає в тому, що не так багато людей бажають служити (а не досягати своїх меркантильних інтересів чи просто реалізовувати свій творчий потенціал) через журнал. Не всі готові запропонувати матеріали хорошого рівня, основані на універсальних істинах, які походять із Божого Слова.

І ще одна банальна, звична для нас, українців, перешкода — брак коштів. Мало людей готові передплачувати часопис. У розумінні більшості вічне має

Перший склад редколегії (зліва направо):
О. Бондарчук, О. Новікова, Т. Приступа,
Н. Доля, С. Филипчук, Ю. Ліщинський,
Р. Ковальчук, О. Блощук

бути безкоштовним. Це ставить перед нами ще одне завдання — формувати духовні смаки. Нічого поганого немає в тому, що ми цінуємо матеріальні речі, але те, що веде до богопізнання та богопоклоніння, — значно важливіше. Якщо ми цінуємо духовне, то маємо зрозуміти, що потрібно в духовні цінності інвестувати власні зусилля, власний час і власні кошти. Це тест на предмет наших справжніх цінностей.

Можна сказати, що журнал живе завдяки Божій благодаті та Божій волі. У нас ніколи не було коштів для реалізації додаткових можливостей, але завжди було все необхідне, щоб здійснити головний задум.

Три роки тому ми майже здалися й прийняли рішення закрити журнал через брак коштів. Коли ж оприлюднили це рішення, то люди, які ніби стояли осторонь, стали нашими щирими вболівальниками й радниками, увійшли в редколегію, допомогли фінансово.

Завдяки співпраці з Лабораторією християнської етики, педагогіки і психології при НаУ «Острозька академія», із Всеукраїнським благодійним фондом «Східноєвропейська гуманітарна місія», із Культурно-просвітницьким центром

сприяння розвитку християнської освіти і культури вплив журналу поширився, наклад збільшився.

Дякуємо Богові за тих людей, яких Він послав нам назустріч.

— Чи варто вкладатися в друковане слово, коли з кожним днем усе більшого поширення набувають електронні (аудіовізуальні) засоби масової інформації, а люди все менше й менше читають?

— Наявність такої тенденції не варто ігнорувати. Усе більше й більше молодих людей користуються електронними носіями інформації. Але я переконаний, що друковане слово ніколи не втратить своєї актуальності.

Якщо говорити про Україну, то в нас ще дуже багато людей, особливо в сільській місцевості, не мають вільного доступу до інтернету. Люди середнього й старшого віку, хоча й володіють новітніми технологіями, психологічно краще сприймають надрукований матеріал. Я сам належу до таких людей. Мені цікавіше взяти до рук книжку.

Особливістю друкованого слова є те, що воно не підвладне часу. Через роки й десятиліття до нього можуть повертатися, перечитувати. Можливо, часопис залежить на полицях і його прочитають діти, онуки чи правнуки тих, хто його отримав.

Пам'ятаю себе в підлітковому віці. Правда, тоді було дуже мало духовної літератури, але яким скарбом для мене була підшивка старих батькових журналів «Християнин» видання 1905 року!

— Що Вас як християнина найбільше тривожить із того, що зараз відбувається в Україні й у світі?

— Найбільшу проблему вбачаю в прихильності людей до всього земного. Наші цінності набагато більше пов'язані із земним, матеріальним достатком, ніж із думками про духовне.

Батьківські настанови

Матеріалізм, який захоплює серця людей, відвертає їх від Бога. Люди не бачать потреби в духовних змінах. Це доволі поширена форма ідолопоклонства.

— **Що позитивно в плані духовно-морального виховання дітей та молоді Ви спостерігали за останні 10 років?**

— Усе пізнається в порівнянні. Зараз в Україні є можливість викладати в школах уроки християнської етики, друкувати й розповсюджувати духовну літературу, християнські організації співпрацюють

Важливо, щоб люди, які займаються вихованням у сім'ї, школі, церкві, могли представити дітям великого Бога, а не передати їм лише мораль.

з освітніми установами. Мало країн світу, де такі процеси можливі. Це дуже позитивно.

У рамках святкування 500-річчя Реформації цього року маємо унікальну нагоду для поширення духовних знань.

На жаль, дуже мало чиновників розуміють важливість духовного виховання й готові сприяти його системному впровадженню.

— **Чи вірите Ви, що системне християнське виховання (від дитсадка до вишу) змінить Україну на краще?**

— Абсолютно переконаний. У світі є такий досвід. До 60-х років у США в школах викладали Біблію, звершували

Тарас Приступа, Андрій Резуненко, Віталій Рожко: братерська бесіда

молитви, духовне виховання провадили всюди й на високому рівні. Це заклало основу процвітання цієї країни. Зараз старші люди, які пам'ятають ту Америку, духовну, схилену перед Богом, плачуть за нею. Бо коли християнство почали витісняти з навчальних закладів, там виникли серйозні проблеми.

— **Відтак, у цьому контексті, чим нам в Україні не слід нехтувати?**

— Важливо не втратити цей благодатний час. У чому сама суть? Є загроза в центрі всього поставити людину, зробити виховну діяльність занадто людиноцентричною. Збалансувати такий підхід і дати бажаний результат може лише богоцентричне Євангеліє.

Важливо, щоб люди, які займаються вихованням у сім'ї, школі, церкві, могли представити дітям великого Бога, а не передати їм лише мораль. У комуністичні часи було багато моралі, але це нічого позитивного не дало. Знання Божого Закону без пізнання Законодавця й особистих стосунків із Ним не змінить суспільство, люди зміняться тоді, коли знатимуть Бога як живу Особистість і матимуть із Ним реальні стосунки, коли будуть чути Його й розмовляти з Ним, коли

Сам Бог буде джерелом їхньої віри й сили, коли Біблія буде живою й практичною.

— **Що для Вас означає Реформація? Як ставитеся до святкування в Україні 500-річчя Реформації? Чи розраховуєте на якісні зміни в суспільстві у зв'язку з цим святкуванням?**

— Дуже хотілося б, щоб цей потужний потік важливої духовної інформації спричинив реальні зміни. Вірю, що це відбудеться через особисті трансформації. Якщо зміняться окремі люди, це обов'язково вплине на суспільство. Це не може бути рішення президента чи парламенту. Швидше за все, люди слухатимуть Слово, і Бог торкнеться їхніх сердець, і реформація відбудеться на особистому рівні, відтак розповіді про духовні переміни передаватимуться із уст в уста.

Найцінніше, найдієвіше і найактуальніше, що я бачу в Реформації, — це 5 тезисів:

- Біблія — єдине мірило віри і життя;
- прощення та спасіння можна отримати лише вірою;
- спасіння приходить як Божа благодать, що є незаслуженою милістю;
- Христос — єдиний Посередник між Богом та людиною. Спасіння можливе тільки через віру в Нього;
- люди повинні схилитися лише перед Богом та віддавати славу винятково Йому!

— **Під впливом яких факторів формувався Ваш світогляд? Хто були Ваші наставники, учителі?**

— Можу відповісти дуже коротко — сім'я і церква.

Батьки з дитинства виховували мене в любові до Бога та Божого Слова. Не пам'ятаю такого часу, щоб я не вірив, що Бог є, або щоб ставив під сумнів Біблію. Це не означає, що моє духовне життя завжди було бездоганим, але я не пам'ятаю себе без такої віри. І основна заслуга в цьому — батьків.

У школі я дуже полюбив і абсолютно довіряв своїй першій учительці. Та одного разу, мабуть, це вже було на початку 2-го року навчання, почув від неї, що Бога немає. Це був найчорніший день у моєму дитячому житті. Людина, якій я довіряв і яку безмежно поважав, сказала таку фразу. Моє дитяче серце розривалося. Це був той день, коли зірка моєї першої вчительки згасла. Переконавання, прищеплені

Тарас Приступа з молоддю Рівненської церкви

Благословенний час, коли вся родина разом

батьками, були вже глибоко закорінені в моєму серці.

Моє дитинство проходило в церкві, яка потерпала від переслідувань атеїстичної системи. Лідерами громади були віддані Богові люди, готові покласти своє життя за віру в Ісуса Христа. Незважаючи на всі заборони й переслідування, у нас була недільна школа. Особлива атмосфера любові, доброти, турботи, жертвності, теплоти спілкування з дітьми та дорослими підживлювала мою дитячу віру й бажання залишитися там назавжди.

— Які якості характеру цінуєте в людях найбільше?

— Вірність, самовіддану посвяту Богові та Його справі.

Іноді доводиться зустрічатися з людьми, які дуже швидко і яскраво спалахують, утім так само швидко гаснуть. Це люди, які готові бігти спринтерську дистанцію, а після цього спочивати на лаврах. Є ж ті, які готові бігти марафон. Вони роблять Божу справу протягом усього життя. І це по-особливому цінно. Думаю, у Божих очах теж.

— Очевидно, що пасторство неможливе без учительського дару. Крім того, Ви викладаєте духовні дисципліни студентам християнських навчальних закладів. Як методи великого Вчителя використовуєте?

— Ісус Христос промовляв до народу людей, Він навчав окремо Своїх учнів, а також працював із людьми один на один. Служіння пастора й учителя також передбачає роботу з великою аудиторією, з малими групами, індивідуально. А ще це служіння неможливе без любові до Бога і до людей. І цього також вчуся від Ісуса.

Узагалі, у нас немає багато інструментів. У нас є звістка, яку потрібно передати словами. Головне, щоб наше

ставлення до тих, кого ми вчимо, і наше життя не суперечило цій звістці.

— Чи могли б Ви поділитися кількома моментами з Вашого життя, які особливим чином ствердили Вашу віру в Бога?

— Було багато життєвих ситуацій, коли моя віра підтверджувалася багатьма фактами, але я твердо вірю в те, що віра — від слухання Божого Слова, по-іншому вона не зароджується.

Людині, яка каже, що хотіла б повірити, та не може, я б порадив одне: читайте, слухайте Боже Слово, і віра обов'язково поселиться у вашому серці.

Якщо ви турбуєтесь про дітей, наступні покоління — передавайте дітям Боже Слово, разом відвідуйте церкву, де воно проголошується.

Добре, якщо є можливість спостерігати красу Божого творіння. Це підсилює нашу віру.

Звертайтеся до Бога в молитві й переконаєтесь, що Бог живий і Він відповідає на молитви. Це ще більше зміцнить вашу віру.

Досліджуйте Писання на предмет Божих обітниць, і ви переконаєтесь, що дуже багато Божих обітниць уже збулися, а інші збудуться на ваших

очах. І це достеменно так, тому що виконання цих обітниць базується не на наших зусиллях, а на Божій вірності, Він пильнує за виконанням Своїх слів, тобто за виконанням Біблії.

Людям, які хочуть вірити, важливо шукати Божого лиця, при цьому не менш важливо помічати Його руку, яка захищає, яка здійснює Божественну турботу про наше щоденне життя, про нашу долю, про близьких людей. Слід також помічати Батьківську руку, яка нас виховує. Коли ми терпимо біль чи розчарування, Бог не відвернувся від нас, а займається нашим вихованням, привертає нашу увагу до Самого Себе.

— Чи є у Вас улюблені тексти Святого Письма?

— Різні тексти на різних етапах життя були по-особливому цінними. Один із них — Іс. 66:1-2: «Так говорить Господь: «Небеса — Мій престол, а земля — то підніжок для ніг Моїх: який же то храм, що для Мене збудуєте ви, і яке ото місце Його відпочинку? Таж усе це створила рука Моя, і так все це сталося, — говорить Господь! — І при тому дивлюсь Я на вбогого та на розбитого духом, і на тремтячого над Моїм словом»».

— Ваші побажання читачам чаклоспису «Слово вчителю».

— Як побажання нагадаю про те, що в радянські часи нам представляли як прислів'я, але це біблійний принцип: «...Бо що тільки людина посіє, те саме й пожне!» (Гал. 6:7).

Господь дав нам у житті багато різних видів насіння. Це наш час, наші слова, учинки, кошти тощо.

А продовження цього принципу звучить таким чином: хто сіє для задоволення тіла, пожне тління, пожне руйнування; хто ж сіє для задоволення духа — пожне життя вічне. Тому сійте духовне, вічне, невидиме, сійте в майбутнє. 🕊

Матеріал підготувала **Надія Доля**
Фото **В'ячеслава Артерчука**

ТІЛЬКИ ВІРОЮ

Біблія стверджує, що ми отримуємо спасіння від майбутнього суду вірою і лише вірою. Це стверджується досить категорично, і особливо підкреслено, що спасіння неможливо заслужити чи заробити добрими справами. Ось кілька текстів:

«А коли ми дізнались, що людина не може бути виправдана ділами Закону, але тільки вірою в Христа Ісуса, то ми ввірували в Христа Ісуса, щоб нам виправдатися вірою в Христа, а не ділами Закону. Бо жодна людина ділами Закону не буде виправдана!» (Гал. 2:16).

«Бо спасені ви благодаттю через віру, а це не від вас, то дар Божий, не від діл, щоб ніхто не хвалився» (Еф. 2:8-9).

«А тепер, без Закону, правда Божа з'явилась, про яку свідчать Закон і Пророки. А Божа правда через віру в Ісуса Христа в усіх і на всіх, хто вірує, бо різниці немає, бо всі згрішили, і позбавлені Божої слави, але дарма виправдуються Його благодаттю, через відкуплення, що в Ісусі Христі» (Рим. 3:21-24).

Нарешті, Сам Христос сказав: «Поправді, поправді кажу Вам: "Хто вірує в Мене, — життя вічне той має"» (Ів. 6:47).

Посилаючи апостола Павла на служіння, Господь напучував його: «Визволяю тебе від твого народу та від поган, до яких Я тебе посилаю, — відкрити їм очі, щоб вони навернулись від темряви в світло та від сатанинської влади до Бога, щоб вірою в Мене отримати їм дарування гріхів і насліддя з освяченими» (Дії 26:17-18).

Вірний цій настанові Павло виклав сутність Євангелії коротким реченням: «Віруй в Господа Ісуса, — і будеш спасений ти сам та твій дім...» (Дії 16:31).

Ці тексти найважливіші в Біблії. На їхній підставі проголошено великий принцип християнського віровчення: «Sola Fide» — «Тільки віра». Ми отримуємо оправдання вірою, причому не просто вірою, а вірою в Ісуса Христа.

З іншого боку, якщо вийти на вулицю й запитати будь-якого зустрічного, чи вірить він у Христа, він напевно скаже: «Так!», та ще й перехреститься. На Пасху всі вітаються:

«Христос воскрес!», хоча ми чудово розуміємо, що часто це лише данина традиції. А наші правителі й начальники, які на свята приїждять до храмів і статечно стоять там зі свічками в руках, теж усі віруючі?..

Гаразд, на таких людей не зважатимемо. Погляньмо на інших: релігійних, ревних, старанних. Сам Христос говорив про деяких із них: «Багато-хто скажуть Мені того дня: «Господи, Господи, хіба ми не Ім'ям Твоїм пророкували, хіба не Ім'ям Твоїм демонів ми виганяли, або не Ім'ям Твоїм чуда великі творили?» І їм оголошу Я тоді: «Я ніколи не знав вас. Відійдіть від Мене, хто чинить беззаконня!» (Мт. 7:22-23). Тобто, виявляється, можна вірити в Ісуса Христа, визнавати Його Божим Сином і Господом, але все одно піти в пекло.

Біблія говорить, що віра буває різна. Бисі теж вірують і тремтять, але ця віра нічого їм не дає. Буває віра мертва й жива. У нас повинна бути жива віра, яка спасає. Якщо коротко, то це віра в три речі.

Віра в гріх. Чи вірите ви, що ви грішник, або, краще сказати, чи усвідомлюєте ви себе грішником? Це перша сходинка на шляху до спасіння. Багато людей нині не визнають гріха. Одні говорять, що добро і зло — поняття відносні, вигадані. Інші погоджуються, що добро і зло існують, але себе вважають добрими. Отож, віра, яка спасає, — це віра в те, що ви грішник, що у вас грішні не лише вчинки, але й думки, і серце.

Віра в суд. Чи вірите ви, що Бог судитиме живих і мертвих? Чи вірите, що на небесах записуються гріхи кожної людини, і вам на цьому суді ніяк не виправдатися? З кожним днем ми наближаємось до дня суду. Він буде всеохопним і неупередженим, а тому страшним для кожного з нас. Виправданням на ньому не будуть ні добрі справи, ні навіть шире розкаяння. Ви приречені, тому що Бог безмежно святий, а ви вкрай зіпсуті. «...Лютість та гнів. Недоля та утиск...» (Рим. 2:8-9) — ось, що чекає на вас там, а відтак — вічне пекло. І жодної алегорії. Буквальний гнів і буквальне пекло.

І, нарешті, **віра в Спасителя**, у Його спокутну смерть. Віра в те, що самі ми ні від гріха, ні від суду не могли б спаситися, але Христос із милості й любові Своєї вирішив нас спасти й сплатив повну ціну нашого спасіння. Чи вірите ви, що Христос умер за ваші гріхи й подарував особисто вам Свою праведність? Чи вірите ви, що Христос за вас заступився перед праведним Суддею, вимовив перед Ним ваше ім'я і віддав за вас Своє життя? І не розгорнутися книги із записами ваших справ, а буде розгорнута «інша книга, то книга життя» (Об. 20:12), і ваше ім'я незнищеними письментами буде там написано! Чи вірите ви в це?

Вірити потрібно, що Христос умер не просто за всіх людей, а саме за мене. Коли ми усвідомлюємо себе грішниками, нам здається, що ми грішніші від усіх людей на світі. Звичайно, це суб'єктивне відчуття, ми розуміємо розумом, що є люди, які нагрішили більше від нас, але серце настільки журиться про все вчинене зло, що йому здається: немає гіршої людини.

Так і стосовно спасіння. Я раптом усвідомлюю, що Ісус умер за мене більше, ніж за когось іншого. Що Він на хресті думав про мене, що у Нього до мене особливий інтерес. Що якщо я був єдиним грішником на землі, Він умер би за мене одного! Немовби зник увесь світ, ось я і ось Він! Такий підхід був у апостола Павла. Він писав: «...Живу вірою в Божого Сина, що мене полюбив, і видав за мене Самого Себе» (Гал. 2:20). Ось віра, яка спасає: віра в те, що мій борг сплачений, мої гріхи покриті, моя провина знята, моє ім'я записане в книзі життя. Чи можете ви з упевненістю сказати: «Так, я вірю, що на Божому суді мої гріхи не будуть згадані, тому що Христос за них умер! Так, я вірю, що ввійду в Небесне Царство, тому що Христос для мене його заслужив!»? Якщо можете, то це і є жива віра.

А як же діла?

Якщо ми спасаємося вірою, то невже можна грішити? На ці запитання відповідають апостоли Павло та Іван. Ось їхні відповіді:

«Кожен, хто родився від Бога, не чинить гріха, бо в нім пробуває насіння Його. І не може грішити, бо від Бога народжений він» (1 Ів. 3:9). Зверніть увагу на слова «від Бога народжений». Що це означає? Це означає, що є надзвичайне явище, яке називають «народженням згори» або, по-іншому, «відродженням». Коли людина від усього серця звертається до Бога, у ній відбувається радикальна зміна: вона народжується вдруге. Від наших земних батьків ми успадкували гріховну природу, і тому жили в гріху. Але, навернувшись до Ісуса Христа, ми народилися від Бога, і від Нього успадкували святую природу. Тепер гріх нам ненависний.

Відраза до гріха — найважливіша ознака відродження. Часом ми всі грішимо, але робимо це начебто ненавмисно, а після гріха не відчуваємо ні задоволення, ні радості, а навпаки, відчуття відрази й презирства до самих себе.

Апостол Павло говорить так: «Що ж? Чи будемо грішити, бо ми не під Законом, а під благодаттю? Зовсім ні!» (Рим. 6:15); «Ми, що вмерли для гріха, як ще будемо жити в нім?» (Рим. 6:2). Коли ми прийшли до Ісуса Христа, у нас установився з Ним тісний зв'язок. У нас почали діяти Його життя і Його смерть. І як Христос умер, так і ми з Ним умерли для гріховних пожадливоростей і для стихій світу. Чим більше ми занурюємося в Христа, тим більше в нас діє Його смерть.

Те ж саме стосується добрих справ. Відроджена людина хоче робити добро. Але чому? «Бо то Бог викликає в вас і хотіння, і чин за доброю волею Своєю» (Флп. 2:13). Це не ми спасаємося добрими ділами, це Бог нас спас і тепер робить через нас добрі діла. Чудово про це сказано в Посланні до ефесян: «Бо спасені ви благодаттю через віру, а це не від вас, то дар Божий, не від діл, щоб ніхто не хвалився. Бо ми — Його твориво, створені в Христі Ісусі на добрі діла, які Бог наперед приготував, щоб ми в них перебували» (Еф. 2:8-10).

Добрі справи — це результат відродження, плоди Святого Духа, які зрощує Його сила. Можна порівняти відродження з конем, а добрі справи — з возом. Якщо є відродження, то добрі справи будуть здійснюватися природним чином. У нас будуть і сили, і бажання. А діла без віри — це віз без коня. Деякі люди намагаються їх робити, але скільки тієї людської сили? Надовго нас не вистачить.

Таким чином, добрі діла — це наслідок живої віри, її прояв.

Чому важливо розуміти, що ми спасаємося тільки вірою в Ісуса Христа?

По-перше, якщо ми розуміємо, що спасаємося не своїми заслугами, а лише Христом, то всю славу віддаємо Йому. Це Він постраждав за нас, Він прийняв і простив нам, Він змінив наше серце, Він зрощує добрі плоди, Він приготував небесні оселі. Усе Він, і Йому вся слава. А якщо спасіння заробляємо ми, тоді вся слава нам. У результаті ми стаємо гордими: це ж ми стараємося, ми заслуговуємо й отримуємо. Але якщо ми привласнюємо хоча б частину свого спасіння, то викрадаємо в Бога Його славу, а це гріх.

По-друге, це впливає на наш внутрішній мир. Коли ми перестаємо цілковито покладатися на Христа, то втрачаємо радість спасіння. Люди, які щиро намагаються спастися своїми ділами, постійно відчувають провину. Скільки б вони не зробили добрих справ, вони розуміють, що цього замало. Скажімо, сьогодні я постарався, зробив кілька добрих справ. Утомлений, але задоволений іду спати. А завтра в мене вже немає сили після вчорашнього, а післязавтра взагалі згрішив, — і ось я в сум'ятті й зневірі. «Господи, пробач, завтра постараюся бути хорошим». І так день за днем. Зате

якщо ми покладаємося на Христа, то завжди будемо радіти Його спасінню. Минув день плідно — ми дякуємо Богові, що благословив і допоміг виконати Його волю. І навіть коли згрішили — сповідаємося, але все одно дякуємо Богові, що й за цей гріх умер Христос.

А взагалі, це набагато серйозніше, ніж наші суб'єктивні відчуття. Писання говорить, що якщо ми не покладаємося на Христа, то не ввійдемо в Боже Царство. Апостол Павло написав галатам суворі слова: «Ви, що Законом виправдуєтесь, полишилися без Христа, відпали від благодаті!» (Гал. 5:4). Нам потрібно до кінця усвідомити, що спасіння дається задарма й прийняти цей дарунок. Якщо я надіюся на Христа, то спасусь, а якщо на себе, то загину!

Висновок робить апостол Петро: «Тому то, підперезавши стегна свого розуму та бувши тверезі, майте досконалу надію на благодать, що приноситься вам в з'явленні Ісуса Христа» (1 Петр. 1:13).

Невже закон, даний Богом, може бути поганим?

Усе, що робить Бог, «вельми добре». У Посланні до римлян апостол Павло говорить: «Закон святий, і заповідь свята, і праведна, і добра» (Рим. 7:12). Бог через Мойсея дав людям заповіді й закон. Але для чого? Щоб люди спасалися із їхньою допомогою? Зовсім ні. Спастися виконанням закону неможливо, це очевидно. Яка ж функція всіх цих заповідей? Новий Завіт відповідає: «Закон виховником був до Христа» (Гал. 3:24). Бог дав закон, щоб ми швидше прийшли до Спасителя, усвідомили свою потребу в Ньому.

Проповідник Біллі Страйкен називав закон другим Христом й наводив для наочності таку ілюстрацію. Уявіть собі, що вас посадили в камеру й приставили охоронця. Ось він закрив замок і збирається йти. Ви кидаєтесь до дверей і говорите: «Я не хочу тут залишатися, як мені вийти?» Охоронець відповідає: «Я відімкну замок і випущу вас за однієї умови: якщо ви ідеально чисто приберете свою камеру». «І все?» — дивуєтесь ви й відразу починаєте вичищати підлогу й видаляти всі порошинки-смітинки, які там є. Уранці охоронець приходить, а ви вже зібрали речі й готуєтесь до виходу. Але він незадоволений. «Так, — каже він, — підлога чиста, але подивіться на стелю». Ви піднімаєте очі й розумієте, що зовсім забули про стелю, а там павутина й пил. Цілий день ви вичищаєте стелю, але наступного ранку охоронець знову незадоволений: ви чистили стелю, але насипали сміття на підлогу. А потім претензії з'являються до стін, а потім до ліжка — і так день у день, доки ви займаєтесь одним, інше занепадає, і через якийсь час ви розумієте, що з цієї камери вам не вийти ніколи. І отут приходить до вас Христос і говорить: «Якщо дозволиш, Я можу прибрати твою камеру. Лише Я можу це зробити». Ви згоджуєтесь, і Він робить всю роботу замість вас. Наступного ранку охоронець у захопленні: «Яка дивовижно чиста камера! Я ніколи такої не бачив!» Ключ повертається в замок, і ви опиняєтесь на свободі. Ваше серце переповнене подякою Спасителю, і ви вирішуєте служити Йому до кінця своїх днів із вдячності за звільнення.

Ось для чого був закон: якби не він, ви не полюбили б Христа, ви не почували б вдячності й жили б своїм життям. Але «законом-бо гріх пізнається» (Рим. 3:20), і усвідомивши, наскільки ми грішні й безпомічні, ми схопимосся за Христа, як за єдину надію, і Йому одному віддамо всю славу. 🙏

Олександр Капустін,
пастор Світлогорської церкви,
Білорусь

Два ювілеї

...Нема гіршого звіра од людини,
коли їй дають владу і відбирають Бога...

Роман Іваничук «Орда»

Цього року «зустрілися» два ювілеї. 500 років Реформації і 100 років жовтневої революції в Росії. Дві дати, що змінили світ. Дві події, які мали вплив на величезну кількість людей. Кожна з них мала свої наслідки для багатьох народів. Дві події, які змінювали мислення і світобачення цілих поколінь.

Так сталося, що на нас, українців, ці події мали безпосередній вплив. Що вони принесли для нашого народу? Який вплив і які наслідки мали? Адже обидва терміни починаються з одного префікса «ре», що означає розворот, повернення, обернення. Тож, як вплинули на людей ці різні за внутрішнім змістом обернення?

Для початку потрібно нагадати, що означають ці терміни, адже в нашому житті ми часто вживаємо слова, значення яких до кінця не знаємо.

- Революція — від латинського "revolution" — швидка кардинальна зміна всієї системи, або частини цієї системи. Це може стосуватися суспільних систем, людини особисто, чи навіть неорганічної природи. Уперше цей термін використали алхіміки для пояснення швидких раптових перетворень речовин.
- Реформація — від латинського "reformation" (перетворення, виправлення) — це відновлення, перетворення або перебудова, поновлення або повернення колишнього, але поліпшеного стану (конституції, суспільства, держави). Найчастіше використовується як власна назва релігійно-суспільних процесів в Європі XVI–XVII ст.

Тобто революція — це радикальний вибуховий спосіб зміни, який кардинально перетворює суспільну ситуацію. Реформація ж — це перетворення за допомогою повернення до колишніх форм існування з метою виправлення ситуації.

Не секрет, що ми діємо лише так, як віримо. Тобто в основі наших учинків лежить віра. Звісно, нас можна змусити щось робити всупереч власному бажанню. Але коли спадає тиск, ми починаємо діяти згідно з нашими переконаннями. Власне, ця теза лежить в основі всіх перетворень у суспільстві. Тому всі збурення й перемини мають ґрунтуватися на якихось переконаннях. Вони не можуть виникнути спонтанно, безпідставно. Має з'явитися певне переконання в значній кількості людей, щоби якісь перетворення — кардинальні чи поступові, — мали змогу змінювати існуючий стан речей. І реформація, і революція мали свої і передумови, і фундамент, і прихильників.

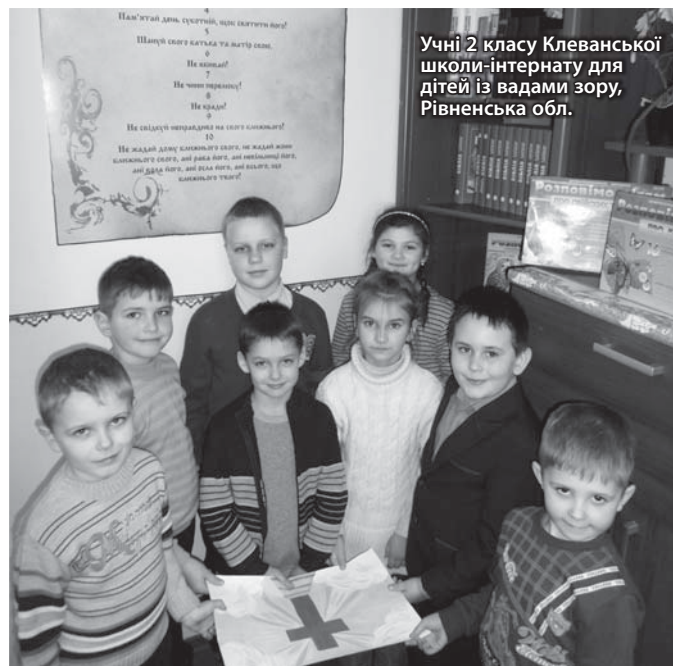
Реформація виникла як реакція на зловживання католицької церкви й папської влади. Глибока криза суспільства, невинуваті надії на зміни в церковному устрої й житті вилились спочатку в поодинокі виступи (Ян Гус, Дж. Вікліф, Дж. Савонарола), а згодом — у масовий протест у північно-європейських країнах, який базувався на ідеях М. Лютера, Ж. Кальвіна, У. Цвінглі та інших теологів того часу.

Основною ідеєю Реформації було повернення до форми та змісту церкви апостольських часів, яка згодом була сформульована богословами у вигляді "Quinque Sola" (п'ять «тільки») — тільки Писання, тільки віра, тільки благодать, тільки Христос, тільки Богові слава. Реформація ставила на

меті змінити Церкву й ствердити право людини на особисті стосунки з Богом без посередників. Проте зміни в ставленні людей до Бога змінюють і суспільство. Адже неможливо любити Бога й водночас ненавидіти свого ближнього (Ів. 4:20). Тому, зрештою, Реформація залишила свій позитивний відбиток на суспільно-політичному житті тогочасної Європи.

Революція теж мала свої передумови. Тоді як розчарування в церковній політиці привело одних людей до Реформації й прагнення змін, інших — до повної зневіри в будь-яких моральних принципах та ідеалах. Подібні погляди сформувались у світоглядну концепцію, що заперечувала будь-які цінності й отримала назву «нігілізм» (від лат. "nihil" — ніщо). Нігілізм стверджував, що життя не має ніякої мети й значення. І якщо ти маєш достатньо сили, то маєш право й можливість побудувати своє життя так, як бажаєш. Іншими словами, якщо життя має цінність лише як фізичне існування, тоді ти маєш повне право будувати його так, як ти того хочеш. Ти — коваль свого щастя і можеш, як хочеш, захищати свої погляди, адже мораль — це теж мури й кайдани, якими правлячі кола стримують людей.

Така позиція призвела до виникнення цілого покоління людей, які не вірили ні в що й були скептично налаштовані

Учні 2 класу Клеванської школи-інтернату для дітей із вадами зору, Рівненська обл.

Фото Руслани Ковальчук

до будь-яких моральних ідеалів. «Співцем» цієї філософії став Іван Тургенєв, який детально представив цю філософію в романі «Батьки і діти». Згодом погляди нігілістів знайшли своє втілення в революції 1917 року.

І Реформація, і революція мали на меті зміну суспільства й привнесення нових ідеалів у життя людей. Проте підхід кардинально різнився: реформатори прагнули через внутрішні зміни в людині й розбудову стосунків із Богом змінити суспільство зсередини. Революціонери — через руйнацію існуючої системи й побудову абсолютно нового ладу принести свій порядок у суспільство.

Звернімо увагу на те, які наслідки мали ці події в житті народів. Адже будь-яка справа пізнається за її плодами. Так, так, вираз дуже скидається на біблійну цитату, це — універсальний закон природи, за яким ми оцінюємо всі процеси та явища у світі. Саме «плоди», або результати справи вказують на її доцільність і дієвість.

Отож, які ми маємо плоди?

Наслідки Реформації:

- Розвиток книгодрукування і освіти, розвиток шкіл і навчальних закладів. Заснування університетів, академій, популяризація освіти серед простого населення (щоб вивчати Слово, потрібно вміти читати).
- Проголошення великого Бога замість великого папи. Піднесення гідності кожної людини через ствердження її цінності в Божих очах, а пізніше — утвердження прав людини.
- Протестантська етика виробництва, яка лягла в основу сучасної економіки й дала поштовх економічним змінам у багатьох країнах світу. Більшість сучасних провідних країн світу — це ті держави, які свого часу прийняли ідеї Реформації.
- Скасування рабовласництва. Хоча багато-хто з людей переконані, що церква схвалювала рабовласництво, це далеко не так. Адже саме протестанти на чолі із Вільямом Вілберфорсом (британський політик, член парламенту Британії) домоглися заборони работоргівлі. (Цікавий факт: в Австрійській імперії, де значна частина підданих були протестантами, кріпацтво було скасоване 1781 року. А в Російській імперії Катерина II 1783 року закріпачила всіх селян.)
- Реформація дала поштовх для розвитку наук. Адже пізнаючи й досліджуючи світ, ми пізнаємо його Творця. Величезна плеяда тогочасних науковців були щирими християнами — Ч. Ліней, Ф. Бекон, Б. Паскаль, І. Ньютон, Я.А. Коменський, Г. Мендель, М. Планк та інші.

Що принесла революція 1917 року:

- Постійні воєнні конфлікти (громадянська війна, Друга світова, Фінська, Халхін-Гол, В'єтнам, Корея, Афганістан та ін.), спровоковані правлячою верхівкою країн, де ідеї революції були панівними.
- Голод і розкуркулення — тобто винищення заможного селянства як прошарку суспільства. Це було піднесено як частина класової боротьби. За найскромнішими підрахунками було заарештовано 1,58 млн. людей, із яких 682 тис. засуджено до розстрілу. Саме ця політика призвела до Голодомору 1932-33 років, який забрав до 8 млн. людських життів.
- Депортація народів, які так чи інакше чинили спротив радянській владі, на територію Сибіру й Далекого Сходу. Загальна кількість депортованих сягала 4 млн. осіб.
- Утворення виправних таборів, які на сьогодні відомі як ГУЛАГ¹. За офіційними підрахунками, там загинуло

¹ Солженицин А. Архипелаг ГУЛАГ / Собр. соч.: В 20 т. — Вермонт; Париж, YMCA-PRESS. Т. 5-7.

2,56 млн. осіб. Проте, за спостереженнями політв'язня О. Солженіцина, який сам пройшов ці табори, цифра замордованих значно занижена. Він стверджував, що там було закатовано близько 66 млн. людей.

- Тотальна бідність більшості населення й постійний дефіцит товарів першої необхідності у віддалених районах. Тотальний контроль, індустріалізація і колективізація, що були збудовані на новому виді кріпацтва — колгоспах.
- Знищення цілих етносів у північних районах Росії, заміна їхньої культури на «радянську культуру». Алюторці, весь, камасинці, меря, мурома — ось неповний перелік народностей, які зникли за часів СРСР.

Ми згадали лише найважливіші та найрельєфніші події. Було багато й інших — усю інформацію можна знайти у вільному доступі в бібліотеках чи інтернеті. Питання в іншому. Коли ми святкуємо якусь річницю, за якими критеріями ми оцінюємо чергове «-ліття» того, що колись відбулося?

Будь-яка подія має свої плоди й свій вплив на долі людей. Оце і є найголовнішим критерієм будь-якого соціального процесу. Плоди визначають і якість, і важливість події. Звісно, хтось може сказати, що під час Реформації були війни й негаразди, а після революції були «світлі» моменти життя. Безперечно. Але коли ми оцінюємо якусь подію, слід брати до уваги той загальний результат, до якого вона призвела.

Христос сказав, що людина завжди щось виносить зі скарбниці свого серця (Лк. 6:45). Тобто те, чим наповнене наше серце, буде визначати й наші вчинки. Якщо в серці панують моральні принципи, Заповіді й віра в Творця, перед яким ми дамо звіт за своє життя, — тоді ми будуватимемо і своє життя, і суспільство згідно із законами Вищої Моралі. Ми будемо все робити для того, щоби кожна людина пережила духовне відродження й через зміну особистих стосунків із Богом відчувала відповідальність за те, що їй доручене Творцем.

Якщо я вірю, що після смерті на мене ніщо не чекає і що не має значення, якими методами я досягатиму мети, тоді я ладен чинити так, як вважаю за необхідне. І, маючи силу й засоби примусу, перекою існуючий лад лише під себе. Адже я буду мірилом усіх процесів. «Нікого над нами» — тому я сам вибиратиму мету, засоби й критерії оцінки всього. І, якщо моїх переконань не розділяють — зможу чинити все, щоби всі вірили так, як вірю я. Власне, нігілізм (а згодом і атеїзм), є формою поклоніння самому собі. А це — вища форма ідоляництва.

Отже, вплив події на історію вимірюється не лише її грандіозністю, а й тими наслідками, які ця подія спричинила. Можна відзначати будь-які дати, проте маємо рівнятися на те, що дало якнайкращий плід в історії людства, що дозволяє людині бути людиною — як образом Божим на землі. Важливо горнутися до того, що надихає відкривати світ і його красу, дає людині насагу йти вперед, усвідомлюючи свою унікальність у Божих очах, відкриває милість і любов Божу, нагадує про нашу відповідальність перед Творцем.

За кожного з нас був розп'ятий Божий Син, Ісус Христос — праведний за грішних... Тому із двох ювілеїв особисто я обираю святкування Реформації. Бо знаю, що лише в Бозі можна віднайти як свою долю, так і долю України. 🕊

Олег Блощук,
магістр теології, викладач народних
звичаїв, свят та обрядів, пастор
євангельської християнської церкви
«Скеля» м. Рівного

Релігійна людина, фанатик, християнин...

Дуже часто люди оперують термінами, не замислюючись над їхнім точним значенням. Напевно, ви неодноразово чули: «віруючий», «релігійна людина», «релігійний фанатик», «християнин».

Однак кожний із нас вкладає в ці слова свій зміст, і кожний розуміє їх по-своєму. Запрошуємо вас приєднатися до нашого біблійного дослідження, мета якого — з'ясувати точне значення кожного з цих чотирьох слів, адже за ними стоять живі люди. Тож з'ясуємо, чим відрізняються ці групи людей.

ВІРУЮЧА ЛЮДИНА

1. Хто такий віруючий?

Віруючою називають людину, яка у щось або в когось вірить.

2. Усі люди — віруючі

На підставі попереднього визначення, усі люди — віруючі.

Християни — віруючі; буддисти — віруючі; кришнаїти — віруючі; комуністи — віруючі; фашисти — віруючі; сатаністи — віруючі. На світі немає жодної невіруючої людини. Кожний із нас у щось або в когось вірить. Тільки одні вірять у Бога, а інші вірять в ідолів, у лжебогів, у самих себе, у гроші, у сили природи, у прикмети тощо.

3. Людина — істота віруюча

Людина — істота віруюча, і підсвідомо відчуває, що існує щось, що керує всім. Саме цим і обумовлене бажання людини комусь поклонитися й служити. Звідси й походження численних релігій.

РЕЛІГІЙНА ЛЮДИНА

1. Що таке релігія?

У Біблії термін «релігія» використовується для підкреслення зовнішнього боку поклоніння Богам.

Дії 17:15-16, 22: «А ті, що Павла відпроваджували, провели його аж до Атен, а прийнявши наказу про Силу та Тимофія, щоб до нього вернулися якнайшвидше, відбули. Як Павло ж їх чекав у Атенах, у ньому кипів його дух, як бачив це місто, повне ідолів... Тоді Павло став посередині ареопагу й промовив: «Мужі атенські! Із усього я бачу, що ви дуже побожні».

Дії 26:4-5: «А життя моє змалку, що спочатку точилося в Єрусалимі серед народу мого, знають усі юдеї, які відають здавна мене, аби тільки схотіли засвідчити, що я жив фарисеєм за найдокладнішою сектою [релігією] нашої віри».

Кол. 2:18: «Нехай вас не зводить ніхто удаваною по корою та службою [релігією] анголам, вдаючись до того, чого не бачив, нерозважно надимаючись своїм тілесним розумом». Приклад релігійності: удавана покора й поклоніння ангелам.

2. Приклад релігійних людей у Біблії

Фарисеї є яскравими представниками релігійних людей. Звернімося до Святого Письма й подивімося, як про них відгукувався Ісус:

Мт. 23:13-33: «Горе ж вам, книжники та фарисеї, лицеміри, що перед людьми зачинаєте Царство Небесне, — бо й самі ви не входите, ані тих, хто хоче увійти, увійти не пускаєте!

Горе ж вам, книжники та фарисеї, лицеміри, що вдовині хати поїдаєте, і напоказ молитесь довго, — через те осуд тяжчий ви приймете!

Горе вам, книжники та фарисеї, лицеміри, що обходите море та землю, щоб придбати нововірця одного; а коли те стається, то робите його сином геєнни, вдвоє гіршим від вас!

Горе вам, проводирі ви сліпі, що говорите: «Коли хто поклянеться храмом, то нічого; а хто поклянеться золотом храму, то той винуватий». Нерозумні й сліпі, — що бо більше: чи золото, чи той храм, що освячує золото? І: «Коли хто поклянеться жертівником, то нічого, а хто поклянеться жертвою, що на нім, то він винуватий». Нерозумні й сліпі, — що бо більше: чи жертва, чи той жертівник, що освячує жертву? Отож, хто клянеться жертівником, — клянеться ним та всім, що на ньому. І хто храмом клянеться, — клянеться ним та Тим, Хто живе в нім. І хто небом клянеться, — клянеться Божим престолом і Тим, Хто на ньому сидить.

Горе вам, книжники та фарисеї, лицеміри, що даєте десятину із м'яти, і ганусу й кмину, але найважливіше в Законі покинули: суд, милосердя та віру; це треба робити, і того не кидати. Проводирі ви сліпі, що відціджуєте комаря, а верблюда ковтаєте!

Горе вам, книжники та фарисеї, лицеміри, що чистите зовнішність кухля та миски, а всередині повні вони здириства й кривди! Фарисею сліпий, — очисти перше середину кухля, щоб чистий він був і назовні!

Горе вам, книжники та фарисеї, лицеміри, що подібні до гробів побілених, які гарними зверху здаються, а всередині повні трупних кісток та всякої нечистоти! Так і ви, — назовні здаєтеся людям за праведних, а всередині повні лицемірства та беззаконня!

Горе вам, книжники та фарисеї, лицеміри, що пророкам надгробники ставите, і праведникам прикрашаєте пам'ятники, та говорите: «Якби ми жили за днів наших батьків, то ми не були б співниками їхніми в крові пророків». Тим самим на себе свідкуєте, що сини ви убивців пророків. Доповніть і ви міру провини ваших батьків!

О змії, о роде гадючий, — як ви втечете від засуду до геєнни?»

Зверніть увагу на імена, якими Ісус називав релігійних людей:

- лицеміри (Мт. 23:13-15, 23, 25, 27, 29);
- проводирі сліпі (Мт. 23:16, 24);
- нерозумні й сліпі (Мт. 23:17, 19);
- фарисей сліпий (Мт. 23:26);
- гроби побілені (Мт. 23:27-28);
- змії, рід гадючий! (Мт. 23:33).

3. Опис релігійної церкви в Книзі Об'явлення

Читаємо Об. 3:14-20.

Запитання для роздумів: чому можна стверджувати, що в цьому уривку йдеться про релігійну людину (церкву)?

Відповідь стає очевидною при ретельному дослідженні цього уривка:

- «*Ти не холодний, ані гарячий*» — означає, що людині все байдуже; вона зайняла комфортну для неї позицію.
- «*А що ти літєлий, і ні гарячий, ані холодний*»: Холодний — це людина, яка відкидає, заперечує Господа; гарячий — це людина, яка всією душею любить Господа й наслідує Його; теплий — це релігійна людина, яка начебто не заперечує Господа, але не слухає Його, не йде за Ним.
- «*Ти кажеш: «Я багатий, і збагатів, і не потребую нічого*» — йдеться про духовне багатство. Людина думає, що вона вже духовна, народжена згори й упевнено прямує в рай.
- Бог говорить про таку людину: «*ти нужденний, і мізерний, і вбогий, і сліпий, і голий*». Ідеться про духовну вбогість, сліпоту й наготу.
- Яку пораду дає Бог такій людині:
 - а) «*Раджу тобі купити в Мене золота, в огні перечищеного, щоб збагатитись*». Що є істинним багатством, що дорожче від золота? — Відповідь знаходимо в 1 Петр. 1:7: «*щоб досвідчення вашої віри було дорожцінніше за золото, яке гине, хоч і огнем випробовується*» — ВІРА.
 - б) «*... і білу одєжу, щоб зодягтися, і щоб ганьба наготи твоєї не видна була*». Що є духовною ганьбою? — Це гріхозна природа людини. Та маємо Божі обітниці: «*коли ваші гріхи будуть як кармазин, стануть білі, мов сніг; якщо будуть червоні, немов багрянця, то стануть мов вовна вони!*» (Іс. 1:18); «*...випрали одіж свою, та вибілили її в крові Агнця...*» (Об. 7:14б).
 - в) «*...а мастю на очі намасти свої очі, щоб бачити*» — духовне прозріння можливе тільки при до-тику Святого Духа. Саме тому Ісус учить (Ів. 3:1-8)

про необхідність народження згори. Народження згори також називають помазанням Святого Духа або запечатанням Святим Духом. «*А помазання, яке прийняли ви від Нього, воно в вас залишається, і ви не потребуєте, щоб вас хто навчав. А що те помазання само вас навчає про все, — воно бо правдиве й нехибне, — то як вас навчило воно, у тім пробувайте*» (1 Ів. 2:27).

г) «*Будь же ревний і покайся!*» — це заклик Господа до релігійної людини. Поки вона не покається, Ісус не зможе ввійти в її серце.

- «*Ось Я стою під дверима та стукаю*» — це слова Христа. Як ми бачимо, Ісус перебуває за межами серця людини. Він не є повновладним Господом життя релігійної людини. Проте Христос терпляче чекає, коли Йому відчинять двері серця й приймуть Його своїм Господом і Спасителем.

Лаодикійська церква — це церква, у якій є знання доктрин про Христа, але немає живої віри.

4. Хто така релігійна людина? (узагальнення)

Релігійна людина — це...

- людина, яка своїми добрими справами й порядністю сподівається заслужити спасіння і вічне життя;
- людина, яка створила собі бога за своїм образом і подобою й поклоняється йому так і тоді, як і коли їй зручно;
- людина, яка ставиться до Бога, як до «золотої рибки»;
- людина, яка має тільки вигляд благочестя;
- людина, яка намагається виконувати зовнішній бік Закону Божого або здаватися такою;
- людина, яка прагне досягти святості власними зусиллями;
- людина, яка уважно стежить за виконанням обрядів своєї релігії;
- людина, яка дивиться на людей, а не на Бога;
- людина, яка стежить за помилками, промахами й гріхами ближнього, замість того щоб аналізувати свої власні гріхи.

Новий Завіт описує релігійних людей у такий спосіб:

2 Тим. 3:1-9: «*Знай же ти це, що останніми днями настануть тяжкі часи. Будуть бо люди тоді самолюбні, грошлюбні, зарозумілі, горді, богозневажники, батькам неслухняні, невдячні, неповажні, нелюбовні, запеклі, осудливі, нестримливі, жорстокі, ненависники добра, зрадники, нахабні, бундючні, що більше люблять розкоші, аніж люблять Бога, — вони мають вигляд благочестя, але сили його відреклись*».

РЕЛІГІЙНИЙ ФАНАТИК

1. Що таке фанатизм?

Фанатизм — це сліпа віра. Релігійний фанатик — це людина, пристрасно віддана якій-небудь справі, захоплена якоюсь ідеєю чи людиною. Часто нетерпимо ставиться до інших вірувань та іновірців.

2. Чи закликає Біблія до фанатизму?

А. Здорова наука

Біблійне вчення є здоровою наукою. Слово Боже попереджає нас, що перед кінцем світу люди не прийматимуть здорового вчення: «*Настане бо час, коли здорової науки не будуть триматись, але за своїми пожадливістями виберуть собі вчителів, щоб вони їхні уха влещували*» (Тим. 4:3); «*А ти говори, що відповідає здоровій науці*» (Тит. 2:1).

Б. Біблія навчає нас не бути фанатиками, Бог проти сліпої віри

Про це свідчать такі тексти Святого Письма:

Тит. 2:7-8: «У всім сам себе подавай за зразка добрих діл, у навчанні непорученість, повагу, слово здорове, неосудливе, щоб противник був засоромлений, не мавши нічого лихого казати про нас».

Кол. 4:5-6: «Поводьтєся мудро з чужими, використовуючи час. Слово ваше нехай буде завжди ласкаве, приправлене сіллю, щоб ви знали, як ви маєте кожному відповідати».

1 Петр. 3:15: «А Господа Христа освятить у ваших серцях, і завжди готовими будьте на відповідь кожному, хто в вас запитає рахунку про надію, що в вас, із лагідністю та з страхом».

В. Приклади лагідної відповіді стосовно своїх переконань дає апостол Павло:

- виступ перед Фестом і Агрипою (Дії 26:25);
- промова в Єрусалимі (Дії 22:1-21) (історія навернення Павла);
- звертання до мешканців Атен (Дії 17:15-31).

ХРИСТΙΑНИН

1. Хто такий християнин?

Християнин — це учень або послідовник Ісуса Христа.

Християнин — це той, хто вірою прийняв Ісуса Христа своїм Господом і Спасителем.

Християнин — це той, у кому живе Дух Христа — Святий Дух Божий (це народжена згори людина).

Християнин — це той, хто вивчає Слово Боже й застосовує його до себе й свого життя (1 Тим. 4:16).

Християнин — це той, хто має стосунки зі своїм Творцем.

Християнин — це той, хто присвятив своє життя служінню Богові (незалежно від виду діяльності, якою він займається).

Християнин — це той, хто служить своїми дарами Тілу Христа — братам і сестрам по вірі.

2. Чим християнин відрізняється від релігійної людини?

Релігійна людина — це, згідно з Писанням, «забудько слухач», водночас християнин є виконавцем почутого: «Бо хто слухач слова, а не виконавець, той подібний людині, що риси обличчя свого розглядає у дзеркалі, бо розгляне себе та й відійде, і зараз забуде, яка вона є. А хто заглядає в закон досконалий, закон волі, і в нім пробуває, той не буде забудько слухач, але виконавець діла, і він буде блаженний у діянні своїм!» (Як. 1:23-25).

Ісус сказав, що «не кожен, хто каже до Мене: «Господи, Господи!» увійде в Царство Небесне».

Запитання 1. Хто такий, «кожен, хто каже «Господи! Господи!»?

Відповідь. Це людина, яка вірить у Господа.

Запитання 2. Чому ця віруюча людина не увійде в Царство Небесне?

Відповідь. Тому що ця людина є релігійною, вона знає шлях до спасіння, та не йде ним. Це «забудько слухач» (Мт. 7:21-28; Лк. 6:46-49)

Ісус недаремно розповів притчу про руйнування будинку, збудованого на піску. Релігійна людина — це людина, яка побудувала свою віру й свою релігію не на кам'яній основі — Ісусові Христі, а на піску — тобто на своїх особистих переконаннях і уявленнях про Бога... Саме тому в день суду така людина не встоїть.

Якою людиною є ви, шановний читачу: християнином, релігійним чи фанатиком? 🙏

Роман й Євгенія Сверлови
www.cogmtl.net

ЛИШЕ ОДИН РАЗ

«Один раз — не рахується», — говорить диявол, спокушуючи людину гріхом. Так часто говорять і люди, погоджуючись на гріх.

Один раз — це нестрашно, Бог простить. Інші роблять набагато гірше. Безумовно, далі я буду доброю, порядною людиною, берегтиму себе від гріха, але зараз один раз можна зробити гріховний учинок, бо це ж лише один раз.

Чи правда це? Чи правда, що недобра справа, зроблена лише один раз, не має ніякого значення для нашого життя і тим більше для вічності?

Поміркуйте самі...

Адам лише один раз згрішив у раю, але через нього загинуло все людство.

Каїн лише один раз убив Авеля й назавжди став братовбивцею.

Дружина Лота лише один раз озирнулася й залишилася стояти соляним стовпом аж до страшного суду.

Ісав лише один раз знехтував своїм первородством і був залишений Богом.

Юда лише один раз зрадив Христа, але написано, що краще було б такий людині не народитися.

Ананій і Сапфіра лише один раз погодились сказати неправду Святому Духові й потрапили під вічний осуд.

Ісус Христос лише один раз умер на Голгофі й воскрес також лише один раз. Один раз Він прийде за Своєю Церквою й лише один раз сяде на престолі слави судити світ.

Грішник лише один раз повинен прийняти рішення йти вслід за Христом або залишитися Його супротивником.

Друже, лише один раз тобі доведеться вмерти й стати перед Богом і лише один раз ти одержиш або вічне блаженство, або вічні муки.

Нехай Господь допоможе тобі мудро прожити земне життя, адже воно дається лише один раз.

«І не введи нас у спокусу...»

фото Ірини Тимошук

Про спокуси у Святому Письмі

У молитві «Отче наш», у шостому проханні сказано: «І не введи нас у спокусу...».

Спокуса — це скрутні обставини, коли є небезпека впасти в гріх, похитнутися у вірі або схилитися у бік беззаконня.

Спокуса не виходить від Бога: «Випробовуваний, хай не каже ніхто: “Я від Бога спокушуваний”. Бо Бог злом не спокушується, і нікого Він Сам не спокушує» (Як. 1:13).

Диявол є винуватцем появи спокуси. «Тому й я, не стерпівши більше, послав довідатись про вашу віру, щоб часом спокусник вас не спокусив, і труд наш не стався б даремний» (1 Сол. 3:5). «І скинений був змії великий, вуж стародавній, що зветься диявол і сатана, що зводить усесвіт, і скинений був він додолу, а з ним і його ангели були скинені» (Об. 12:9).

Спокуса як випробування:

а) *нашої віри*: «Благословенний Бог і Отець Господа нашого Ісуса Христа, що великою Своєю милістю віродив нас до живої надії через воскресення з мертвих Ісуса Христа, на спадщину нетлінну й непорочну та нев'янучу, заховану в небі для вас, що ви бережені силою Божою через віру на спасіння, яке готове з'явитися останнього часу. Тіштеся з того, засмучені трохи тепер, якщо треба, всілякими випробуваннями, щоб досвідчення вашої віри було дорожочинніше за золото, яке гине, хоч і вогнем випробовується, на похвалу, і честь, і славу при з'явленні Ісуса Христа» (1 Петр. 1:3-7);

б) *нашої покірності й любові до Господа*: «І будеш пам'ятати всю ту дорогу, що Господь, Бог твій, вів тебе нею по пустині ось уже сорок літ, щоб упокорити тебе, щоб випробувати тебе, щоб пізнати те, що в серці твоєму, чи будеш ти держати заповіді Його, чи ні... щоб пізнати, чи ви любите

Господа, Бога вашого, усім своїм серцем і всією своєю душею» (Повт. Зак. 8:2; 13:4);

в) *нашої безкорисливості*: «І відповів сатана Господеві й сказав: “Чи ж Йов дармо боїться Бога? Чи ж Ти не забезпечив його, і дім його, і все, що його? Чин його рук Ти поблагословив, а маєток його поширився по краю. Але простягни тільки руку Свою, і доторкнися до всього, що його, чи він не зневажить тебе перед лицем Твоїм?” І сказав Господь до сатани: “Ось усе, що його, у твоїй руці, тільки на нього самого не простягай своєї руки!” І пішов сатана від лица Господнього» (Йов. 1:9-12).

Бог не допускає, щоб ми піддавались спокусам понад наших сил: «Досягла вас спроба не інша, тільки людська; але вірний Бог, Який не попустить, щоб ви випробовувалися більше, ніж можете, але при спробі й полегшення дасть, щоб знести могли ви її» (1 Кор. 10:13).

Вірні повинні:

а) *пильнувати*, щоб не впасти у спокусу: «Будьте тверезі, пильуйте! Ваш супротивник диявол ходить, ричучи, як лев, що шукає пожерти кого. Противтесть йому, тверді в вірі» (1 Петр. 5:8-9). «Браття, як людина й упаде в який прогріх, то ви, духовні, виправляйте такого духом лагідності, сам себе доглядаючи, щоб не спокусився й ти!» (Гал. 6:1);

б) *молитися*, щоб позбавитись від спокуси: «Моліться, щоб не впасти в спокусу» (Лк. 22:40).

Господь...

а) *охороняє вірних під час спокус*: «А що ти зберіг слово терпіння Мого, то й Я тебе збережу від години випробовування, що має прийти на весь всесвіт, щоб випробувати мешканців землі» (Об. 3:10);

б) *спокушений*: він допомагає тим, які переносять спокусу: «Бо в чому був Сам постраждав, випробовуваний, у тому Він може й випробовуваним допомогти... Бо ми маємо не такого Первосвященника, що не міг би співчувати слабостям нашим, але випробованого в усьому, подібно до нас, окрім гріха. Отож приступаймо з відвагою до престолу благодаті, щоб прийняти милість та для своєчасної допомоги знайти благодать» (Євр. 2:18; 4:15-16);

в) *допустив спокуси від диявола*: Ісус був сорок днів у пустині, спокушуваний сатаною;

г) *терпів спокуси від злих людей*: «Ісус, знаючи їхнє лукавство, сказав: “Чого ви, лицеміри, Мене випробовуєте?”» (Мт. 22:18). «І підвівсь ось законник один, і сказав, Його випробовуючи: “Учителю, що робити мені, щоб вічне життя осягнути?”» (Лк. 10:25). «А інші, випробовуючи, хотіли від Нього ознаки із неба» (Лк. 11:16).

д) *протистояв спокусам Словом Божим і переміг*. «Тоді каже до нього Ісус: “Відійди, сатано! Бо ж написано: “Господеві Богові своєму вклоняйся, і служи Одному Йому!” Тоді поставив диявол Його. І ось ангели приступили, і служили Йому» (Мт. 4:10-11). «Я світ переміг!» (Ів. 16:33).

Щасливий той, хто вистояв при спокусі: «Блаженна людина, що витерпить пробу, бо, будши випробувана, дістане вінця життя, якого Господь обіцяв тим, хто любить Його» (Як. 1:12).

Диявольські спокуси

Усі спокуси, починаючи від спокуси праотців у раю, за своєю природою однакові. Вони мають на меті віддалити людину від Бога, від виконання Його волі.

Диявол знав, що люди можуть блаженствувати тільки в спілкуванні з Богом, у всьому підкоряючись Його волі. Тому він використав усі сили для того, щоб перервати це спілкування. Диявол використав для досягнення цієї мети неправду, хитрість і схильність людини до блаженного, щасливого життя. Диявольська неправда та хитрість досягли своєї мети. Перші люди вирішили бути щасливими й блаженними без Бога. Те, що Бог попередив людей про смерть, яка трапиться з ними після споживання забороненого плоду, для Адама та Єви втратило значення. Вони без зусиль зі свого боку, одним лише вкушанням плоду сподівалися одержати насолоду. Легкість досягнення своєї мети спокусила перших людей. Однак вони не стали богами, зате втратили блаженство й спілкування з Богом.

Так спокушав диявол і Ісуса Христа. Як і наших праотців, він спокушав Спасителя в честюлюбстві й нестриманості, пропонуючи легкий шлях для досягнення мети. Коли Христос зголоднів у пустелі, диявол сказав Йому: «Коли Ти Син Божий, скажи, щоб каміння це стало хлібами» (Мт. 4:3). Спокусник хотів легким засобом угамування голоду схилити Його на шлях нестриманості. Не зумівши перемогти Христа спокусою нестриманості, диявол намагався збудити в Ньому марносластво і честюлюбство. Він запропонував Христові кинутись із висоти даху храму й, на подив людей, залишитися цілим і неушкодженим. Знову зазнавши поразки, диявол зводить Ісуса Христа на високу гору й показує Йому в єдину мить усі царства світу, обіцяючи дати Йому у володіння весь світ, якщо тільки Він уклониться йому — дияволу. Цю сильну спокусу властолюбством Христос спростував словами: «Відійди, сатано! Бо ж написано: „Господеві Богові своєму вклоняйся, і служи Одному Йому» (Мт. 4:10).

Так Ісус Христос переміг усі спокуси диявола, перед якими не встояли перші люди.

Якщо навіть Спаситель наш піддавався спокусі, то це значить, що й кожна людина постійно піддається спокусам. Наша біда полягає не в тому, що ми живемо в атмосфері постійних спокус, а в тому, що ми не перемагаємо спокуси. Нас часто перемагає диявол. Ми спокушаємося «пожадливістю тілесною, і пожадливістю очам, і пихою життєвою» (1 Ів. 2:16).

Спокуси сучасного світу

Нині стало немодним заперечувати Бога, проте істинну віру в Бога часто плутають з іншими віруваннями, віруваннями хибними, хоча зовнішньо пристойними. У багатьох віруючих у свідомості уживаються як рівнозначні ікона й талісман, відвідування храмів і звернення до ворожок, молитва та ворожіння на картах, священики й екстрасенси. Як може християнин водночас вірувати в Отця Вседержителя, Творця неба і землі, і в силу талісмана?! Як можуть віруючі звертатися за зціленням не до Бога — Владики життя та смерті, а до чаклунів, знахарів і різних лжецілительів?! Один час не вірили в існування потойбічного світу й всього надприродного. Усе, чого не можна було пояснити матеріальними законами, відкидали без жодних розумних доказів. А тепер люди вірять у різноманітні прикмети. Вони спокушаються східною містикою, окультизмом, слухають віщання астрологів і магів.

Як після всього цього віруюча людина, християнин, може звертатись

у молитві до Бога й казати: «Крім Тебе, іншого Бога не знаємо», «Тобі єдиному согрішаємо, але і Тебе єдиного просимо».

Найбільшою перемогою лукавого, без сумніву, слід визнати те, що багатьом поколінням людей було прищеплено, що начебто диявола зовсім немає. Але Господь застерігає всіх нас, хто живе на землі й вірує Слову Його, і закликає до пильності, коли говорить: «Я бачив того сатану, що з неба спадав, немов блискавка» (Лк. 10:18). І став губитель-диявол «князем світу цього», а разом із ним оселились і панують на землі численні полчища його поплічників.

Його головним завданням була, є і буде боротьба з Богом за душі людей, а місцем битви є людські серця.

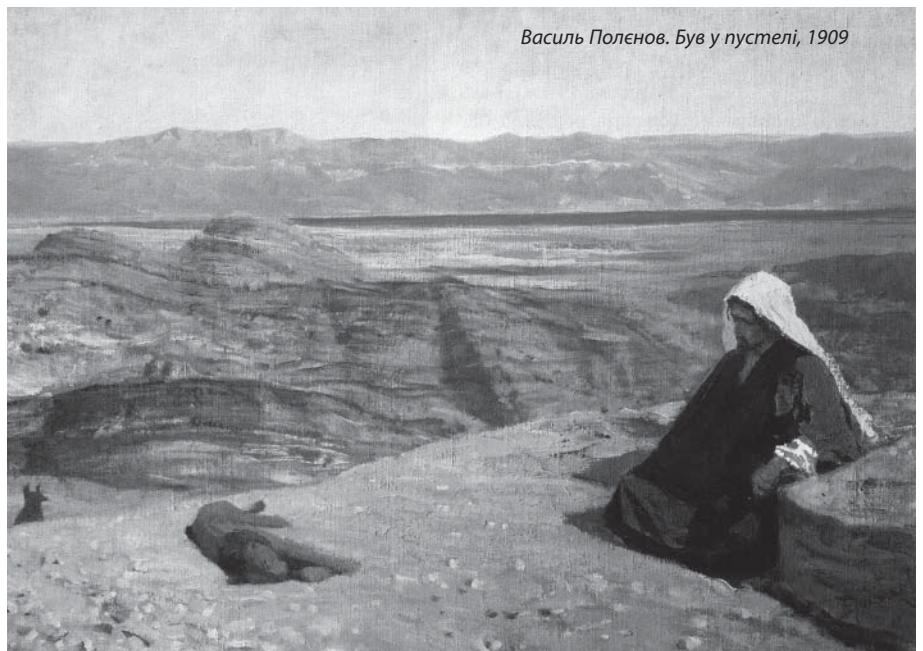
Прикладів насильства над людьми бісівської сили у Священному Писанні багато: це і євангельський образ жінки, яка 18 років була згорбленою (зв'язаною) від диявола; це і двоє одержимих, які жили в гробах (у могильних склепах), що розривали страшною бісівською силою ковані ланцюги, якими налякані люди намагалися їх зв'язати, зовсім некеровані розумною силою; це й біснுவатий, якого біс, бажаючи занапастити, кидав то у вогонь, то у воду; і багато інших прикладів.

Але ніколи Господь, зцілюючи біснуватих, не називав біснування природною хворобою. Він прямо визнавав винуватцями недугів бісів і виганяв їх.

Ці приклади через наші жорстокосердя та недоумство не вражають наші серця, коли ми читаємо або чуємо про них. Одні думають, що це було колись і десь там далеко, інші мають зухвальство в глибині серця сумніватись у прикладі чужого життя, а деякі ідуть ще далі, невір'ям заперечують вірогідність Божественного Писання.

Тепер же нам із вами вже не приклади з минулого, а наше власне життя дає відчуття насилля, тиранію над нами й самого диявола, і людей, які стали виконавцями його злої волі на землі.

Задумаймося над словами святого пророка Божого Ісаї. Чи не про нас і не про наш час говорив пророк, який жив за 579 р. до Р. Х.? «Земля буде дощенту зруйнована та пограбована вся... осквернилась земля під своїми мешканцями, бо переступили закони, постанову порушили, зламали вони заповіта відвічного... Тому землю прокляття поїло, й одержали кару мешканці її, тому-то згоріли мешканці землі, і небагато людей позосталося... Грабіжники граблять, і грабуючи, граблять грабіжно!.. Земля поруйнована зовсім, земля потроще-на, вся земля захиталась... Захиталась земля, немов п'яний,

Василь Полєнов. Був у пустелі, 1909

Дуччо ді Буонінсеня. Спокушування Христа на горі (фрагмент Маєсти Сієнського собору), 1308-1311. Італія

і рухається, мов нічліжний курінь, і вчинився над нею тяжким її гріх, і впала вона, й більш не встане!» (Іс. 24:3, 5-6, 16, 19-20).

Так ці ж слова про нас!
 Це ми порушили Закон Божий!
 Це ми порушили Його заповіт!
 Це ми забули про Бога!

І наша земля вже народжує одні терни від злоби тих, які живуть на ній. І небо, яке колись дарувало людям дощ життя і плодоносну росу, сіє на наші голови хімічну отруйну вологу, і вітер Чорнобиля обпікає світ своїм смертоносним диханням. І розгул зла, лукавства та ворожості йде по землі. І немає молитви, щоб залити цю пожежу зла, немає духовної сили, щоб відвернути загибель, яка наближається.

Ворог наступає

У своєму спокушанні ми забуваємо Бога, забуваємо Небо, забуваємо вічність. На ґрунті повного занурення людей у плотське життя розростається всепоглинальна розпуста. Немовлята, зачаті в беззаконні, з'являються на світ хворими, від народження одержимими духом злоби, вони своїм лукавством часто перевершують дорослих. Підлітки в одурманюючих наркотиках шукають особливих відчуттів, часто знаходячи в них смерть. Юнаки та дівчата, не знаючи самого почуття невинності й чистоти, занурюються в болото, про яке подумати страшно та соромно говорити. Наркотичний чад для багатьох стає єдиним реальним життям. А гуркіт бісівського галасу, що увірвався в наші будинки з телевізійних екранів, приголомшив і одурив усіх від малого до великого, втягнув усіх у вир пекельної круговерті, поневолюючи душі насилля.

Ми добровільно впускаємо у свої домівки телевізійних чаклунів усякого роду і вчимося в них як швидше й надійніше безповоротно загубити душу. Ланцюги, сковані з темряви гордості, брехні та зарозумілості, усе міцніше обплутують наші серця, зв'язують наш розум, наші руки, усе наше єство.

«Сину, дай Мені твоє серце», — просить Господь. Та де ж воно, наше серце?! І чи є ще воно? Якщо і є, то немає в ньому місця для Бога, для світла й тиші, для миру й любові. Страшно нам від того, що світло Боже відкриє нам страшний мотлох нашого серця. Бо ворог сам уже ввійшов

у наше серце й заволодів ним. Але не міг він цього зробити без нашої згоди. Премудрість Божа так створила людину, що без неї самої або проти її волі ні врятувати, ні погубити людину не можна.

Уже тепер ми чуємо й читаємо в пресі про всілякі знамення то на небі, то на землі: літаючі об'єкти, інопланетян тощо. Вони втручаються в життя наших сучасників, нав'язуючи їм певні норми життя й поведінки вже не в помислах, а на ділі, творячи чудеса, привчаючи спокушених до повної покори собі. Є навіть випадки самогубств, скоєних за навіюваннями цих опікунів.

Нові, відкриті останнім часом здібності зцілення шляхом духовного прозріння, ясновидіння та прозорливості вводять в оману дуже багатьох людей — як домогосподарок, так і викладачів вишів, студентів тощо.

Дивно, що всі вони сприймають ці явища як дар неба.

Дар-то дар! Але від кого та навіщо, що може принести він «цілителя» і хворому? «Цілителя» він принесе бісівську гординю, а пацієнтові, який йому довірився, — порушення духовних і душевних сил, що часто призводить до одержимості.

Але це буде потім. А поки всі хочуть бути здоровими за будь-яку ціну. Істинний християнин, а не тільки за іменем і модою, у зв'язку зі всіма цими явищами обов'язково згадає, що зробили святі апостоли, коли зустріли дівчину, яка мала дух пророкування й цим заробляла гроші для своїх господарів. Віруючі згадають і відійдуть від духа лестоців, а невіруючі самі зануряться в згубний обман, ще й потягнуть за собою багатьох. Усе це знамення часу. В усіх людей, які живуть на землі в наш час, виникає відчуття катастрофи, яка наближається.

Людство, що знемагає від важкого передчуття, не хоче зупинитися і задуматися, зрозуміти, що ж із ним відбувається. Диявольські сили полонили розум і серце тих, хто живе гріхом. Гріх зігнув і спотворив людину настільки, що вона перестала бачити Бога. Вона вже не може випростатись і навіть не прагне того, щоб розум її осяяло світло Божественної істини, а темрява зникла.

Вихід є!

Припадемо ж до Спасителя! Саме цим ми зможемо протистояти дияволу, і він утече від нас. Навчимося ж розуміти й берегти добро душі своєї, будемо охороняти входи у свою душу, навчимося бачити себе. Тільки в такий спосіб ми виявимо всі підступи диявола всередині й навколо нас.

Помолимося, щоб Господь дав нам пильний розум, тверезу совість і відкрив наш духовний зір. Ніколи не будемо забувати про споконвічного ворога, який воює з родом людським.

Будемо пам'ятати, що сила злих духів міцна, а наша сила немічна. Покірно припадемо з безсумнівною вірою до Того, Чия сила більша за диявольську. Господи, Ім'я Тобі — сила, підкріпи ж нас усіх — тих, хто знемагає і падає! «Бо Бог Ти не той, що несправедливості хоче, зло не буде в Тобі пробувати!» (Пс. 5:5).

Протоієрей Олександр Кислашко,
 кандидат богословських наук,
 магістр педагогіки вищої школи,
 відмінник народної освіти України,
 Президент
 ГО «Християнська академія
 педагогічних наук України»

Кислашко О. П., Сіданіч І. Л. Християнська педагогіка : навч. посіб. / О. П. Кислашко, І. Л. Сіданіч. — К. : Духовна вісь, 2015. — С. 327-334.

Про діяльність ГРОМАДСЬКОЇ РАДИ

з питань співпраці з церквами та релігійними організаціями при Міністерстві освіти і науки України

Володимир Марущенко,
голова Громадської ради, радник Міні-
стра освіти і науки України, народний
депутат України V-VI скликань

Юрій Решетніков,
заступник голови Громадської ради,
кандидат філософських наук

Громадська рада з питань співпраці з церквами та релігійними організаціями при Міністерстві освіти і науки України була утворена відповідно до наказу МОН від 20.10.2008 р. № 941 якдорадчо-консультативний орган з метою сприяння всебічному забезпеченню свободи совісті та подальшої гармонізації державно-конфесійних відносин у галузі освіти, підтримання постійного діалогу із церквами та релігійними організаціями, ефективного використання їхнього потенціалу у виховному процесі. Утворення Громадської ради стало результатом зустрічі влітку 2008 р. тодішнього Міністра освіти і науки України І. Вакарчука з представниками Всеукраїнської Ради Церков і релігійних організацій.

До складу Громадської ради входять представники релігійних об'єднань — членів Всеукраїнської Ради Церков і релігійних організацій, а також представники МОН, закладів освіти, громадських і благодійних організацій.

Головою Громадської ради обрано народного депутата України V-VI скликань Володимира Марущенка.

За роки діяльності Громадська рада стала яскравим прикладом не лише можливості та успішності міжконфесійної співпраці, але й глибокого розуміння представниками різних церков і релігійних організацій спільних викликів, що стоять нині перед усіма нами. Важливим також є традиційно високий рівень співпраці Громадської ради з керівництвом та працівниками МОН України.

Відзначимо, що Громадська рада з питань співпраці з Церквами та релігійними організаціями при МОН стала першим подібним органом при центральних органах виконавчої влади, послуживши зразком для утворення відповідних громадських рад із питань взаємодії з релігійною спільнотою при Міністерстві охорони здоров'я, Міністерстві оборони, Міністерстві закордонних справ та Державній пенітенціарній службі, що були сформовані в подальші роки.

До найбільших досягнень Громадської ради можна віднести:

- сприяння затвердженню МОН програм із предметів духовно-морального спрямування, а також програми виховання на засадах християнських цінностей у дошкільних навчальних закладах;
- передбачення можливості викладання курсів духовно-морального спрямування за рахунок годин інваріантної складової (додаток 13 до наказу Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 03.04.2012 р.

№ 409 «Про затвердження Типових навчальних планів загальноосвітніх навчальних закладів II ступеня» із змінами);

- передбачення у Законі України «Про вищу освіту» можливості державного ліцензування та акредитації вищих духовних навчальних закладів при збереженні їхніх особливостей;
- законодавче надання релігійним організаціям права на заснування загальноосвітніх навчальних закладів різного рівня;
- початок процесу державного визнання документів про освіту, наукові ступені та вчені звання, виданих у вищих духовних навчальних закладах.

Говорячи про результати роботи Громадської ради, відзначимо, що лише впродовж минулого 2016 р. відбулося чотири засідання Громадської ради., з них — одне виїзне у м. Слов'янську Донецької обл. Під час засідань було розглянуто, зокрема, питання стану викладання предметів духовно-морального спрямування у 2015/2016 навч. р., забезпечення підготовки викладачів предметів духовно-морального спрямування, а також про хід підготовки навчально-методичних комплектів з «Основ християнської етики» та «Біблійної історії та християнської етики» для 1-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів; питання забезпечення діяльності комісій з державного визнання документів про вищу духовну освіту та наукові ступені та вчені звання, виданих вищими духовними навчальними закладами; обговорено Концепцію «Нова українська школа» тощо.

За ініціативи Громадської ради 17 червня 2016 р. відбулася зустріч Міністра освіти і науки України Л. Гриневич із представниками Всеукраїнської Ради Церков і релігійних організацій, яка стала першою зустріччю у такому форматі за останні 8 років. Під час зустрічі було вкотре наголошено на першочерговій важливості забезпечення виховання підростаючого покоління на засадах традиційних для України духовних і моральних цінностей, формування особистості майбутніх громадян на цих засадах, зокрема у контексті викликів у моральній сфері, що нині стоять перед нашим суспільством, підкреслено, що виховання дітей на традиційних

Голова Громадської ради Володимир Марущенко з магістрантами групи «Християнська педагогіка у вищій школі» УМО НАПН України

Зустріч із Міністром освіти і науки України Лілією Гриневич

моральних засадах сьогодні — це міцні родини, здорове суспільство й успішна держава завтра, обговорено питання важливості забезпечення подальшого викладання предметів духовно-морального спрямування.

29 червня 2016 р. Громадською радою проведено круглий стіл «Впровадження духовно-моральних цінностей у виховний процес у системі дошкільної освіти», якому передувало проведення відповідних регіональних круглих столів в Одесі, Львові та Рівному.

12 жовтня минулого року в рамках виїзного засідання Громадської ради у м. Слов'янську на базі Донецького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти проведено круглий стіл «Викладання предметів духовно-морального спрямування як чинник національно-патріотичного виховання та морально-психологічної реабілітації учнів». За результатами цього виїзного засідання у Донецькій області на базі ДОІППО у співпраці з НаУ «Острозька академія» розпочато підготовку вчителів із предметів духовно-морального спрямування.

Крім того, впродовж 2016 р. за сприяння Громадської ради відбулися науково-практична конференція на тему: «Психологічні та духовні ресурси особистості для побудови міжособистісної та соціальної позитивної взаємодії» (23 лютого, м. Лисичанськ); фінальний етап Всеукраїнського учнівського турніру юних філософів та релігієзнавців (4-7 травня, м. Комсомольськ Полтавської обл.); навчально-реабілітаційний тренінговий курс для вчителів і батьків із Донецької обл. (7-10 серпня, м. Брюховичі Львівської обл.); всеукраїнський круглий стіл «Основні духовні орієнтири на життєвому шляху людини: Віра, Надія, Любов як розвиток позитивних моральних якостей учнів», під час якого було презентовано посібник

для 5 класу «Дорогою віри, надії, любові» за навчальною програмою «Християнська етика в українській культурі» (14 вересня, м. Київ); навчально-реабілітаційний захід для вчителів і батьків Луганщини (31 жовтня — 3 листопада, с. Зарваниця Тернопільської обл.); всеукраїнська науково-практична конференція «Духовність як ціннісна фундація сучасної освіти» (10 листопада, м. Дніпро); семінар «Взаємодія батьків та вчителів у справі духовно-морального виховання» (3-4 грудня, м. Київ).

Представники Громадської ради впродовж минулого року взяли участь у роботі Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Духовно-моральне виховання дітей та молоді. Вітчизняний і зарубіжний досвід» (5-6 жовтня, НаУ «Острозька академія») та VIII Всеукраїнської з міжнародною участю міжконфесійної християнської науково-практичної конференції «Формування основ християнської моралі в процесі духовного відродження нації» (18-19 листопада, м. Кам'янець-Подільський).

У вересні 2016 р. розпочато діяльність Комісії з державного визнання документів про вищу духовну освіту та Комісії з державного визнання документів про наукові ступені та вчені звання, виданих вищими духовними навчальними закладами. До складу цих комісій входять і представники Громадської ради.

Комісією з державного визнання документів про вищу духовну освіту за півроку своєї роботи отримано близько 700 справ щодо державного визнання відповідних документів, ухвалено рішення про державне визнання майже 300 дипломів, інші документи знаходяться на розгляді.

Комісією з державного визнання документів про наукові ступені та вчені звання, виданих вищими духовними навчальними закладами, отримано більше 50 справ про визнання наукових ступенів та 11 справ про визнання вчених звань; ухвалено рішення про визнання близько 30 документів про присудження наукових ступенів та 10 документів про присвоєння вчених звань.

У поточному році Громадською радою заплановано проведення шести засідань, зокрема трьох виїзних (у Черкаській, Запорізькій та Хмельницькій областях), а також проведення у червні 2017 р. Першого всеукраїнського з'їзду педагогів з предметів духовно-морального спрямування на базі НаУ «Острозька академія».

Зважаючи на викладене, глибоко впевнені, що робота Громадської ради й надалі розвиватиметься в інтересах поглиблення діалогу між державою і церквою у сфері освіти й виховання на благо українського суспільства та з метою сприяння духовному піднесенню українського народу. 🙏

Круглий стіл «Впровадження духовно-моральних цінностей у виховний процес у системі дошкільної освіти» в МОН України

ПЕРШИЙ ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ З'ІЗД ПЕДАГОГІВ З ПРЕДМЕТІВ ДУХОВНО-МОРАЛЬНОГО СПРЯМУВАННЯ

Громадська рада з питань співпраці з Церквами та релігійними організаціями
при Міністерстві освіти і науки України

Громадська організація «Всеукраїнська асоціація педагогів і психологів
з духовно-морального виховання»

Науково-дослідницька лабораторія християнської етики, психології та педагогіки
Національного університету «Острозька академія»

м. Острог, 23-25 червня 2017 року

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ЛИСТ

Процес становлення і життєдіяльності особистості значною мірою залежить від духовно-морального виховання, а могутність і процвітання держави — від духовного і морального стану її громадян. З перших років незалежності України в державних школах розпочалося викладання предметів духовно-морального спрямування спочатку в західних, а далі у всіх інших областях.

З 1992 по 2017 роки у нашій державі накопичено значний і унікальний досвід духовно-морального виховання: підготовлено навчальні програми, укладено посібники й підручники, підготовлено педагогічні кадри, захищено кандидатські та докторські дисертації з проблем духовно-морального виховання. Викладання охоплено значну частину дітей дошкільного віку, учнів загальноосвітніх шкіл, студентської молоді. Предмети духовно-морального спрямування викладають у 5620 школах, спільними зусиллями підготовлено 7909 учителів, які навчають 559 578 учнів 1-11 класів.

Зважаючи на нові внутрішні та міжнародні виклики в українському суспільстві настав час глибоко проаналізувати актуальні питання у сфері духовно-морального виховання. З цією метою 8 лютого 2017 року на засіданні Громадської ради з питань співпраці з Церквами та релігійними організаціями при Міністерстві освіти і науки України було прийнято рішення про проведення 23-25 червня 2017 року Першого Всеукраїнського з'їзду педагогів з предметів духовно-морального спрямування на базі Національного університету «Острозька академія».

Мета з'їзду — здійснити аналіз стану духовно-морального виховання дітей, підлітків та молоді, розкрити проблеми та окреслити перспективи викладання предметів духовно-морального спрямування в Україні.

У процесі проведення з'їзду планується проаналізувати такі питання, пов'язані з викладанням предметів духовно-морального спрямування:

- стан духовно-морального виховання у вітчизняних дошкільних, середніх та вищих навчальних закладах та викладання предметів духовно-морального спрямування;
- результати соціологічних досліджень з проблематики духовно-морального виховання;
- проблеми духовно-морального виховання;
- статус вчителя з предметів духовно-морального спрямування;

- духовно-моральне виховання в контексті концепції нової української школи;
- перспективи викладання предметів духовно-морального спрямування;
- механізми впровадження предметів духовно-морального спрямування у дошкільних, загальноосвітніх та вищих закладах освіти;
- інтеграція матеріалів духовно-морального спрямування у процес викладання загальноосвітніх дисциплін;
- засоби навчання з предметів духовно-морального спрямування.

До участі у роботі з'їзду запрошуються народні депутати України; представники Міністерства освіти і науки України, обласних, міських і районних управлінь освіти і науки, вищих навчальних закладів; науковці, що вивчають проблеми духовно-морального виховання; директори загальноосвітніх навчальних закладів, їхні заступники з навчально-виховної роботи; викладачі предметів духовно-морального спрямування; директори та вихователі дошкільних навчальних закладів; учителі, що інтегрували матеріали духовно-морального спрямування у викладання інших дисциплін; представники релігійних і громадських організацій, психологи, соціологи.

У процесі роботи з'їзду планується напрацювання низки документів, які відповідатимуть на виклики сьогодення: подальше викладання предметів духовно-морального спрямування, інтеграційні процеси, вихід з духовної кризи, виховання патріотизму дітей та молоді.

Перед з'їздом пропонуємо провести засідання кафедр, рад факультетів і вищих начальних закладів, педагогічних рад, методичних об'єднань, а також районні та обласні конференції з питань стану, проблем та перспектив духовно-морального виховання дітей і молоді та викладання предметів духовно-морального спрямування.

Запрошуємо всіх бажаючих до участі в роботі з'їзду.

Охочих узяти участь просимо заповнити й надіслати на адресу Організаційного комітету реєстраційну форму:

<http://slovovchitelyu.org/obshe/zjizd-pedahohiv/>

Просимо сприяти у поширенні інформації про проведення з'їзду.

Організаційний комітет

Контакти Організаційного комітету:

ел. пошта: christian.lab@oa.edu.ua

телефони: (067) 104 5737; (067) 503 2005

РЕФОРМАЦІЯ: ОСВІТА І НАУКА

Всеукраїнський оргкомітет з відзначення в Україні 500-річчя Реформації та Університет менеджменту освіти Національної академії педагогічних наук України 4 березня 2017 р. провели Всеукраїнську науково-практичну конференцію «Реформація: освіта і наука».

У конференції взяли участь близько 350 учителів шкіл та науковців із різних університетів, зокрема і з-за кордону.

Павло Унгурян, народний депутат України, співголова Всеукраїнського оргкомітету з відзначення 500-річчя Реформації (R500), доповів про виконання Указу Президента на означену тему.

Ольга Романенко, кандидат економічних наук, керівник наукового відділу Всеукраїнського оргкомітету R500, ознайомила присутніх із науковими дослідженнями стосовно впливу Реформації на становлення успішних країн світу.

Микола Романюк, викладач вищих духовних навчальних закладів, ґрунтовно розповів про вплив Реформації на освіту.

Ірина Сіданіч, доктор педагогічних наук, професор Університету менеджменту освіти НАПНУ презентувала майстер-класи уроків про Реформацію та підкреслила, що реформація серця — ключове завдання сучасної освіти.

Андрій Гренишен, кандидат історичних наук, викладач Університету менеджменту освіти Національної академії педагогічних наук України зробив доповідь на тему «Вплив Реформації на суспільні процеси в історичному контексті (XVI–XXI ст.)».

Учасники конференції отримали Рекомендації МОН України щодо проведення заходів з відзначення 500-річчя

Реформації в різних закладах освіти. Було підтримано ініціативу провести подібні конференції в усіх регіонах країни на рівні областей, міст та районів.

Одна з них — «Реформація: від витоків до сьогодення» — відбулася 18 березня 2017 р. у м. Рівне й зібрала понад 300 педагогів-християн Рівненської обл. Промовцями на цій конференції були представники Рівненщини, члени Всеукраїнського оргкомітету R500 з Києва — вищезгадані Ірина Сіданіч та Ольга Романенко, а також голова організації «Східноєвропейська реформація» Ярослав Лукасик.

Християн-педагогів привітали співголови Рівненського обласного оргкомітету R500 Віктор Боришкевич і Роман Курбацький. Реформація в освіті — ось завдання, яке стоїть перед всіма працівниками освітньої галузі, особливо перед тими, хто чітко усвідомлює свою активну позицію в суспільстві, яка базується на біблійних моральних принципах.

Представлення часопису «Слово вчителю», м. Рівне

Ірина Сіданіч, Павло Унгурян, Ольга Романенко, м. Київ

Молитва про благословення України, м. Рівне

Майстер-клас, м. Київ

Учасники конференції в м. Києві

У вітальному слові від імені Рівненської обласної ради Микола Федоришин наголосив на ролі, яку відіграли прихильники руху Реформації на теренах Великого князівства Литовського в перекладі Святого Письма на доступну народну мову. В результаті на світ з'явилося видання Пересопницького Євангелія, історія виникнення якого сьогодні представлена в культурно-археологічному центрі з однойменною назвою, директором якого є Микола Федоришин.

Ольга Романенко зазначила, що «ми сприймаємо Реформацію не просто як історичну подію, що відбулася п'ять сторіч тому, а як унікальний феномен, який періодично повторюється в різних частинах світу. Така подія відбулася 500 років тому в Європі, 50 років тому — у Корей, коли після війни одна частина країни вирішила жити за Біблією і впровадила в себе християнське бачення державного управління, а інша частина країни пішла атеїстичним шляхом. І зараз ми бачимо різницю відмінності між ними. Південна Корея демонструє економічні дива, адже її громадяни щодня перед роботою вони читають Біблію, моляться і вважають, що їхня робота — це їхня місія».

Дослідження показують, що індекс сприйняття корупції найнижчий саме в протестантських країнах. Рівень ВВП на душу населення найвищий також у протестантських країнах.

Це дає нам як науковцям право стверджувати, що варто запозичувати досвід тих країн і впроваджувати його в реальне життя в Україні».

Ірина Сіданіч презентувала методичні матеріали по Реформації та християнській етиці, які рекомендовані для викладання Міністерством освіти і науки України, а також представила редколегію християнського педагогічного часопису «Слово вчителю», як творчий колектив, який із 2007 року невтомно й посвячено працює над тим, щоб забезпечити освітян якісним виданням, яке популяризує християнські, біблійні принципи.

Ярослав Лукасик розповів про основні засади європейської Реформації, зазначаючи, що вплив п'яти тезисів

Реформації («Тільки Писання», «Тільки віра», «Тільки Христос», «Тільки благодать», «Тільки Богові слава») і в сучасних умовах може трансформувати всі сфери життя народу.

Під час секційних занять присутні отримали практичні поради й методичні рекомендації щодо представлення наданого матеріалу дітям та молоді, а також сертифікати, які відкривають шлях для того, щоб у всіх навчальних закладах України провести лекції, уроки, круглі столи на тему Реформації й донести науково обґрунтовані факти про реформуючий, збудовуючий вплив Божого Слова й християнських цінностей на життя людей, розвиток країн і народів. І це може дати поштовх для відродження України й розвитку нашої держави, якого ми всі так прагнемо.

Аркадій Сльоза

ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ КРУГЛИЙ СТИЛ У ЧЕРКАСАХ

15 березня 2017 р. в м. Черкаси вперше за всі роки незалежності України відбулася визначна подія — виїзне засідання Громадської ради з питань співпраці з церквами та релігійними організаціями при МОН України.

На порядку денному стояло одне питання — викладання предметів духовно-морального спрямування та виховання підростаючого покоління на основі Слова Божого.

До круглого столу були запрошені представники обласних департаментів освіти і науки, обласних інститутів післядипломної педагогічної освіти, учителі з Черкаської, Вінницької, Полтавської та Кіровоградської обл., а також представники релігійних організацій Черкащини.

З вітальним словом до учасників круглого столу звернувся заступник голови Черкаської обласної ради Вадим Гайович. Він висловив надію, що це зібрання ще раз акцентує увагу на важливості виховання підростаючого покоління на законах добра, любові, миру й об'єднанні зусиль усіх соціальних інститутів у вирішенні цього завдання.

Круглий стіл об'єднав педагогів, науковців, громадських діячів

Голова Громадської ради з питань співпраці з церквами та релігійними організаціями при МОН України, народний депутат України V-VI скликань, радник Міністра освіти і науки Володимир Марущенко зауважив, що надзвичайно важливо виростити людину-патріота, яка не тільки любитиме свою Батьківщину, а й робитиме все для її розквіту. Це можливо лише маючи у виховному процесі твердий стержень — віру в Бога-Творця.

Головний спеціаліст Департаменту загальної середньої та дошкільної освіти МОН України Раїса Євтушенко повідомила, що в плані реформи школи, яка розпочне діяти з 2018 р., зменшиться кількість обов'язкових предметів та збільшиться варіативна складова, тобто кожна школа матиме можливість обрати предмети духовно-морального спрямування, які закладені у варіативну складову.

Начальник управління освіти і науки Черкаської ОДА Валерій Данилевський розповів про впровадження викладання предметів духовно-морального спрямування в Черкаській

Приємне спілкування колег

області. Із 620 загальноосвітніх навчальних закладів області в 178 викладають курси духовно-морального спрямування. Найкраще робота проводиться у місті Золотоноша (у 6 закладах із 7), Звенигородському (у 16 із 29), Черкаському (у 28 із 30) та Чорнобаївському (18 із 34) районах. Із 2006 р. 677 педагогів області пройшли курси підвищення кваліфікації й отримали свідоцтво на право викладання предметів духовно-морального спрямування. Прикро, що в інших школах відмовляються від предметів духовно-морального спрямування, надаючи перевагу вивченню іноземних мов, таким чином, виховний процес нівелюється.

Професор НаУ «Острозька академія» Василь Жуковський відзначив, що духовно-моральне виховання дітей та молоді, зрештою, має стати пріоритетним завданням українського суспільства. Традиційно у людей 90 % турбот про тіло, трохи уваги для душі, а на дух не лишається нічого. А для гармонійного розвитку дитини потрібно розвивати дух, душу і тіло. Якби в основі ідеології виховання з початку незалежності України було покладено християнську етику, то за одне покоління змінився б світогляд усього суспільства. А так — духовна криза, як іржа, роз'їдає державу. Розумні інтелектуально, але бідні духовно. Відомо, що ніколи Біблія не суперечила науці. Досліджено, що серед 1000 нобелівських лауреатів лише 2 атеїсти, решта — віруючі люди. Цей приклад яскраво свідчить про те, що християнська етика повинна викладатися нарівні з академічними предметами (фізикою, літературою, математикою).

Юрій Решетніков, заступник голови Громадської ради з питань співпраці з церквами та релігійними організаціями при МОН України, висловив сподівання, що у відповідь на Указ президента України № 357 від 26.08.2016 р. «Про відзначення в Україні 500-річчя Реформації» органи місцевої влади сприятимуть реалізації ініціатив релігійних організацій, спрямованих на проведення просвітницьких та виховних заходів серед молоді й дорослого населення.

Щоб виховати цілісну особистість, потрібна довгострокова, постійна й систематична праця. Це важлива місія освітнього закладу, що вимагає багато фінансових, матеріальних, фізичних і духовних затрат. Запровадження предмета «Основи християнської етики» лише в 5 і 6 класах (як це відбувається в школах Черкащини), без початку в початковій школі та продовження в старших класах, робить це навчання формальним та малопродуктивним.

Позитивний досвід систематичного викладання курсу «Основи християнської етики» учням з 1-го по 6-й класи протягом 2005-2011 навч. р., яскраво продемонстрований

учителем християнської етики Т. І. Нетребенко в школі с. Вікнене Катеринопільського р-ну Черкаської обл. Класний керівник цих дітей із 5-го по 9-й класи О. П. Чабан відзначає високі моральні якості дітей, певний рівень культури, дисципліну, повагу до вчителів та співпереживання один за одного.

Отже, єдиний спосіб зупинити деградацію суспільства — це взяти за основу християнські цінності у вихованні й запровадити предмети духовно-морального спрямування в навчальних закладах усіх рівнів.

Лідія Гальченко,

учитель християнської етики, член ГО «Черкаський міський батьківський комітет духовної опіки шкіл»

ХАРАКТЕР ДЛЯ ДІТЕЙ

Семінари «Характер для дітей» набирають все більшої і більшої популярності серед освітян України. Три роки поспіль Всеукраїнський благодійний фонд «Східноєвропейська гуманітарна місія» організовує викладання інтерактивних семінарів-тренінгів у різних містах нашої країни. Двічі на рік команди тренерів програми «Характер для дітей» відвідують Київ, Івано-Франківськ, Житомир. У Києві семінари викладають на базі та за сприяння Університету менеджменту освіти Національної академії педагогічних наук України. У Житомирі команду «Характер для дітей» запросив Житомирський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти. В Івано-Франківську тренінги проходять в Прикарпатському національному університеті ім. В. Стефаника. 2017 року тренерів уперше запросили в Чернівці та Черкаси.

Чи будуть наші діти щасливими, коли стануть дорослими? Чи зробили ми все, що від нас залежить? Ці питання завжди турбували й турбують батьків, вихователів, учителів.

3-5 квітня 2017 р. на базі Чернівецької ЗОШ №1 відбувся науково-методичний семінар-тренінг для педагогічних працівників з теми «Виховання характеру дітей», який проводила Лінда Елсбрук Ландрет із Далласу, штат Техас (США), і на якому були присутні вчителі початкової школи та вчителі англійської мови дошкільних закладів і шкіл міста.

Під час семінару Лінда Елсбрук Ландрет поділилась результатами дослідження поведінки дітей різного віку. Беручи до уваги передовий досвід психологів, нейропсихологів, учителів та викладачів університетів, вона представила слухачам покроковий план виховання цілісної моральної особистості.

7-12 років — це період, коли дітей можна й потрібно навчати духовних істин і прищеплювати їм моральні цінності. Слухачі семінару отримали низку корисних порад щодо формування в дітей таких якостей, як турбота, повага, відповідальність, чесність, надійність, сміливість, справедливість та надія.

Семінар залишив незабутні враження і був справді корисним для всіх присутніх. Панувала доброзичлива атмосфера й розуміння того, що всі ми робимо спільну справу. Варто додати, що всі отримали в подарунок книгу Лінди Елсбрук Ландрет «Правильне виховання характеру дітей».

«У жовтні 2016 р. я мала можливість відвідати семінар-тренінг «Виховання характеру дітей дошкільного віку», що відбувався в Києві. Ще їдучи дорогою, роздумувала, наскільки ця тема є актуальною для нашого суспільства. Семінар перевершив усі мої очікування.

У мене була унікальна нагода особисто познайомитись із авторкою цієї програми, Ліндою. Її досвід є безцінним, і вона є прикладом посвяченого вчителя.

Протягом семінару ми пригадали, як свого часу виховували нас, а також якими тепер ми є вчителями, і зробили висновки про те, як ефективніше впливати на характер дитини сьогодні.

Один із центральних висновків семінару можна описати наступним чином: «Дитина наслідує не твої слова, а твої діла».

Повернувшись у Чернівці, я змогла не лише успішно впроваджувати на практиці здобуті на семінарі знання та навички, але й узяти участь в організації такого семінару тут, у нас. Це просто чудово, що вчителі початкових класів та працівники дошкільних навчальних закладів змогли зустрітись й об'єднатись навколо спільної мети, відвідавши семінар. Опісля приємно було чути відгуки, які склалися із захоплення, позитивних вражень та спільного бажання впровадити здобуте на заняттях і уроках. Ця вмотивованість до змін особливо радує і вселяє надію на розвиток позитивних тенденцій в українській освіті», — поділилась враженням від семінару одна з його організаторів — керівник навчального центру англійської мови для дошкільнят **Римма Бучок**.

Усі учасники семінару отримали сертифікати на право викладання курсу

ПЕРЛИНИ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ОСВІТИ

Петро Кралюк, перший проректор, доктор філософських наук, професор Острозької академії, вітає учасників, членів журі, організаторів та гостей XII Всеукраїнського фестивалю-конкурсу

30-31 березня 2017 р. в м. Острог Рівненської обл. відбувся XII Всеукраїнський фестиваль-конкурс «Учитель року з предметів духовно-морального спрямування». Організаторами заходу виступили НаУ «Острозька академія» спільно з ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти».

За результатами попередньої перевірки матеріалів, поданих на конкурс, до участі в заході було запрошено 27 педагогічних працівників (вихователів дошкільних закладів та вчителів загальноосвітніх шкіл, які викладають предмети духовно-морального спрямування) із 12 областей України. Особливо раді були вітати на фестивалі-конкурсі педагогів із Донеччини, які приїхали, незважаючи на воєнні дії.

Конкурс мав на меті підвищення фахового рівня, професійної майстерності та обмін досвідом педагогів, сприяння успішній розбудові українського суспільства на засадах духовності й моралі.

Уже стало доброю традицією запрошувати на Всеукраїнський фестиваль-конкурс спеціального гостя. Цьогорічним гостем фестивалю став Адріан Буковинський, кандидат філософських наук, провідний український фахівець із питань сім'ї та сімейних стосунків. Учасники заходу, члени журі й гості НаУ «Острозька академія» мали можливість слухати унікальну лекцію Адріана Буковинського «Етика основ сім'ї».

Своєю майстерністю поділились і члени журі. Олександр Бондарчук представив християнський духовно-просвітницький часопис «Слово вчителю», через який новаторський досвід учасників фестивалю-конкурсу буде розповсюджений по всій Україні.

Цікавим був майстер-клас від фахівця з дошкільного виховання, психолога зі Львова Дзвінослави Романець.

Микола Мичак, учитель Тучинської спеціальної ЗОШ-інтернату І-ІІ ст. Рівненської обл. познайомив присутніх з роботами своїх вихованців — двома виставками вишитих портретів: «Достойники Рівненщини в українському державотворенні» та «Перекладачі Біблії на українську мову».

Переможці, учасники, члени журі, організатори та гості XII Всеукраїнського фестивалю-конкурсу «Учитель року з предметів духовно-морального спрямування»

Особливістю XII Всеукраїнського фестивалю-конкурсу було те, що він проходив під загальною темою «Біблія про сімейні цінності і взаємини у сім'ї». А отже, і конкурсна програма, що складалася з письмового тесту на знання Святого Письма; презентації фрагменту уроку (*заняття*); демонстрації застосування власної творчості під час уроку або виховного заходу; розв'язання актуальних життєвих ситуацій у світлі Біблії, була пов'язана із сімейними цінностями.

Виконання конкурсних завдань тривало два дні. Конкурсанти продемонстрували чудове знання Біблії, володіння інтерактивними технологіями й застосування авторських методик у вихованні та навчанні. Журі конкурсу назвало учасників перлинами сучасної української освіти.

За результатами конкурсу й згідно з рішенням журі дипломами переможців І, ІІ і ІІІ ступеня XII Всеукраїнського фестивалю-конкурсу «Учитель року з предметів духовно-морального спрямування-2017» нагородили: **Яну Пазушко**, учителя курсів духовно-морального спрямування Миколаївської загальноосвітньої гімназії Слов'янської міської ради Донецької обл. (1 місце); **Наталію Ротченкову**, учителя основ християнської етики КЗ «Луцька ЗОШ І-ІІІ ст. № 17 Луцької міської ради Волинської обл. (2 місце); **Галину Джус**, учителя курсів духовно-морального спрямування Здолбунівської ЗОШ І-ІІІ ст. № 3 Рівненської обл. (3 місце).

Світлана Власова, Василь Жуковський та Ольга Клець — переможці у номінації «Вихователі дошкільного закладу»

У номінації «Вихователі року» переможцями стали **Ольга Клець**, вихователь Краматорського НВК «ЗОШ І-ІІІ ст. № 6 — ДНЗ Краматорської міської ради» Донецької обл. (1 місце); **Валентина Гуріна**, музичний керівник та керівник гуртка «Зернятка духовності» ДНЗ (ясла-садок) «Веселка» Розваської сільської ради Острозького р-ну Рівненської обл. (2 місце); **Лариса Перліцана**, вихователя ДНЗ № 36 «Пролісок» ясла-садок загального розвитку відділу освіти Добропільської міської ради Донецької обл. (3 місце).

Переможців фестивалю-конкурсу — 1, 2, 3 місця — нагородили поїздкою до християнського оздоровчого табору, що на Закарпатті. Про це повідомив Олександр Бондарчук, магістр богослов'я, керівник відділу освіти МГО «Надія — людям».

Учасників, які були кращими в кожному із чотирьох запропонованих конкурсних випробовувань, крім диплому чи грамоти XII Всеукраїнського фестивалю-конкурсу, нагороджено річною передплатою ХДПЧ «Слово вчителю».

Усі учасники фестивалю-конкурсу, крім дипломів та грамот, отримали подарунки — бібліотеки християнської літератури від УМТ «Світло на Сході».

Світлана Власова,
співробітниця науково-дослідницької лабораторії
християнської етики, психології та педагогіки
НаУ «Острозька академія»

ДУХОВНІСТЬ — ОСНОВА РОДИНИ, ШКОЛИ, ДЕРЖАВИ

*Не бійтеся духовності у стінах школи.
Бійтеся її відсутності.*

26 квітня 2017 р. в Рівненській спеціалізованій школі І–ІІІ ст. «Центр надії» відбулося засідання колегії управління освіти Рівненського міськвиконкому «Формування духовно-моральних цінностей особистості через впровадження виховних моделей нової української школи» за участю керівників загальноосвітніх, дошкільних та позашкільних навчальних закладів міста Рівного.

Начальник управління освіти Рівненського міськвиконкому Василь Харковець привітав учасників колегії

Засідання колегії розпочали з перегляду фрагментів програми нетрадиційних форм навчання, які практикують у школі «Центр надії» у рамках реалізації програми Школи завтрашнього дня. Вихованці закладу перед початком заняття виконали гімн України, промовили присягу на вірність українському стягу та християнському прапорцю, прочитали молитву «Отче наш». Учні «Центру надії» Віталіна Селецька та Володимир Подгорець, переможці міського етапу Всеукраїнської олімпіади «Юні знавці Біблії — 2017», продемонстрували дитячий погляд на сім'ю як духовне середовище, у якому формується маленький християнин, громадянин України.

Обговорення теми колегії розпочала заступник начальника управління освіти Катерина Сичик, яка розкрила суть управлінських підходів до формування духовно-моральних цінностей у навчальних закладах міста. «Ми живемо в дуже динамічному світі. Усе змінюється з шаленою швидкістю, однак за останні три роки для багатьох українців світ не те, що змінився, він «перевернувся». Нас «накрило» хвилю обману, насилля, жорстокості, смерті... І водночас спалахнув вогонь віри, надії, жертвовної любові, героїзму.

Тому сьогодні, як ніколи, на часі рішення змінювати модель зсередини, доносити істину до їхнього розуму й серця. З цього приводу дуже влучно сказав св. Августин: «Постав Бога на перше місце, усе інше буде на своїх місцях».

Християнська етика як етика любові є етикою українського народу, відповідає нашій ментальності та психіці й уже понад 1000 літ формує етичну культуру українців.

Формування християнських моральних цінностей передбачає визнання особистості школяра Бога-Творця, Біблії як Слова Божого, а християнських цінностей як керівного начала в житті й поведінці. Дотримання християнських моральних цінностей веде не лише до морального життя в суспільстві, але й до вічного життя з Богом.

До обговорення долучилася вихователь-методист ДНЗ № 33 Зінаїда Скворцова: «У чинних програмах дошкільної освіти передбачено формування основ духовності з перших років життя. Педагоги дають дітям дошкільного віку уявлення про те, що Бог схвалює, а що засуджує як негативні вчинки людей, називаючи їх гріхом, навчають дітей поводитися відповідно до норм моралі, давати оцінку власним учинкам. У процесі

засвоєння християнських моральних цінностей діти навчаються добра, милосердя, доброчинності, відповідальності, співчутливості. Саме на християнських моральних цінностях ґрунтується європейська цивілізація, до якої ми прагнемо».

Директор школи «Центр надії» Олена Шенкхнехт, розповідаючи про особливості свого навчального закладу, зазначила, що «учні щоденно звертаються до Біблії, схиляються в молитві до Бога за батьків, однокласників, рідну школу та державу».

Учитель християнської етики Рівненської української гімназії Руслана Ковальчук закликала присутніх зробити все можливе для того, щоб відкрити школи для Христа, не забороняти дітям приходити до Нього, бо лише Він може дати справжній мир, радість і любов людському серцю. Ця теза також була ключовою в представленні виставки картин відомих художників «Ісус Христос — Спаситель світу», яку презентувала пані Руслана.

Про співпрацю родини, школи та церкви в духовно-моральному вихованні дітей та молоді говорив клірик Свято-Троїцького храму УПЦ КП отець Григорій Горбач, а про психологічну готовність дітей до сприйняття системи духовних цінностей та їх реалізації в дорослому житті — завідувач Центру практичної психології і соціальної роботи Галина Опанасюк.

Завершив обговорення виступ учня ЗОШ № 1 Артема Закотюка, у якому він висловив щире бажання багатьох своїх однокласників вивчати в школі християнську етику з 1 по 11 клас, тому що на цих уроках прищеплюють необхідні для життя якості: здатність любити й поважати інших людей і єдність із Богом. «Якщо нація мобілізована духовно, то її неможливо перемогти. Жодна імперія не асимілює націю, яка збудувала свій Храм! Ніхто не поставить на коліна народ, у якого є віра!»

Таким чином усі виступи об'єднала думка про те, що духовно-моральні цінності мають формуватися і в сім'ї, і в церкві, і в школі — через приклад, спілкування, добрі справи, благодійність... Шляхів багато, потрібно їх просто бачити, а голо-

Відкритий урок у школі «Центр надії», м. Рівне

вне — йти ними. Лише таке цілісне системне виховання даватиме плоди — молодих людей із сформованим християнським світоглядом, відповідальних, успішних, щасливих, патріотів рідної землі.

Обговоривши питання про формування духовно-моральних цінностей особистості через впровадження виховних моделей нової української школи, колегія управління освіти прийняла ухвалу, у якій, зокрема, зазначила про необхідність активізувати роботу щодо запровадження предмета «Основи християнської етики» в 1–11 класах навчальних закладів міста Рівного й вишукати можливості з 1 вересня 2017 р. введення цього предмета в робочі навчальні плани за рахунок факультативів, курсів за вибором, індивідуально-групових занять.

Мирослава Жовтан,
завідувач КУ «Рівненський міський методичний кабінет»

ФІЛОСОФСЬКО-НАУКОВИЙ АНАЛІЗ НАРІЖНОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ МОЛИТВИ

Насамперед звернімося до Святого Письма, щоб з'ясувати, Ким, кому і за яких обставин було проголошено цю молитву, до Кого вона звернена. Її текст у Біблії записаний двічі: євангелістом Матвієм (6:5-15) та євангелістом Лукою (11:1-4). З контексту дізнаємося, що вперше Ісус Христос дав цю молитву Своїм учням у відповідь на їхнє прохання і звернена вона до Бога Отця. У певному сенсі можна стверджувати, що всі інші тексти Писання, уся релігійна доктрина християнства і, взагалі, уся наукова реальність впливає із сутності та змісту цієї молитви.

Текст молитви можна умовно розділити на десять частин.

1. Отче наш

Перша фраза молитви є зверненням людини до Бога як до Отця, як до Батька людей, які таким чином виявляють божественну, духовну природу Бога Отця. Іншими словами, якщо людина разом із Христом звертається до Бога Отця як до Отця, то це значить, що вона прийняла божественну, духовну природу (природу Отця) від Ісуса Христа (Бога Сина). Таке розуміння мав апостол Іван: «А всім, що Його прийняли, їм владу дало дітьми Божими стати, тим, що вірять у Ймення Його» (Ів. 1:12) та апостол Павло: «Бо всі, хто водиться Духом Божим, вони сини Божі» (Рим. 8:14).

2. Що еси на небесах

У цій фразі міститься ідея трансцендентальної, позасвітної природи Бога, який перебуває поза земною сферою і здатний скеровувати Свою дію на людей і на землю, де вони живуть.

Як не згадати чудовий гімн псалмспівця Давида: «Господи, Владико наш, яке то величне на цілій землі Твоє Ймення,

Релігія, як форма суспільної свідомості, покликана забезпечити спілкування і, зрештою, єдність людини з Вищою Реальністю, оперує найважливішими засобами такого спілкування — молитвами. В одній із головних молитов християнства — «Отче наш» — закладений основний зміст стосунків людини й Бога, а також у концентрованому вигляді міститься зміст деяких найважливіших аспектів нашої реальності.

В історії розвитку богословсько-філософської думки неодноразово робилися спроби філософського аналізу цієї молитви. Так, одним із богословів, який із позиції християнських і загальнолюдських цінностей глибоко проаналізував молитву «Отче наш», був митрополит Веніамін, що жив як в дореволюційний, так і в післяреволюційний радянський час.

У нашу епоху глобальних зрушень, які відбуваються на соціально-політичному, історико-культурному та науково-філософському ландшафті людства, потреба в тлумаченні зазначеної молитви анітрохи не зменшилася. Тому пропонуємо розглянути текст молитви «Отче наш» із позиції деяких новітніх досягнень людства у сфері філософії і в галузі наукових досліджень.

Слава Твоя понад небесами!.. Коли бачу Твої небеса — діло пальців Твоїх, — місяця й зорі, що Ти встановив, то що є людина, що Ти пам'ятаєш про неї, і син людський, про якого Ти згадаєш?» (Пс. 8:2, 4-5).

3. Нехай святиться Ім'я Твоє

Ця фраза відображає прагнення людей поширити Ім'я Бога всюди у Всесвіті. З одного боку, це означає всюдисущість Бога. З іншого боку, з точки зору теорії інформації, подія, яка відбувається всюди, має мінімальне інформаційне навантаження. Мінімальний інформаційний зміст Імені Бога в цьому випадку виражає Його максимальну енергетичну потужність і, відповідно, максимальну творчу потенційність, оскільки енергію та інформацію можна розглядати як полярні категорії: якщо енергія є мірою руху, то поле як рух у чистому вигляді можна назвати енергією. Поле, яке не має суворой просторово-часової локалізації й маси спокою, у відомому сенсі протилежне речовині, яка характеризується відповідною масою та просторово-часовою локалізацією, а також володіє певною структурою, можна співвіднести з інформацією.

Наведене інформаційне трактування Імені Бога може бути збагачене так званим «кібернетичним доказом буття Бога», який розробив Олександр Мень. Відповідно до цього доказу, Бог Отець є найбільш рідкісним феноменом у Всесвіті: як сказано в Новому Завіті, «ніхто Бога ніколи не бачив...» (Ів. 1:18a); при цьому тут також указується, що шлях до Бога Отця людям даний через Бога Сина («...Однороджений Син, що в лоні Отця, Той Сам виявив був», Ів. 1:18b), який, таким чином, також постає Божественною Сутністю («...хто бачив Мене, той бачив Отця...», Ів. 14:9).

З погляду теорії інформації, Бог Отець реалізує в Собі інформацію, яка прагне до нескінченності. Інформація ж, відповідно до одного з її визначень, відображає структурну різноманітність і міру складності системи. Тому Бог Отець як система є найбільш різноманітною та досконалою сутністю [1].

4. Нехай прийде Царство Твоє

Ця фраза виражає бажання, щоб Бог, а також Його Царство запанували на землі серед людей. Це, з одного боку, вказує, що після гріхопадіння людина перебуває у стані відірваності від Бога. З іншого боку, тут виявляється процес втілення Бога (разом із Царством) серед людей: «І Слово сталося тілом, і перебувало між нами, повне благодаті та правди, і ми бачили славу Його, славу як Однородженого від Отця» (Ів. 1:14).

5. Нехай буде воля Твоя, як на небі, так і на землі

Це сподівання виражає наявність у Бога волі, тобто здатності впливати, відповідно до Своїх задумів і бажань, як на небо, так і на землю, тобто на всю реальність.

Природа самої волі виявляє її «позаземне походження». Як пише П. В. Симонов, воля, на відміну від феноменів нашого інерційного світу, де тіла від поштовху прискорюються, а перед перешкодою уповільнюються свій рух, проявляє неінерційні властивості (що відповідає принципу негативного зворотного зв'язку): від поштовху вони сповільнюються, а перед перешкодою активізують свій рух. Тут воля діє «від протилежного»: вона атрофується без перешкод і посилюється при їх наявності [2].

Для того щоб проілюструвати дію механізму волі, наведемо висновки Б. Беттельгейма, який провів кілька років у фашистських концтаборах і написав книгу «Просвітлене серце». Він виявив такі умови табірної середовища, де відбувається швидка деградація особистості: колективна відповідальність за проступки; знищення тих, хто якимось виділявся з натовпу, що змушувало ув'язнених зливатися із загальною масою; і, що найголовніше, — позбавлення в'язнів самостійності, коли кожний самостійний крок карався; регламентація до найдрібніших деталей табірної життя. Автором книги був знайдений метод уникнення корозії особистості — створення зон автономної поведінки, де можна самостійно здійснювати вчинки та нести за них особисту відповідальність. Для цього потрібно було робити те, що в концтаборі не забороняли (але й не примушували робити), наприклад, чистити зуби [3].

6. Хліба нашого насущного дай нам сьогодні

Тут міститься прохання до Всевишнього забезпечити людину всіма необхідними їй життєвими ресурсами. Таким чином, тут духовне перетворюється на матеріальне, коли між духовним і матеріальним встановлюється кореляційна залежність, про що можемо дізнатися у Еклезіаста: «За доброго дня користай із добра, за злого ж — розважай: Одне й друге вчинив Бог на те, щоб людина нічого по собі не знайшла!» (Екл. 7:14).

Цю сентенцію можемо доповнити наступним біблійним текстом: «Шукайте ж найперш Царства Божого й правди Його, — а все це вам додасться» (Мт. 6:33).

7. І прости нам довги наші, як і ми прощаємо винуватцям нашим

У цьому проханні міститься механізм покарання за людські гріхи, що в більш загальному сенсі реалізує механізм дії причинно-наслідкової залежності: будь-яка дія людини

викликає дзеркальну відповідь. Крім того, тут ми також знаходимо вираз невимовної милості Бога, який може пробачити людині все за умови, що людина володіє цією ж божественною якістю прощати своїм боржникам.

8. І не введи нас у випробування, але визволи нас від лукавого

Тут ясно сказано про обмеженість людської природи, не здатної протидіяти негативним впливам зовнішнього середовища, зокрема таким, які спричинено світовим злом. Крім того, тут вказується, що Господь має абсолютний вплив як на людину та на всі обставини її життя, так і на світове зло. І при цьому цей вплив вимагає наявності мудрості як здатності розрізнення добра і зла.

9. Бо Твоє є царство, і сила, і слава навіки

Тут утверджується три аспекти Бога — Царство, сила і слава, — які утворюють відповідні координати буття. Царство виступає просторово-організаційною характеристикою, сила — енергетичною, а слава — інформаційною. Таким чином, ми маємо тріаду: енергія (поле, рух), інформація (речовина, час) і простір (фізичний вакуум, ефір).

10. Амінь

Це заключне слово — «замок», який замикає послання до Бога, коли всі наступні слова людини вже не несуть сакрального сенсу. Тут ясно простежується межа між сакральним і буденним, яка реалізується у стосунках людини і Бога: «Не призывай Імення Господа, Бога твого, надаремно» (Вих. 20:7).

Наведений аналіз допомагає осмислити як особливості зв'язку людини й Бога, так і основні аспекти нашої реальності.

Можемо зробити наступні висновки.

1. Духовно відроджені люди володіють божественною природою. Бог Отець — Творець реальності, Він також є Батьком віруючих в Ісуса Христа, оскільки молитва була дана Христом.

2. Бог характеризується позасвітовою трансцендентальною природою.

3. Бог здатний звертати Свою дію на людей і світ і втілюватися у світі.

4. Бог, що постає довершеною істотою, характеризується мудрістю, володіє волею, що має неземне походження, а також всюдиприсутністю, максимальною енергетичною міццю.

5. Унаслідок гріхопадіння людство перебуває у стані відірваності від Бога.

6. Людина може отримати від Бога повну реалізацію своїх життєвих потреб.

7. Духовне здатне перетворюватися на матеріальне, між духовним і матеріальним встановлюється прямо кореляційна залежність: повнота духовного існування породжує повне задоволення матеріальним життям.

8. Будь-яка дія людини викликає дзеркальну (симетричну) відповідь, що реалізує принцип причини-наслідку.

9. Бог здатний прощати тим людям, які наділені такою ж здатністю прощати своїм боржникам (винуватцям).

10. Людська природа обмежена й не може протидіяти негативним впливам реальності — світовому злу.

11. Бог володіє абсолютним впливом як на людину, так і на світове зло.

12. Наша реальність тріадна, вона містить просторово-організаційну (вакуумно-ефірну), енерго-польову (динамічну) та матеріально-інформаційну (статичну) характеристики.

Перспективним напрямом проведеного дослідження можна вважати розробку нових аспектів *теодицеї*. Коротко розглянемо один із таких аспектів.

«Ми живемо в найкращому з можливих світів» (Лейбніц), тобто в досконалому Всесвіті, який створювався і створюється Богом саме як досконалий. Розтлумачимо цю тезу.

Якщо якості та властивості об'єкта визначаються не самі собою, а стосовно зовнішнього середовища, у якому цей об'єкт перебуває, то визначати якості Всесвіту (буття в цілому) можна 1) стосовно того, чим він не є, — тобто стосовно *Ніщо* (небуття), або 2) стосовно майбутнього Всесвіту, якого ще немає. Тому досконалість Всесвіту (крім його стосунку до *Ніщо*) визначається метою його розвитку, в результаті якого Всесвіт через реалізацію цієї мети приходить до свого майбутнього.

Метою Бога у зв'язку зі створенням світу можна вважати таку архітектуру й механізми функціонування світу, які приводять істоти, що його населяють, до Бога. Таким чином, найвищою й остаточною метою Божого творіння — є творіння Богом Самого Себе. У цьому випадку людині, що «перемогла світ», Господь відкриває можливість боговтілення: «Переможцеві сісти Я дам на Моєму престолі зо Мною, як і Я переміг був, і з Отцем Своїм сів на престолі Його» (Об. 3:21). При цьому важливо знати, що для Бога як довершеної істоти творіння Самого Себе — є вища ступінь творчості, яку Він має здійснити в силу Своєї творчої природи.

Головна ж якість, що постає в «отриманні перемоги над світом», це свобода людини від детермінізму цього світу, що дозволяє звільненій людині бути поза світом, бути трансцендентною світу — тобто володіти наріжною якістю, що властива Абсолюту.

Отже, наш світ, незважаючи на те, що зараз ним править «князь темряви», створений як досконалий інструмент реалізації Божого задуму: приведення людини в лоно Всевишнього через пізнання істини про Бога як Творця і Батька й досягнення нею справжньої свободи («...і пізнаєте правду, — а правда вас вільними зробить!», Ів. 8:32), звільнення від детермінізму світу, що досяг Христос, який «світ переміг» (Ів. 16:33). Зрештою, до здійснення того, про що писав апостол Павло: «Бо так, як в Адамі вмирають усі, так само в Христі всі оживуть, кожен у своєму порядку: первісток Христос, потім ті, що Христові, під час Його приходу. А потому кінєць, коли Він передасть царство Богові й Отцеві, коли Він зруйнує всякий уряд, і владу всяку та силу. Бо належить Йому царювати, аж доки Він не «покладе всіх Своїх ворогів під ногами Своїми!» Як ворог останній — смерть знищиться, бо «під ноги Його Він усе впокорив». Коли ж каже, що впокорено все, то ясно, що все, окрім Того, Хто впокорив Йому все. А коли Йому все Він упокорить, тоді й Сам Син упокориться Тому, Хто все впокорив Йому, щоб Бог був у всьому все» (1 Кор. 15:22-28). 📖

Олександр Вознюк,
доктор педагогічних наук,
професор кафедри дошкільної освіти
і педагогічних інновацій
Житомирського державного університету
ім. Івана Франка

Джерела

1. Мень А. Истоки религии. — Брюссель: Depot Legal, 1991. — 428 с.
2. Симонов П. В. Мозг принимает решение / П. В. Симонов // Наука и жизнь. — 1974. — № 11. — С. 34–38.
3. Bettelheim B. Die Geburt des Selbst / B. Bettelheim. — Frankfurt: Fischer, 1984. — 346 s.

БІБЛІЙНИЙ ПОГЛЯД

Створення чи еволюція: чому це важливо

У наш час багато християн не знають, як ставитися до теорії еволюції, до ідеї старої Землі, яка начебто існує вже мільйони років. Дехто вважає, що це взагалі неважливо, головне — просто вірити в Бога. Неважливо, коли Бог створив, скільки часу зайняв цей процес і як це відбулося, а важливий сам факт, що Бог створив світ. Однак є низка причин, які демонструють, чому ці питання все-таки важливі.

Дослідження показали, що в більшості дітей, які виховувалися в християнських сім'ях, перші сумніви стосовно існування Бога почали зароджуватися в середній школі, коли вони слухали про еволюцію та про виникнення світу. У них виникали запитання, відповіді на які вони не отримували ні вдома, ні в недільній школі, ні в церкві. І ці запитання, немов кислота, роз'їдали їхній розум і згодом ставали причиною їхнього відступу від Бога та Його істини.

На жаль, серед віруючих людей побутує думка, що перші 11 розділів Книги Буття — це, в принципі, не справжня історія, що ми, християни, віримо в Новий Завіт, а на Книгу Буття можемо не звертати особливої уваги. Але тоді виникає логічне зауваження: «Стривайте, але ці розділи дуже схожі на історію. Якщо ці розділи кажуть неправду, або вони неважливі, то чому я повинен вірити іншій частині Біблії? Новий Завіт також схожий на історію. Розповідь про народження Ісуса Христа сповнена чудес, так само, як і розповідь про створення Адама. Якщо останнє піддається сумніву, то чому я повинен вірити в народження Христа?»

Книга Буття є фундаментом для всієї Біблії. І кожна доктрина, головна чи другорядна, в усій Біблії прямо чи опосередковано спирається на фундаментальні істини перших розділів Книги Буття.

Приміром, подумайте про вчення про гріх. Де записано про перший гріх? Книга Буття, 3 розділ. Що таке гріх? Це бунт проти Творця. Звідки це визначення? — Із Книги Буття. Адам і Єва повстали проти Бога, і через те, що вони збунтувалися, і оскільки ми походимо від Адама, ми є грішниками. Усі ми — бунтівники, що повстали проти Творця. Одні люди — спасенні бунтарі, інші — усе ще перебувають далеко від Творця через свій гріх. Але якщо Книга Буття не передає нам справжньої історії, то розповідь про Адама та Єву і про їхній гріх — це всього лише міф, тоді: що таке гріх?..

Або поговоримо про одяг. Чому ми носимо одяг? Лише тому, що на вулиці холодно? Чому ми прикриваємо соромні частини тіла? Бог створив Адама і Єву, вони були нагими й не

НА ВИНИКНЕННЯ СВІТУ

соромились, однак вони згрішили й тоді почали усвідомлювати свою наготу, і вони зшили фігові листя, щоб прикрити свою наготу. Але для Бога це виявилося недостатнім вирішенням проблеми, і Він зробив для них шкіряний одяг. Таким чином Біблія стверджує, що одяг з'явився у людини насамперед із моральних міркувань. Але, згідно з теорією еволюції, люди почали носити одяг, тому що їхні мавпоподібні предки емігрували з Африки, і чим далі вони відходили від центрального поясу, тим холодніше ставало, і їм не вистачало волосяного покриву, і зрештою вони «додумалися» прикривати себе одягом. Тому, якщо ви живете в дуже спекотному кліматі, і якщо ви еволюціонували з тваринного світу, то навіщо взагалі носити одяг?

Можна визначити рік, місяць і день на підставі руху небесних тіл, однак ніщо на небосхилі не скаже вам, як довго має тривати тиждень, однак у всіх країнах світу семиденний тиждень. Звідки в людей з'явилося це розуміння? Через те що Бог створив світ за 6 днів, а сьомого спочив.

У першому розділі Книги Буття також написано, що людина повинна володарювати над землею, вона не повинна забруднювати або руйнувати землю, але добре нею керувати заради блага людства і заради слави Божої. Але якщо ми тільки тварини, то зовсім неважливо, чи ми вбиваємо інших тварин, чи зникають інші види, чи ні, адже еволюція — це виживання найбільш пристосованих.

У другому розділі Книги Буття дізнаємося про першу роботу. Бог дав людині роботу до того, як Адам згрішив. Зараз людська праця стала важкою через наслідки гріхопадіння (про це читаємо в третьому розділі Буття), однак праця — це благо для людини.

Чому є різні країни і нам потрібні перекладачі? Чому в людей різний колір шкіри? Відповіді знаходимо в Бутті, в історії про Вавилонську вежу, 11 розділ. Бог надприродним чином розділив людей, давши їм різні мови, і Він примусив їх розділитися. І коли ми поєднуємо цю розповідь із сучасним

розумінням генетики, тоді стає зрозумілим, звідки в людей виникли різні фізичні характеристики.

Перший прихід Христа провіщений у третьому розділі Буття. Другий прихід опосередковано провіщено через події великого потопу.

Можна згадати також доктрину про шлюб і сім'ю. Якщо ми віримо в Буття, то дуже легко відповісти на питання, яким має бути шлюб. Бог створив одного чоловіка і одну жінку — і не інакше. І не тому, що це чиясь особиста думка, не тому, що це традиція нашого народу, а тому що Творець створив перший шлюб і таким чином дав йому визначення. Проблема узаконення гомосексуалізму деякими церквами полягає в невір'ї у перші розділи Книги Буття.

Хочу зупинитися ще на одному вченні Біблії, про яке християни рідко роздумують. Це вчення про смерть. Ми всі рано чи пізно помremo. Запитання лише: чому? Смерть завжди трагічна, але іноді це просто жахливо, особливо, коли помирають дітки. Чи створив Бог світ таким, щоб у ньому вмирили немовлята? А як стосовно землетрусів, цунамі, торнадо та інших стихійних лих, які забирають тисячі життів? Однак, нам доводиться говорити не лише про смерті людей. По всій землі на кожному континенті тисячі метрів осадових порід містять мільярди і мільярди решток живих організмів. Ми живемо на всесвітньому цвинтарі. Чому він у нас під ногами? Чи створив Бог світ таким, що в ньому панує смерть, біль, убивство, хвороби, боротьба, страждання, вимирання?

За останні 200 років у науковому співтоваристві склалася думка, що викопні рештки свідчать про мільйони років смерті. Але це повністю суперечить тому, що Біблія каже про смерть. Згідно з теорією еволюції, мільйони років страждання, насилля, вимирання деяких видів приводять до поступового вдосконалення і, зрештою, — до появи людини. Біблія ж стверджує, що людина була створена в досконалому світі, де не було смерті. Людина згрішила перед Богом, і через це людство зазнало Божого суду. В теорії еволюції смерть передує людині, а в Біблії людина передує смерті. І сумістити одне з іншим неможливо! (Див. мал. 1).

Згідно з Біблією, спочатку не було смерті, ні хвороб, ні вимирання. Людина згрішила, і тоді смерть увійшла в творіння. Біблія говорить, що в майбутньому Христос прийде вдруге. І Він створить нове небо й нову землю, де не буде вже смерті, не буде страждань, плачу й болю. У Книзі пророка Ісаї (11; 65 розділи) ми бачимо, як це вплине на землю: вовк лежатиме з ягнятком, лев їстиме траву, як віл. Творіння зміниться.

А зараз ми живемо в такий час, коли панує смерть. Біблія називає смерть ворогом, однак з еволюційного погляду смерть існує стільки ж, скільки й життя, і доки триватиме життя, залишатиметься і смерть. Так чому ж ви плачете, коли помирає хтось із ваших рідних чи друзів, якщо смерть — природна частина життя? Однак усе в нашій душі кричить проти цього. Ми розуміємо, що це неправильно. І ми повинні плакати.

Якщо ми віримо в мільйони років, то виникає реальна проблема з Божим характером, тому що якщо Бог назвав всю цю історію з мільйонами років смертей, хвороб і вимирання «вельми доброю» і якщо ця смерть продовжуватиметься в майбутньому, то як ми можемо покладатися на благість такого Бога? Якщо ж ми говоримо, що смерть була до Адама, але в майбутньому вона припиниться, то чи не є ми непослідовними, вірячи в останню частину Біблії, але не вірячи в першу її частину? Я переконаний, що якщо Бог сказав на початку творіння, що все «вельми добре», то це так і було. І коли Він говорить,

Мал. 1. Теорія еволюції чи створення

що й в майбутньому не буде смерті, Він теж повідомляє нам правду. І коли Він говорить, як нам жити в теперішній час, я також можу покладатися на Його слово. (Див. мал. 2, 3).

Бог не створив світ таким, яким ми його зараз бачимо. Ми живемо в занепадому, гріховному світі. Це не Божа вина, що зараз є зло. Зло присутнє у світі не тому, що Бог недобрий чи Йому байдуже. Зло присутнє тому, що Адам згрішив і ми згрішили. А Бог праведний! Бог вирішив питання спасіння людства в Ісусі Христі.

Буття є не лише основою для тих доктрин, які ми щойно перерахували, але Буття є основою для Євангелії. (Див. мал. 4).

Якщо Адам не був реальною людиною в реальному саду, у якому було реальне дерево, і якщо в нього не було реальної дружини, яка вела реальний діалог із реальним змієм, тобто якщо перші розділи Буття не реальна історія, а міфологія, то Ісус помер, щоб вирішити міфологічну проблему, а якщо Він помер, щоб вирішити міфологічну проблему, Він міфологічний Спаситель, який пропонує нам міфологічну надію. Однак теорія еволюції — це омана, це лише міф, який видає себе за науку.

Мільйони років: звідки взялася ця ідея?

Звідки ж узялася думка про мільйони років існування Землі? Ця ідея досить нова. 18 століть нашої ери панувала одностайна думка, що Бог створив світ близько 6000 років тому, буквально за 6 днів творіння, і в часи Ноя Бог знищив усе, що було на землі, всесвітнім потопом. Але близько 200 років тому люди почали відмовлятися від цієї думки й схилитися до ідеї мільйонів років. Ось як це відбувалося.

Французький учений-натураліст граф де Бюффон (1707–1788) написав книгу «Епохи природи» (1778), де представив, що Земля колись була розжареною металевую кулею і приблизно 75 тис. років вона охолоджувалась і тепер перетворилася на таку планету, на якій ми живемо. Він цього не спостерігав, він просто припускав, він уявляв те, що могло б, на його думку, відбуватися в минулому. Книга

залишилася в рукописному варіанті, її не надрукували, але зерно було посіяне.

Астроном П'єр Лаплас (1749–1827) у своїй книзі «Пояснення системи Всесвіту» (1796) описав, що колись Сонячна система була розжареною хмарию, що оберталася, і він назвав цю ідею небулярною гіпотезою. З часом ця газова хмара почала сплющуватися, потім почала розпадатися на кільця, а потім ці кільця перетворилися на планети. Він цього ніколи не спостерігав і ніякі експерименти не могли показати, що так відбувалося, він просто припускав, просто уявляв. На той час більшість учених не сприйняли цієї теорії, але в деяких наукових умах вона зафіксувалася.

Французький натураліст Жан Ламарк (1744–1829) був спеціалістом у галузі зоології, вивчав молюски. 1809 р. він написав «Філософію зоології» і там запропонував ідею біологічної еволюції, що всі живі організми походять від одного спільного предка. Він не спостерігав такого процесу, але абстрактно роздумував стосовно минулого. На той час більшість учених відкидала теорію еволюції, але гіпотеза Ламарка підготувала шлях для теорії Дарвіна, яку той опублікував через 50 років.

Німецький учений, професор мінералогії Авраам Вернер (1749–1817) написав невелику книгу «Коротка класифікація і опис різних каменів» (1786), у якій описував шари гірських порід і припустив, що це поступові повільні відклади порід на дні океану і що цей процес зайняв кілька мільйонів років. Знову ж таки, він не спостерігав, як це відбувалося, але він абстрактно уявляв, як це могло б відбуватися.

У той самий час жив шотландський учений Джеймс Хаттон (1726–1797). В університеті він вивчав медицину, потім займався сільським господарством, але найбільше любив камені. 1788 року він написав статтю, а 1795 року видав книгу з тією ж назвою — «Теорія Землі». Він міг спостерігати, як вітер і дощ спричиняли руйнування окремих видів ґрунту, як він потрапляв у річку, а річка відносила його в океан, де він осідав на дно. Хаттон припустив, що ці відклади нагріваються від внутрішнього тепла Землі, а потім

Мал. 2. Ті, хто вірить у мільйони років

Мал. 3. Ті, хто вірить в історичну правдивість перших розділів Біблії

через якіс катаклізми піднімаються вище рівня моря. І він вирішив, що історія Землі відбувається по колу: континенти поступово руйнуються і змиваються в океан, в океані вони знову твердіють, потім піднімаються вище рівня моря, а потім знову розпадаються і рухаються в океан. І це повторюється. І тому він каже: «У літописі каменів я не бачу ніякого початку». Він не спостерігав, як це відбувається, це було лише його абстрактне уявлення.

Французький палеонтолог Жорж Кюв'є (1769–1832) вивчав скам'янілості, переважно ті, які зустрічалися біля Парижа, і він припускав, що різні шари скам'янілостей — це результати затоплень чи то місцевого, чи глобального характеру. Але між цими затопленнями проходили великі проміжки часу. Під час потопу багато тварин гинуло, ті що залишалися, потім розмножувалися, або, можливо, Бог творив нових тварин.

Подібні думки були в англійського інженера-сантехніка, природодослідника і геолога, батька англійської стратиграфії Вільяма Сміта (1769–1839). Він першим почав використовувати скам'янілості, щоб, порівнюючи їх, датувати різні шари гірських порід.

Англієць Чарльз Лайель (1797–1875) вивчав право в Оксфордському університеті, але більше захоплювався геологією, і 1830 року був опублікований перший том його «Принципів геології». Він спирався на ідеї Джеймса Хаттона і стверджував, що катастрофічних затоплень глобального масштабу ніколи не було, а всі процеси геологічних змін (ерозія, змивання гірських порід, відклади, вулканічна активність) у минулому відбувалися в такому ж темпі і з такою ж інтенсивністю, як ми спостерігаємо зараз.

Ці ідеї почали широко обговорювати й у першій половині XIX ст. сформувалися три основні погляди на історію Землі:

- катастрофізм: був початок, надприродним чином Бог створив перші істоти, які населяли Землю; так було багато років, потім був потоп, який призвів до зникнення багатьох тварин, які раніше жили; поховані під відкладами гірських порід вони перетворилися на скам'янілості, після цього Земля природним чи надприродним чином відновила життя і життя продовжувалося ще тривалий час. Відтак відбулася ще одна катастрофа, яка знищила й поховала інших тварин. І так відбувалося багато-багато років. Прихильники катастрофізму передбачали багато мільйонів років;
- уніформізм: у його прихильників не було одностайності щодо початку історії, але вони не припускали ніяких глобальних катастроф, усі зміни відбувалися дуже повільно і дуже довго;
- біблійний традиційний погляд — шестиденне творіння, через 1600 років — Ноїв потоп, який і спричинив відкладення більшості гірських порід і утворення скам'янілостей, відтак земля відновила, і вся ця історія від створення до нинішнього часу займає близько 6000 років.

Прихильники біблійного погляду на історію висували й публікували теологічні, філософські та наукові аргументи проти старої Землі, але багато християн дуже швидко прийняли ідею про мільйони років і почали розробляти інші підходи до тлумачення Біблії, для того щоб якось узгодити її з мільйонами років: теорія проміжку (ніби мільйони років минули між першим і другим віршами Біблії), теорія дня-епохи (кожен день творіння тривав дуже довго, це були цілі геологічні епохи), теорія обмеженого впливу всесвітнього потопу тощо, зрештою, погляд на Бут. 1-11 не як на історію, а як на міфологію.

Прихильники еволюції не в змозі спростовувати доказів учених креаціоністів, які стверджують молодий вік Землі, тому вони просто нехтують ними: не читають книг креаціоністів,

не цікавляться їхніми аргументами. Чому так відбувається? Тому що питання мільйонів років, питання створення і віку Землі — це не питання суперечки науки і релігії, геологів і богословів, сутність питання у філософських і релігійних передумовах. Це боротьба між філософськими та релігійними передумовами однієї групи геологів і богословів проти філософських та релігійних передумов іншої групи геологів і богословів. Це конфлікт світоглядів.

Світські учені, відкидаючи авторитет єдиного Свідка всіх подій минулого — Бога Творця, спираються на три постулати уніформістського натуралізму:

- природа або матерія — це все, що існує;
- усе можна і слід пояснювати за допомогою наступних трьох факторів: часу, випадку та законів природи, що впливають на матерію;
- геологічні процеси в минулому завжди відбувалися з такою ж швидкістю, частотою й силою, як і зараз (тобто заперечення будь-яких надприродних і катастрофічних подій у минулому).

Усі ці передумови суперечать біблійному світогляду: Бог існує і Він творить історію!

Бог відрізняється від Всесвіту, але Бог присутній всюди у Своєму творінні, Він підтримує його існування й час від часу особливим чином діє у Своєму творінні, Біблія називає це чудами. Згідно з Біблією чуда — це не порушення законів природи, тому що закони природи не такі, як правила дорожнього руху, які Бог повинен виконувати, але ці закони — опис того, як Бог зазвичай діє у Своєму творінні, а чудеса — це те, як Бог незвичайно діє у Своєму творінні заради якоїсь Божественної мети.

Світська експериментальна наука пропонує християнам відкласти Біблію й досліджувати об'єктивну реальність. Але якщо спиратися на хибні передумови, об'єктивності годі чекати. Ті самі факти (камені, скам'янілості) можна тлумачити по-різному, виходячи з різних передумов. Таким чином суперечка триває не на рівні фактів, а на рівні тлумачення цих фактів, а тому це конфлікт світоглядів.

Зараз ми бачимо повторення того, що відбулося в Едемському саду.

Коли змії підійшов до Єви, він насамперед посіяв сумніви в Божому слові («Чи насправді сказав Бог?»). Коли ж вона засумнівалася, він просто запропонував відкинути Боже слово. Це спрацювало з Євою, і сатана відтоді продовжує використовувати цей метод, щоб спочатку примусити людей засумніватися в Слові Божім, а потім — відкинути його.

«Як основи зруйновано, — що тоді праведний зробить?» (Пс. 10:3)

Нам же слід опиратися на такі тексти Святого Письма:

«Блаженна людина, що Бога вчинила своєю твердиною, і не зверталась до пишних та тих, що вони до неправди схиляються!» (Пс. 40:5);

«Страх перед людиною пастку дає, хто ж надію складає на Господа, буде безпечний» (Пр. 29:25);

«...зброя бо нашого воювання не тілесна, але міцна Богом на зруйнування твердинь, — ми руйнуємо задуми, і всяке винесення, що підіймається проти пізнання Бога, і полонимо всяке знання на послух Христові» (2 Кор. 10:4-5);

«Стережіться, щоб ніхто вас не звів філософією та марною оманю за переданням людським, за стихіями світу, а не за Христом» (Кол. 2:8).

Коли ми станемо перед Богом на небесах, нехай ніхто не почує від Господа такого запитання: «Чому ти не вірив Моєму Слову?» Слово Боже — це істина, якій можемо цілком довіряти. 🌟

За матеріалами доктора **Террі Мортенсона**
www.propovedi.ru

ВІРА, НАДІЯ ТА ЛЮБОВ У МОЄМУ ЖИТТІ

Виховний захід для 4 класу

Автор Оксана Віролайнен, учитель інклюзивного класу
КЗО ДСЗШ №147 ім. В. Чорновола Дніпровської міської ради,
студентка магістратури кафедри релігієзнавства
та теології НаУ «Острозька академія»

Мета: довести неподільність чеснот віри, надії та любові в житті кожної віруючої людини, використовуючи інтерактивні методи навчання; поглибити знання про християнські принципи через нові руханки, підкреслити необхідність вивчати напам'ять вірші з Біблії; розвивати цілісне бачення людини як єдності духу, душі й тіла.

ВСТУПНА ЧАСТИНА

Ведуча. Сьогодні я запросила вас до себе в гості й дуже хочу познайомити вас зі своєю подругою — Вірою. Віра — просто незвичайна: що б не трапилось у моєму житті, вона завжди знаходить потрібні слова, що мене втішать та заспокоять. Моя подруга розумна, чуйна, добра та дуже-дуже мудра. Я дуже хочу вас познайомити, адже впевнена: Віра потрібна кожному з нас. Я напекла смачних пиріжків, приготувала своє улюблене печиво, заварила запашний чай: відтак — будьте моїми гостями!

ОСНОВНА ЧАСТИНА

Учасники сідають за заздалегідь підготовлений стіл із солодощами, чаєм. Разом із серветками під чашками лежать вирізані з кольорового паперу серця.

1. Гра «Серце»

— Це чудово, що Ви завітали до мене, бо сьогодні я дуже засмучена, сподіваюсь, ви мене вислухаєте та підтримаєте. Сьогодні в мене був дуже важкий день, якимось зранку не задався. Зранку мене насварив сусід за те, що моя собака надто голосно гавкала вночі. Я не розумію: невже він не любить тварин? Мабуть, у нього черстве серце, бо в ньому немає місця для таких хороших і відданих друзів наших менших. Не розумію!!! Любі мої, пригощайтесь печивом!

На маленькій тарілці лежить паперове печиво (на клейкій основі) з надписом «нерозуміння», яке пропонується гостям. Вони приклеюють його на паперове серце.

— Потім пішла до школи. Дівчатка-однокласниці сказали, що в мене негарна спідниця, що вона мені зовсім не личить та й узагалі — не модна. Уявляєте? Теж мені, стилісти! Ви не соромтесь, пригощайтесь печивом.

Пропонує печиво з надписом «образ», яке також приклеюють на серце.

— Проте на уроці, це просто мій зірковий час, учителька похвалила мене за те, що я найперша правильно розв'язала задачу, та ще й пояснила тим, хто не зрозумів. Вона сказала, що я найкраща!!! Беріть ще й таке печиво, воно дуже смачне!

Печиво з надписом «пихатість» з'являється на тарілці та приклеюється на серце.

— Моя подруга, яку я вважала найкращою, раптом перестала мене розуміти, ми з нею посварились, вона сказала,

що не хоче зі мною говорити. Я до неї першою не піду! Хоча мені так її не вистачає і я дуже за нею сумую. Любі мої, ви пригощайтесь, не соромтесь!

Гостей пригощають печивом із надписом «сум». Діти також приклеюють його на серце.

— Моїй однокласниці знову купили нову, вже, мабуть, 25 спідницю. Ой, якби ви бачили, як вона сьогодні нею пишалася. Ну звичайно ж, моя мама не працює менеджером у магазині. Ось іще, спробуйте ще таке печиво з варенням!

Печиво із надписом «зاذдрість» може стати не останнім, це залежить від тих проблем, з якими зіштовхується клас.

— Ой, любі мої, я бачу, як Ви підтримуєте мене, як гарно розумієте. Річ у тім, що коли ми намагаємося підтримати людину, яка ображена, ми, самі того не помічаючи, теж ображаємося, сумуємо або заздriamo. Так що ж робити?

— Ой, зачекайте, прийшла моя подруга Віра! Зараз я вас познайомлю!

2. Гра — знайомство з лялькою Вірою

З'являється Віра — лялька.

Віра. Зовсім не потрібно носити таку важкість у собі, бо у Своїй книзі Біблії Ісус говорить, щоб усі проблеми й переживання ми віддавали Йому. Ісус сказав: «Прийдіть до Мене всі втомлені та обтяжені і Я заспокою» (Мт. 11:28).

Ведуча. Яким чином можна прийти до Бога? Він десь далеко на небі, а я тут! І як Він може знати всі мої проблеми?

Віра. Бог любить кожну людину і про кожну дбає. Тому послав на землю Свого Сина, щоб відкрити шлях до Бога кожній людині. Він так і говорить до нас: «Бо Бог не послав Свого Сина у світ, щоб Він світ засудив, а щоб через Нього світ спасся» (Ів. 3:17). А раніше: «Так-бо Бог полюбив світ, що дав Сина Свого Однородженого, щоб кожен, хто вірує в Нього, не загинув, але мав вічне життя» (Ів. 3:16).

Ведуча. Цей вірш у Писанні дуже важливий, тому я пропоную його завчити з рухами, щоб у хвилину смутку завжди пам'ятати про безмежну Божу любов.

3. Вивчення ключового вірша з Писання — Ів. 3:16

Так-бо Бог	— руки піднімаємо вгору
полюбив	— маюємо в повітрі серце
світ	— ніби беремо до рук величезний м'яч
що дав	— віддаємо
Сина Свого Однородженого	— колихаємо ляльку на руках
щоб кожен	— показуємо на всіх
хто вірує в Нього	— руки з'єднуємо в молитві
не	— заперечуємо
загинув	— ніби ріжемо
але мав	— обнімаємо себе
вічне життя	— руки піднімаємо вгору

Тож Своєю любов'ю Бог заспокоює нас, дає радість, мир та любов. *(На кожне серце поверх образ, суму, смутку та ін. наклеюється нове чисте червоне серце, яке символізує кров Ісуса Христа, таким чином покриваючи всі наші гріхи.)*

ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА

Коли в нашому житті з'являється віра, підкріплена Божою любов'ю, вона дає нам величезну силу для нового життя та підкорення складних життєвих вершин. Але перш за все віра та любов дають надію, що протягом усього нашого життя Всемогутній Бог постійно та безперестанку керуватиме нашим життям. І тоді ніякі негаразди не зіб'ють нас із правильного шляху.

Задля того, щоб пам'ятати про таку надію, вивчимо пісню-руханку.

Я можу все, коли Ісус є тут. *(киваємо головою та великим пальцем указуємо на серце) /3 р.*
Він є сильний Господь,
(руки піднімаємо вгору, демонструючи м'язи)
Він — Бог, Він є Христос,
(руки розводимо в боки)
Його ім'я — Ісус.
(вказівний палець до рота і вгору)
Завжди буду молитися
(руки складаємо в молитві)
й перемагати,
(піднімаємо вгору руку, стиснуту в кулак)
коли Ісус є тут.
(великим пальцем указуємо на серце)
Я можу все, коли Ісус є тут. *(киваємо головою та великим пальцем вказуємо на серце) /3 р.*

Завершення уроку, молитва

Дуже дякую вам за увагу й старанність. Нехай вас благословить Господь! І нехай із вами завжди буде віра, надія та любов! Щастя вам!

ВІРА В БОГА ЯК ОСНОВА ХРИСТИЯНСЬКОГО СВІТОГЛЯДУ

Урок для 11 класу

Автор Ольга Прокопович, м. Рівне

Мета: поглибити знання учнів про віру; продовжувати розвивати вміння учнів працювати з Біблією; аналізувати, порівнювати та узагальнювати факти, що вивчаються; розвивати емоції учнів; сприяти формуванню в учнів християнського наукового світогляду; прищеплювати учням чесноту віри.

Обладнання: Біблія, картки-завдання для групи, сигнальні картки червоного та зеленого кольорів для кожного учня; ілюстрація «Рукопис XII ст.», Символ віри, відеоматеріали.

Тип уроку: комбінований.

*Тож віра від слухання, а слухання
через Слово Христове.
Рим. 10:17*

ХІД УРОКУ

I. Організаційний момент

Вітання. Налагодження контакту з класом

II. Актуалізація життєвого і чуттєвого досвіду

Учитель. Усі люди люблять гратися. З тією лише різницею, що для кожного віку — своя гра. Ось і ми зараз зіграємо в гру «Вірю — не вірю».

Методичні рекомендації. Учні отримують сигнальні картки двох кольорів. Учитель читає речення, а учні піднімають картку одного кольору. Якщо учень вірить зачитаній інформації, то сигналізує зеленою картою; якщо ж не вірить — піднімає червону картку. Ця гра дає можливість

учителю візуально оцінити рівень сформованості в учнів деяких світоглядних ідей.

1. При визначенні того, що добре, а що погано, важливою є думка інших людей. (–, важливою є думка Бога)
2. Температура блискавки сягає 30 000 °С. (+, може навіть перевищувати цю температуру)
3. Око страуса більше, ніж його мозок. (+)
4. Неможливо чхнути з відкритими очима. (+)
5. Усесвіт виник у результаті «великого вибуху». (–)
6. Людське око здатне розрізнити 10 мільйонів відтінків кольорів. (+)
7. Гімн Греції має 158 куплетів. (–, 158 рядків)
8. Двоє людей краще ладнують між собою, якщо кожен намагається зробити приємне іншому. (–, потрібно виражати власні почуття й намагатися зрозуміти іншого)
9. Серце блакитного кита за величиною таке, як невеликий легковий автомобіль. (+)
10. Діти народжуються без колінних чашечок. (+, вони формуються у віці 2-6 років)
11. У Другій світовій війні брали участь 52 країни світу. (–, 61 країна)
12. Життя на Землю було занесене з космосу. (–, Бог створив Землю і життя на ній)
13. Люди, відстоюючи власні інтереси, не забувають про інтереси колективу. (–, згадайте депутатів)
14. Найвитриваліший м'яз у людському організмі — язик. (+)

15. У брюнетів борода росте швидше, як у блондинів. (–, у блондинів швидше)
16. Людина — це єдина жива істота, здатна малювати прямі лінії. (+)
17. Людина може прожити життя так, як їй цього хочеться. (–, не може)
18. Люди у повсякденному житті не можуть обійтись без знання законів астрономії. (–, можуть)
19. Людина — єдина істота на Землі, яка має тіло, душу і дух. (+)
20. Унаслідок тривалого еволюційного процесу працюючі мавпи перетворились на людину. (–)

III. Мотивація навчальної діяльності учнів

Учитель. Усі ми, діти й дорослі, щодня зранку до ночі граємо в цю гру. Ми прокидаємось і віримо (або не віримо), що день буде вдалий. Ми сідаємо в маршрутку й віримо, що доїдемо до школи чи до театру. Ми зустрілися з друзями й віримо, що вони нас підтримають чи допоможуть. Ми йдемо на вибори й віримо (або не віримо), що нарешті все в нас зміниться на краще. Ми кажемо, що людям треба довіряти, але, йдучи з дому, замикаємо входні двері на замок, а краще — на два. Ми кажемо, що людям треба довіряти, а самі обов'язково поставимо авто на сигналізацію, а телефон заблокуємо відбитком свого пальця.

Що ж це таке — віра? Кому вірити? Яке значення має чиясь віра для мене, а моя — для когось?.. І це ще далеко не повний перелік запитань, пов'язаних із вірою, на які ми спробуємо дати відповіді впродовж уроку.

IV. Повідомлення теми та мети уроку

V. Сприймання учнями нових знань

1. Учитель. Вікіпедія зазначає, що «віра — це сприймання людиною чого-небудь як істини, іноді без попередньої перевірки, на основі тільки внутрішнього, суб'єктивного переконання, яке не потребує ніяких доказів».

Крім слова «віра», у нашій мові є чимало спільнокорених слів: вірити, вірність, вірний, довіра та ін. Очевидно, що слова протилежні за значенням виникли не просто так. І разом з ними виникли слова, за допомогою яких ми хочемо, щоб нам довіряли, або хочемо самі довіряти комусь. Тому існують клятви, присяги, обіцянки (як усні, так і письмові). (*Учитель показує ілюстрацію рукопису XII ст.*). У тій чи іншій формі їх складають президенти й депутати, судді та адвокати, чиновники та лікарі, військові та політики, олімпійці та пластуні, навіть молодята!

2. Усе це так, але погодьтеся, що це коротеньке слово «віра» у більшості випадків асоціюється зі словом «релігія». Саме в богословському розумінні релігійна віра виступає як вище виявлення людської свідомості, найвища цінність. Чому? Спробуємо знайти відповіді на деякі питання у Святому Письмі.

3. Робота в групах (чи в парах)

Учитель. Зараз ви отримаєте картку із завданням та вказаними місцями з Біблії. Через деякий час (8 хв.) сформулюйте відповіді на поставлене запитання.

1 група. Що є об'єктом християнської віри? 2 Хр. 20:20; Ів. 6:29, 40; 10:30; 14:1; Євр. 11:6. (*Очікувана відповідь: об'єктом віри є Бог та Ісус Христос, бо Вони — одне.*)

2 група. Хто може отримати віру? Скільки різних вір існує? Мт. 5:6; Ів. 7:17; 12:42-43; 18:37; Еф. 4:5. (*Очікувана відповідь: віра одна; її отримують ті, які шукають правди,*

намагаються пізнати волю Божу й чинити згідно з нею; люди горді й пихаті не можуть отримати віру.)

3 група. Яким чином можна отримати віру? Ів. 2:11, 23; 20:30-31; Дії 4:4; 13:48-49; 16:13-14; 17:10-12; Рим. 10:17; 16:25-27; 2 Тим. 3:15. (*Очікувана відповідь: віру можна отримати через молитву, через проповідь, через читання Слова Божого, через чудо, яке Бог може здійснити.*)

4 група. У чому виявляється віра? Іс. Нав. 24:14; Пс. 15:2-5; 22:5-6; 95:6; Єр. 17:7; Мт. 6:9-13; Кол. 1:4-6. (*Очікувана відповідь: у поклонінні Богові в невинності та правді; у молитві Йому та надії на Нього, у проповіді Його Слова.*)

5 група. Чому можна вірити Богові? Єр. 31:3; Пс. 100:5; 145:9; Наум. 1:7; Ів. 3:16; Рим. 5:8; 2 Кор. 13:11; 1 Ів. 4:8-11. (*Очікувана відповідь: Бог добрий і любить людей, особливо тих, хто вірить Йому.*)

6 група. Чому можна вірити Богові? Чис. 23:19; Плач 3:22-23; 1 Кор. 10:13; 1 Сол. 5:24; 2 Тим. 2:13. (*Очікувана відповідь: вірність — це атрибут Бога.*)

7 група. Чому можна вірити Богові? Іс. Нав. 21:45; 23:14; Тит. 1:2; Лк. 1:45; Євр. 6:17; 10:23; 11:11. (*Очікувана відповідь: Бог виконує Свої обітниці.*)

8 група. Чому можна вірити Богові? Іс. 40:8; Повт. Зак. 4:31; 2 Хр. 6:14; Мт. 5:18; 1 Петр. 1:25. (*Очікувана відповідь: Слово Боже і Його заповіді незмінні.*)

9 група. Чому можна вірити Богові? Пс. 89:21-25; Ів. 16:27; 1 Кор. 1:7-9; 1 Сол. 5:23-24; 2 Сол. 3:3. (*Очікувана відповідь: Бог зберігає вірних Йому.*)

Учитель. А для чого потрібна віра? Святе Письмо також дає відповідь на це запитання, відтак я пропоную вам записати біблійні вірші, а вдома їх опрацювати. (*На розсуд учителя, можна подати як частину уроку або на домашнє опрацювання.*)

Віра потрібна, щоб:

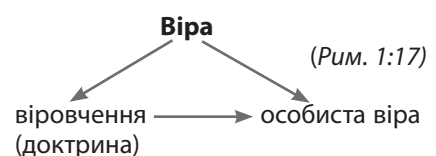
- бути почутим у молитві (Мт. 21:22);
- бути праведним (Рим. 1:17);
- бути щасливим (Ів. 20:29);
- отримати спасіння (Мк. 5:34; 10:52);
- отримати визволення через чудо (Мк. 6:5-6);
- витримати боротьбу християнського життя (Флп. 1:27);
- мати доступ до Бога (Євр. 11:6);
- здійснювати чуда (Ів. 14:12; Дії 6:8);
- віруючого любить Бог (Ів. 16:27);
- мати всі можливості (Мк. 9:23).

4. Учитель. Як бачимо, у Слові Божому є також інформація, яку людина власним розумом не може досягнути. Ця інформація перевищує пізнавальну силу нашого розуму. Тому А. Шептицький казав, що віра — це акт нашої волі, а не реакція на почуття. Християнська віра — це безумовне прийняття за правду всього того, що Бог відкрив людям про Себе, про світ і про нас, людей.

Цікаво, що дослідники Біблії відзначають використання двох різних слів у Старому Завіті — «емуна» та «бітахон», які перекладені однаково — «віра».

Під словом «емуна» розуміють віру як переконання, як віровчення.

Під словом «бітахон» розуміють віру як довір'я, як особисту активну й практичну віру.

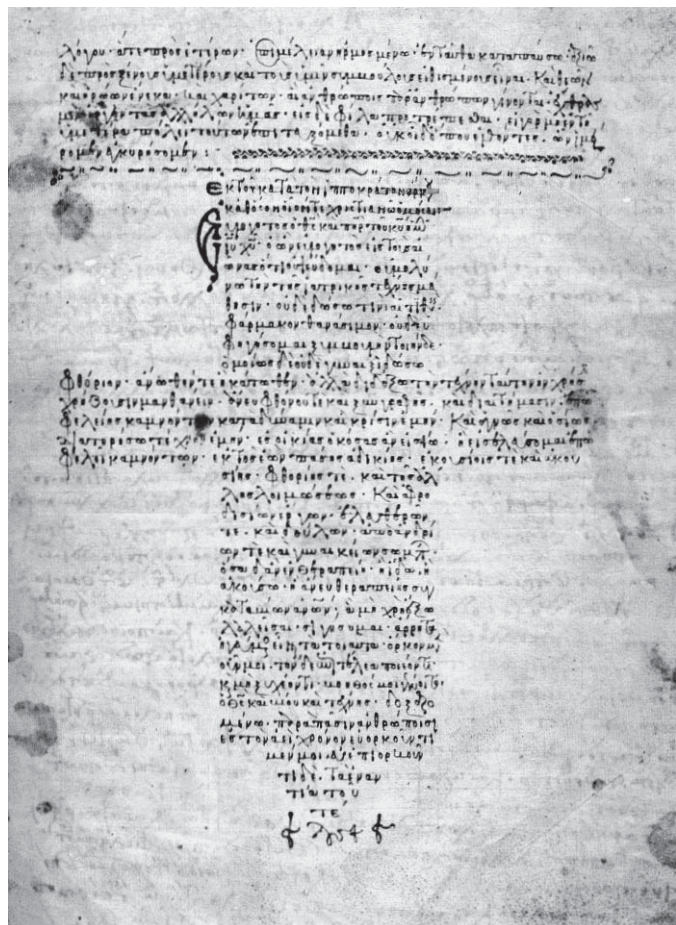
Віра «емуна» пов'язана із завітом: це віра в те, що Бог виконає обіцяне; що на Бога можна покластися; що Бог ніколи не обманює; що в Нього немає подвійних стандартів (що Він думає, те й каже, а що Він говорить, то те й думає). Саме цю віру диавол поставив під сумнів в Едемському саду, спокушуючи Єву, мовляв, чи Бог справді так сказав? (Бут. 3:1).

Віра «бітахон» має корінь «батах», що буквально означає «покластись, опертись». Це активна особиста віра, яка має прикладний характер: людина свідомо всі свої турботи покладає на Бога, знаючи, що Він усе владнає, бо Господь від початку знає, чим усе закінчиться й використає будь-яку ситуацію, аби Його діти отримали найкраще, найкорисніше для них.

Така віра, звичайно, глибоко особиста й торкається наших почуттів: я довіряю Богові настільки, що живу Його Словом, і, якщо потрібно буде, то віддам життя за Нього. Це та віра, яку мали біблійні герої віри: Авель, Енох, Ной; Авраам, Сарра та їхній син Ісак; Мойсей та інші. Це та віра, яку мали перші християни і яку мають теперішні християни. Це та віра, яка допомагає нам ставитися до майбутнього як до теперішнього, а до невидимого — як до видимого (Євр. 11). Це та віра, яка спонукає людину до дії, бо вірність Бога абсолютна. Іншими словами, розуміння принципів віровчення призводить до особистої віри, яка змінює нас, наш спосіб мислення, наше бачення світу.

VI. Осмислення об'єктивних зв'язків у вивченому матеріалі

1. Учитель. Отже, віра — це один із способів засвідчення буття, тобто істини. Але чомусь у багатьох випадках віру пропонується знанням, яке базується на вивченні та поясненні проявів буття. Що думають про це видатні вчені?

Рукопис XII ст. з текстом клятви Гіппократа у вигляді хреста

Віра — це око, що просвітлює всяку совість і дає людині розуміння.

Св. Кирило Єрусалимський

П'єр Леконт дю Ньюї (1883–1947), французький біолог, винахідник і філософ: «Усі ті, хто бездоказово й систематично роблять зусилля витравити ідею Бога, здійснюють низьку й антинаукову справу. Я вступив у життя з модним на той час скептицизмом. Мені потрібно було 30 років праці в лабораторії, щоб переконалися, що мене свідомо обманули ті, в обов'язок яких входило мене просвітити, або хоча б просто зізнатися у своєму незнанні. Я прийшов до такого переконання, вивчаючи біологію, і я переконаний, що неможливо жодному вченому, якщо лише він не перебуває в стані засліплення та недобросовісності, не прийти до цього висновку... Людство знайде своє спасіння лише в релігії, заснованій на глибокій християнській вірі, яка черпає життя в сучасних досягненнях науки».

Гульєльмо Марконі (1874–1937), італійський фізик і винахідник: «Я пишаюсь тим, що я людина віруюча. Я вірю в силу молитви. Я вірю в молитву не лише як католик, а й як учений».

Антуан Беккерель (1852–1908), французький фізик: «Мої дослідження самі привели мене до Бога».

Вільям Томпсон (1824–1907), англійський фізик: «Якщо буде добре думати, то наука змусить вас вірити в Бога, що, власне, і є основою релігії. Ви побачите, що наука не ворожа релігії, а допомагає їй».

Макс Планк (1858–1947), німецький фізик, Нобелівська премія 1918 р.: «...і релігія, і природознавство потребують віри в Бога. Водночас для релігії Бог стоїть на початку кожного розмірковування, а для природознавства — наприкінці... Релігія і наука зовсім не заперечують одна одну, як це вважали раніше і чого бояться наші сучасники. Навпаки, вони погоджуються і доповнюють одна одну».

Вернер фон Браун (1912–1977), німецько-американський фізик, конструктор космічних ракет: «Поширеною є думка, ніби в епоху космічних польотів ми вже так багато знаємо про природу, що нам більше не потрібно вірити в Бога. Ця думка цілком помилкова. Лише нове звернення до Бога може врятувати світ від катастрофи, яка насувається. Наука і релігія — це сестри, а не вороги».

Фр. Десауер (1881–1968), німецький біофізик: «Якщо протягом останніх 70-ти років на нас звалився шквал відкриттів і винаходів, то це означає лише, що Бог-Творець говорить із нами голосніше, ясніше, ніж будь-коли в минулому».

Поль Саботье (1854–1941), французький хімік, Нобелівська премія 1941 року: «Природничі науки та релігію протиставляють лише ті люди, які погано освічені як у першому, так і в другому».

Альфред Кастлер (1902–1988), французький фізик, Нобелівська премія 1966 року: «Я не можу зрозуміти світ без Творця, тобто без Бога».

2. Біблія вчить нас, що віра полягає не у фантастичному сприйнятті фантастичних явищ, а в міцному переконанні в реальності, навіть якщо ми її не бачимо. «Бо Ти вчинив нирки мої, Ти виткав мене в утробі матері моєї, — прославляю Тебе, що я дивно утворений! ... Мого зародка бачили очі Твої, і до книги Твоїї записані всі мої члени та дні, що в них були вчинені, коли жодного з них не було...» (Пс. 138:13-14, 16).

Ще з перших днів творіння Бог поклав закон для всього живого: розмножуватись за родом їх. А ось що написано у вашому підручнику з біології:

«Е. Геккель паралельно з Ф. Мюллером відкрили біогенетичний закон (закон Геккеля-Мюллера), який показує зв'язок між фітогенезом та онтогенезом: індивідуальний розвиток (онтогенезу) будь-якого організму — це вкорочене і стисле повторення історичного розвитку (філогенезу) даного виду.

На прикладі багатоклітинних тварин він довів наявність однакових початкових фаз ембріонального розвитку (яйце, бластула, гастрюла), що свідчить про їхнє спільне походження. Наприклад, на відповідних фазах у ембріонів різних класів хребетних є стадії розвитку зябрових щілин. Це свідчить про походження наземних хребетних від рибоподібних предків»¹.

Ернст Геккель (1834–1919), не маючи достатніх доказів, змінив рисунки ембріонів людини та собаки, щоб підсилити подібність між ними й приховати відмінності. Магічна фраза «як довели вчені...» спрацювала й тоді: ніхто не перевіряв правильності рисунків аж дотепер. (Див. зіставлення рисунків Геккеля і фотографій Ричардсона).

Обман безбожника Геккеля завдав величезної шкоди: цю ідею вкладали в голови цілих поколінь учнів, студентів, біологів та лікарів і використовували для узаконення абортів: адже зародок усе одно перебуває на стадії риби або мавпи, тобто, він — не людина. Але зараз абсолютно точно доведено, що в 7 тижнів зародок володіє всіма больовими відчуттями, в 11 тижнів відчуває дотик, а в 13 тижнів має повністю сформовану нервову систему. За допомогою апарату для ультразвукового дослідження американські вчені зняли документальний фільм «Безмовний крик», у якому весь хід абортів зняли на камеру, і на екрані видно, які жакливі почуття переживає хоч і не народжена, але вже людина.

Учитель демонструє фрагмент фільму (<http://youtu.be/kRUwA6rQvvk>).

На цьому жахи не закінчуються: усі «матеріали» абортів (їх називають ще «фетальним матеріалом», — такий собі нейтральний термін для нефахівців) ідуть на виробництво всілякої косметичної продукції (креми, маски, помади тощо). Чому? Бо тільки дитинки є «коморою біостимуляторів і корисних елементів». А ось вам і статистика: за останні 25 років в Україні зроблено понад 32 млн. абортів.

¹ Загальна біологія : [Підручник для учнів 10-11 кл. серед. загальноосвіт. шк.] / М. С. Кучеренко, Ю. Г. Вервес, П. Г. Балан та ін. — К. : Генеза, 2000. — С. 375.

2008 року Міністерством охорони здоров'я України було видано Наказ № 630 «Про проведення клінічних випробовувань стовбурних клітин». Інститут клінічної терапії першим отримав право на проведення клінічних випробовувань в галузі застосування стовбурових клітин в Україні. Стовбурові клітини — це особливі клітини людського організму, бо вони можуть перетворюватись на всі типи клітин дорослого організму (а їх понад 200 типів).

За походженням стовбурові клітини поділяються на:

- ембріональні;
- фетальні;
- пуповинної крові;
- дорослої людини.

Ембріональні стовбурові клітини походять з внутрішньої клітинної маси раннього (4-5 день) ембріону людини, у якому міститься від 50 до 150 клітин.

Фетальні стовбурові клітини отримують з абортівного «матеріалу».

Стовбурові клітини дорослого організму — це недиференційовані клітини, що розповсюджуються по всьому тілу. Вони розмножуються і заміщують клітини, які відмерли, та відновлюють пошкоджені тканини тіла. Ці клітини містяться в кістковому мозку дітей і дорослих. Однак ці стовбурові клітини мають обмежену здатність до диференціації. Незважаючи на це, на такі дослідження виділяють значні кошти, бо вони не пов'язані зі знищенням (убивством) ембріона.

На дослідження ембріональних стовбурових клітин у деяких країнах увели мораторій. Крім того, деякі вчені вважають, що препарати, створені на основі абортівного «матеріалу», несуть на собі потужну негативну енергетику смерті, тому вони не можуть однозначно позитивно вплинути на хворого.

3. Однак, сказати: «Вірю!» — це ще не все. Треба знати, у що ми, християни, віримо. Вперше такий Символ віри був укладений 325 року в м. Нікея Всесвітньою радою єпископів, а 381 року його лише доповнили. Нікейський символ віри є спільною основою для всіх християн. (Учитель роздає учням роздрукований Символ віри.)

VII. Підсумок уроку

1. **Учитель.** Як би ви відповіли на запитання, що були поставлені на початку вивчення теми, а саме: «Що таке віра?», «Кому вірити?», «Яке значення має чиясь віра для мене, а моя — для когось?» (Заслухати відповіді учнів.)

2. Які ще питання виникли у вас під час уроку?

3. **Учитель** пропонує учням сформулювати й записати висновки:

- Світогляд — це ...
- Науковий світогляд — це ...
- Християнський світогляд — це ...
- Віра — це ...

VIII. Домашнє завдання

1. Вивчити Символ віри.

2. Опрацювати записані вірші з Біблії й дати відповідь на запитання «Для чого потрібна віра?»

БІБЛІЙНІ ОПОВІДАННЯ

Урок позакласного читання для 4 класу

Автор Лариса Цюх, учитель початкових класів
НВК «Краївська ЗОШ І–ІІ ст. — ДНЗ»
Острозької районної державної адміністрації

Мета: навчити учнів досліджувати біблійні оповідання та ділитися інформацією з однолітками; виховувати повагу до Святого Письма, бажання його читати та досліджувати; розвивати мислення, збагачувати словниковий запас учнів.

Обладнання: ілюстрації, мультимедія до біблійних оповідань, різнокольорові картки.

ХІД УРОКУ

I. Вступ

Налагодження контакту з класом. Молитва «Отче наш»
Мовна розминка (розчитування)

У нашій селі на горбочку Українські гарні діти.
Стоїть церква на видочку. Ходять хлопці та дівчата
Ходять в неї, мов ті квіти, Бога прославляти.

II. Основна частина

Випереджувальне завдання. Учитель об'єднує учнів у чотири групи методом жеребкування, тобто кожен учень вибирає певний колір, який відповідає тій чи іншій групі. Після цього кожна група повинна прочитати біблійне оповідання й придумати, як представити його на уроці.

1. Повідомлення теми та мети уроку

Учитель коротко розповідає про Біблію, використовуючи презентацію.

2. Актуалізація читацького досвіду школярів

Вікторина

1. Що означає слово «Біблія»?
2. Як ще називають Біблію?
3. З якою метою Бог передав її людям?
4. Зі скількох частин складається Біблія?
5. Скільки книг вміщено в Старому та Новому Завітах?
6. Як називаються перша й остання книги Біблії?
7. Про що написано в першій та останній книгах Святого Письма?

Учитель запрошує учнів у подорож сторінками Біблії.

3. Активізація читацького мислення на основі заздалегідь прочитаних біблійних оповідань

А. Група дітей, які читали біблійне оповідання «Перші люди Адам і Єва» представляють його у супроводі ілюстрації; після представлення проводиться гра «Мікрофон»

- Чому Бог вирішив створити людину?
- Яким було життя перших людей в Едемському саду?
- За що Бог покарав Адама і Єву?
- Чиїм словам повірили перші люди?
- Чиї слова для вас є авторитетними?

Б. Презентація оповідання «Каїн і Авель», після презентації проводиться гра «Плутанка»

Із прикріплених на дошці слів вибрати та записати в зошити ті, які характеризують кожного з братів (працьовитий, жорстокий, заздрисний, ледачий, веселий, злий, добрий).

- Що вас найбільше вразило в цій історії? Чому?
- Чим можна вбити людину?
- До чого призводить гріх?

В. Читання в дійових особах біблійного оповідання «Потоп на землі»

- Чому Бог покарав людство всесвітнім потопом?
- Чому Бог вирішив урятувати Ноя та його родину?
- Як повинні жити люди, щоб бути в мирі з Богом?

Фізкультхвилинка

Діти стають у коло. Говорять слова та повторюють рухи за вчителем.

Встаньте, діти, усміхніться, Веретеном покрутіться,
Низько до землі вклоніться, Раз присядьте, два присядьте
І до сонця потягніться, І за парту знову сядьте.

Г. Інсценізація біблійного оповідання «Вавилонська вежа»

- Яка головна думка цієї історії?
- Як поставилися люди до Бога?

Гра «Так чи ні»

1. Це було нещодавно?
2. Вежу будували на високій горі?
3. Місто назвали Вавилон?
4. Вежу фарбували в один колір?
5. Богу сподобався намір людей дістатися до неба?
6. Люди перестали розуміти один одного?
7. Яким чином кожен народ отримав свою мову?

4. Вправа «Асоціативний куш» до вислову «Біблійні оповідання навчають...»

- слухняності, — поваги, — покори, — любові,
- віри, — довіри, — смирення тощо.

III. Підсумок уроку

Учитель. На сьогоднішньому уроці ми розглянули чотири біблійні оповідання, через кожне з яких Бог нас чогось навчав. Ми ще раз переконалися, що Бог карає гріх людей, але водночас Він і милує тих, хто вірує в Нього та слухняний Його Слово.

Як за давніх часів багато людей не вірили Богові, так і зараз багато людей не вірять в Ісуса Христа та Його Слово, проте біблійні історії навчають нас, що те, що Бог говорить, завжди здійснюється. Кожному з вас я бажаю, щоб ви роздумували про своє серце, чи належить воно Богові, чи вірите ви словам Ісуса Христа.

Погляньте на свої руки. Що ваші руки принесуть у світ: добро — чи зло, вірність — чи зраду, любов — чи ненависть, усмішки — чи сльози, квітучий сад — чи пустелю?

Прикладіть свої рученята до серця. Подумки помоліться Богові й попросіть, щоб Він допоміг вам вірити та довіряти Ісусові Христу, а також робити добро для Його слави.

Ось і пролунав дзвінок,
Закінчився наш урок.
За роботу по заслугі
Щиро дякую вам, друзі!

ІНТЕГРАЦІЯ ХРИСТІЯНСЬКИХ ЦІННОСТЕЙ НА УРОКАХ ІСТОРІЇ

Автор Карина Панченко,
учитель історії спеціалізованої загальноосвітньої школи І–ІІІ ст.
«Ріка життя» м. Києва

Хто не любить, той не пізнав Бога, тому що Бог є любов. Любов Божа до нас відкрилась у тому, що Бог послав у світ Єдинородного Сина Свого, щоб ми жили через Нього.
1 Ів. 4:9-10

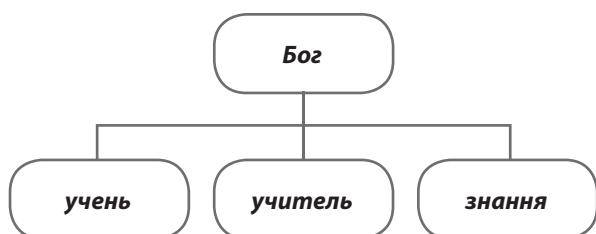
Хіба ж не знаєте, що ви — храм Божий і Дух Божий живе у вас? Якщо хто зруйнує храм Божий, того покарає Бог: бо храм Божий святий, а цей храм — ви.
1 Кор. 3:16-17

Сучасна освіта не може бути нейтральною, вона відображає світоглядну систему, що лежить в її основі. Система світогляду проявляє себе у:

- розумінні цілей (мети) навчального процесу;
- нормах, що визначають педагогічну практику;
- виборі методик та змісту навчальної програми;
- підборі навчальних матеріалів;
- принципах організації освітньої системи.

У багатьох країнах світу люди стурбовані станом виховання молодого покоління. І кожного разу доходять висновку: лише спільними зусиллями сім'ї, школи і церкви можливо позитивно вплинути на моральний та духовний стан сучасного суспільства. Християнські цінності через вивчення загальношкільних предметів покликані виховувати в учнів любов до Бога, показати Його велич та милосердя, те, що від духовного стану людини залежить її вічне спасіння, а також майбутнє окремих націй і всього людства.

Тому дуже важлива біблійна інтеграція в шкільні предмети, де переконання та християнські цінності стають основою навчальної програми, яка визначає результати освіти. Богоцентрична модель у сфері освіти має такий вигляд:

На прикладі деяких аспектів викладання історії хочу показати, як можна інтегрувати біблійні цінності в цей предмет.

Історію в школі асто подають як хронологію подій та епох, що змінюють одна одну. Відтак при підготовці до будь-якого уроку історії слід визначити основні біблійні принципи:

1. Роль Бога в історії:

- У Бога є задум стосовно людства (творіння, гріхопадіння, спокутування);

- Бог дає право вибору, не нав'язуючи Своєї волі, Він бажає, щоб людина виявляла слухняність та виконувала Його заповіді;
- Бог виявляє Себе через надприродні явища;
- Бог необмежений законами історії;
- Бог керує історією за Своїм задумом.

2. Бог виявляє Свою сутність таким чином:

- Бог — це початок і кінець, і ніхто та ніщо не в змозі цього змінити;
- Бог створив усі умови для духовного, душевного та фізичного розвитку людства.

3. Роль людини в історії

- Людина створена за образом Бога і є Його подобою;
- Людина може впливати на хід історії, але не може змінити Божий задум
- Людина є інструментом у Божих руках для втілення Його цілей на землі.

4. Роль Бога в історії народів та цивілізацій:

- Бог проявляє Свій творчий задум через народи й багатоманітність їхніх культур;
- Бог встановив принципи для мирного існування народів;
- Бог визначив кордони, у межах яких розвиваються цивілізації;
- Бог вчить приймати один одного;
- Бог дозволяє виносити уроки з досвіду попередників і сучасників, роблячи певні висновки для подальшого розвитку.

5. Бог проявляє Себе в предметі (історії) через:

- розвиток соціально-економічного та політичного життя;
- героїзм людей;
- прагнення до миру й гармонії.

У зв'язку з цими основними положеннями, учитель історії повинен допомогти учням усвідомити, як їхня безпека та добробут залежать від їхньої вірності та покорі Богові (Десять Заповідей).

Є ще одна Велика Заповідь: «Полюби Господа Бога твого всім серцем твоїм, і всією душею твоєю, і всією думкою твоєю...», яку підкреслив Христос (Мт. 22:37) і яка займає перше місце в Його науці. Тому історія від початку до кінця є закликом до відданості Божому Слову й до покорі Його заповідям як основи національного процвітання, з чудовими обіцянками й вагомими переконливими попередженнями.

Розробка схеми конспекту уроку з історії України (7 клас)

Тема: «Русь – Україна за часів правління Ярославичів»

Мета (для вчителя згідно із загальноосвітньою програмою): з'ясувати, яким було становище держави за часів Ярославичів; чому точилася боротьба Ярославичів за Київський престол; чи перебувала Київська Русь на межі феодальної роздробленості; визначити, з якою метою збиралися з'їзди князів та які рішення приймалися; розвивати логічне та історичне мислення школярів; виховувати в учнів інтерес до історії своєї держави.

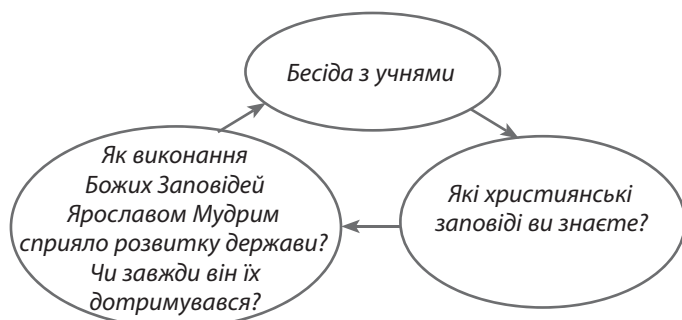
Мета (для учнів згідно з християнським світоглядом): з'ясувати, як порушення Божих Заповідей (гріхопадіння) призвело до розпаду великої держави, занепаду життя народу Русі — України та зовнішньої загрози; виховувати повагу до батьківських настанов, дотримуватися їхнього виконання для подальшого успішного розвитку в особистому та суспільному житті.

ХІД УРОКУ

Істинно також кажу вам: якщо двоє з вас дійдуть згоди на землі просити про всяку річ, то, чого б вони не попросили, буде їм від Отця Мого Небесного; бо, де двоє чи троє зібрані в ім'я Моє, там Я серед них.

Мт. 18:19-20

Актуалізація опорних знань і вмінь учнів

Вивчення нового матеріалу

1. Робота з історичним документом «Заповіт Ярослава Мудрого»

«Осе я одходжу зі світу сього. А ви, сини мої, майте межі собою любов, бо ви єсте брати від одного отця і одної матері. І якщо будете ви в любові межі собою, то й Бог буде в вас і покорить Він вам противників під вас, і будете ви мирно жити. Якщо ж будете ви в ненависті жити, у роздорах сварячись, то й самі погинете, і землю отців своїх і дідів погубите, що її надбали вони трудом великим. Тож слухайтеся брат брата, пробуйте мирно».

2. Дискусія з учнями

— Чи відповідало правління Ярославичів заповіту батька?
— У чому виявлялася ця невідповідність? (Наведіть приклади.)

— Які наслідки порушення батьківських настанов?
— Чи можна було цього уникнути?

Підсумок уроку

Історик, член Кирило-Мефодіївського братства М. Костомаров казав: «І вимислили одщепенці нового бога, сильнішого над усіх дрібних боженят, а той бог називався... егоїзм або інтерес... що немає ні пекла, ні раю і щоб усі поклонялись егоїзмові або інтересові».

Висновок: наслідком гріхопадіння є розбещення роду людського (зловживання владою, війни, братовбивства), яке руйнує не тільки життя людини, але й цілі держави.

Застосовуючи християнський підхід до висвітлення історичних подій, слід пам'ятати слова О. Кромвеля (1599–1658): «Що є вся історія, як не Бог, який виявляє Себе, змітаючи й стоптуючи ногами все, чого Він не сіяв».

ПРО «Я»

Коли ж я «Я» своє зламаю?	Ніде від нього не сховаюсь,	Не коле очі більш нікому,
Коли гординю підкорю?	Від нього нікуди тікати.	Змію більше не сичить.
Від нього спокою не маю.	Щось сотворю, а потім каюсь.	Ти повертаєшся додому...
Що каже «Я», то те й творю.	Коли ж навчусь перемагати?	Назустріч «Я» моє летить!
А скільки ж раз була наука?	Ця перемога так потрібна,	З усім, що скажеш, воно згодне,
А скільки ж з цього було бід?	Як і мені, так і тобі.	Без гніву, крику, без вагань.
В одній лиш букві стільки звуку!	Стає гординя жалюгідна,	Воно усім таке угодне...
І все роблю не так, як слід.	Якщо росте вона в злобі.	І серце повне сподівань.
Премудрості нема своєї,	В любові старшинства немає,	Поки що ця картина в мріях,
І розуму свого нема...	Вона все стерпить, всім змовчить.	Такою хочу лише стати.
Я потребую лиш Твоїєї!	Наш Бог любові вимагає,	Одна на Господа надія,
В собі ж шукаю я дарма.	І «Я» хай більше не стирчить.	Що може «Я» моє зламати.
Премудрість є лише у Бога,	У злагоді його немає,	Алла Дудник с. Великий Олексин, Рівненська обл.
Її потрібно там шукать.	В любові рівні всі завжди.	
А серце знову б'є тривогу...	Усе це точно, друзі, знаю,	
То знову хоче «Я» повстать.	Бо перенесла на собі.	

Автор.

Одного разу на хмаринці
Два ангели сиділи,
Порозправляли свої крильця
Й тихенько гомоніли.
Вони були зовсім маленькі,
Багато що не знали.
І ось одненьке янголятко
У другого спитало:

Ангел 1.

Дуже часто в світі люди
«Дружба», «друг» — слова вживають.
Я ось думаю-гадаю,
Що слова ці означають?

Ангел 2.

Знаю я одну місцину,
Школа це «Ріка життя».
Слово «друг» лунає звідти,
Я тобі кажу — щодня!
Діти там напевно знають,
Те, що дуже нас цікавить.

Автор.

І ангелики швиденько
В школу полетіли,
До діток, щоб ті про дружбу
Все їм пояснили.
Дітки саме на перерві
Біля класу грались,
Їх побачивши раптово,
Дуже здивувались:

Учень 1.

Ой, ви хто? Новенькі дітки?
Ви прийшли до класу звідки?

Учень 2.

Ви, мабуть, гості неблизькі,
В нас в школі форми не такі!

Ангел 1.

Ми — маленькі янголята.
Дуже-дуже хочем знати,
Що це дружбою зовється,
Де найкращий друг береться?

Учень 3.

Добре, зараз другий клас
Пісню заспіва для вас!

Пісня про дружбу.

Учень 4.

Ну і як, тепер вам ясно,
Те, що дружба — це прекрасно?

Ангел 2.

Зрозуміли все ми, діти, —
Треба з кимсь одним дружити!

Що таке дружба?

Сценка для 2 класу

Автор Катерина Главач,
учитель початкової школи СЗШ «Ріка життя» м. Києва

Учень 5.

Слід дружити з усіма.
Ось вам пісня ще одна.

Пісня про дружбу.

Ангел 1.

Дякуєм за наставляння,
Але є нове питання:
Дружба тільки для маляток?
Лиш для хлопчиків й дівчаток?

Учень 6.

Ні, дружити можна всім —
І великим і малим.
Мама — мій найкращий друг.
Це я зараз доведу.
Все я їй розповідаю,
Разом зараз заспіваєм.

Пісня у виконанні учня з мамою.

Ангел 2.

Вибачте за турбування,
Але маю ще питання.
Ну а як же бути дорослим?
Чи їм друг не треба зовсім?

Учень 7.

Що ти?! Поміж дітлахами
В наших класі дружать й мами!

Ангел 1.

Ну і як це в них виходить?

Учень 8.

Мами одна одній дзвонять,
Дізнаються нам уроки,
Радяться про всі турботи.

Учень 9.

Переживають за навчання,
За генеральне прибирання.
Раз — і подружились в школі.
Через дітей звела їх доля.

Учень 10.

А наші мами в церкві на служінні
Співають разом Господу хваління.

Учень 11.

Ось зараз їхня пісня пролунає
І разом з ними хай серця співають.
Пісня у виконанні мам учнів класу.

Ангел 2.

Ну що ж, ми прилетіли даремно.
Були ви з нами дуже чемні.
Тепер ми знаєм, як дружити,
І хочем вас благословити!

Ангел 1.

Хай в кожному класі в вашій школі
Лунає тільки добре слово.
Хай кожен вчитель другом стане.
Любов і радість не зів'яне!

Ангел 2.

І сміх несесться в височинь.
Всього найкращого!

Діти. Амінь!

Малюнок Миколи-Георгія Рябушка

БІБЛІЙНА АСТРОНОМІЯ

**Рекомендовано для учнів 5-6 класів
(діти 10-11 років)**

Автор Алла Кириченко, учитель інформатики
НВК ім. В. Чорновола, м. Южне, Одеська обл.

Заняття 7¹ СКУПЧЕННЯ ВОЛОСОЖАР

Обладнання: мотузка, гаманець із монетами.

Вітання. Молитва

Учитель роздає учням Біблії, зошити, ручки.

Учитель. Згадайте, яке на небі найяскравіше сузір'я? (Оріон.) Так, найбільше яскравих зір, хоча їхній блиск періодично змінюється, зібрано саме в сузір'ї Оріона. А хто знає, яка на небі найяскравіша зоря? (Сіріус.) Молодці, цю зорю із сузір'я Великого Пса дійсно вважають найяскравішою, але тільки серед найближчих до нас зірок. А яке найяскравіше зоряне скупчення?

Учні. А що таке «зоряне скупчення», це — сузір'я?

Учитель. Ні, це різні небесні об'єкти. Коли ми дивимось на сузір'я, то чітко бачимо окремі зорі на тлі темного неба, а коли дивимось на зоряне скупчення, то бачимо зорі немовби на тлі туману. Простою мовою зоряне скупчення — це велика кількість зірок, яка, як вважають, утримується гравітаційним полем, і тому рухається в просторі як єдине ціле. Про найяскравіше зоряне скупчення зараз прочитаємо у двох книгах Біблії тричі. Як це?

Учні. Мабуть, в одній книзі буде записано двічі, а в другій — один раз.

Учитель. Саме так. Отож, у розділі «Книги малих пророків» знайдемо Книгу пророка Амоса, 5 розділ, 8 вірш: «Той, хто Волосожара й Оріона створив, — Господь Ймення Йому!» (хтось із охочих учнів читає вголос, а решта простежують у своїх Бібліях). Це чії слова?

Учні. Пророка Амоса.

Учитель. Цей чоловік, перш ніж Бог настановив його за пророка, був звичайним пастухом і «оброблювачем фіговниць». Але в своїй мові він з лег-

Фото 1. Скупчення Волосожар, або Стожари, або Сім сестер, або Плеяди, знімок телескопа «Хаббл»

кістю говорить як про оливкові сади й отари, так і про зоряні скупчення й сузір'я. Йому, жителю Ізраїлю VIII ст. до Р. Х., добре відомі і їхні назви, і те, звідкіля вони взялися. Те саме відомо і Йову, який жив понад 1000 років до Амоса, у країні Уц (знову хтось із охочих учнів читає вголос): «Він Воза створив, Оріона та Волосожара, та зорі південні...» (Йов. 9:9).

Запишіть: **7. а) Слова Амоса: «Той, хто Волосожара й Оріона створив, — Господь Ймення Йому!» (Ам. 5:8). Слова Йова: «Він Воза створив, Оріона та Волосожара, та зорі південні...» (Йов. 9:9).**

У цій же Книзі Йова ще раз згадується Оріон і Волосожар, ми записували відповідний текст на минулому занятті. Прочитаймо його ще раз (хтось із охочих учнів читає вголос): «Чи зв'яжеш ти зав'язки Волосожару, чи розв'яжеш віжки в Оріона?» (Йов. 38:31). Це чії слова?

Учні. Це Бог питав Йова.

Учитель. Так, молодці. Ми вже знаємо, що означають Його слова «чи

розв'яжеш віжки в Оріона». А що означають «чи зв'яжеш зав'язки Волосожару»? Прошу чотирьох учнів стати у вигляді трапеції (учні стають на вільне місце) і кожному даю в руки оцю мотузку. Це Трапеція — 4 зорі із сузір'я Оріона. Тепер трохи розійдіться — ми пам'ятаємо, що ці зорі з часом розлітаються в різні боки. Мотузку або віжки Оріона не зв'язані, тому дозволяє вам розходитися. Тепер я попрошу ще двох учнів приєднатися і створити скупчення Волосожар, а мотузку зав'яжу ось так. Це тепер зав'язки Волосожара. Ви можете розійтись?

Учні. Ні, нам заважає мотузка.

Учитель. Ви зрозуміли? Зірки в цьому скупченні не розлітаються з часом, вони зв'язані Богом і є так званими нерухомими зорями (учні сідають, а вчитель виставляє на магнітній дошці 6 магнітів і обв'язує їх мотузкою). Це ще одна проблема для так званої теорії Великого вибуху. Вчені, які не вірять Біблії, вірять цій теорії й упевнені, що всі зірки й галактики розлітаються врізнобіч від

¹ Продовження, попередні заняття див. «Слово вчителю» № 3, 4/2016, № 1/2017.

² Інша назва — сикомор, один із видів роду фікус родини Тутові; найдавніша плодова культура, вічнозелене дерево, виглядом, розміром і міцністю нагадує дуб.

центру вибуху³, але Волосожар — ні! Це виняток із їхнього правила⁴.

Запишіть: **б) Нерухомість або зв'язність зір Волосожара перекреслює теорію Великого вибуху.**

Йов знав про ці зав'язки ще 4 000 років тому. Цікаво було б дізнатися від самого Йова, скільки він бачив зір у цій туманності. До 1609 р. астрономи могли розрізняти лише 6-7 зір (*учитель показує фото 1, прикріплює на магнітну дошку*). А от італійському астроному Галілею Галілею вдалося побачити їх там майже 50. Як ви думаєте, завдяки чому?

Учні. У нього був кращий зір; він дивився у телескоп.

Учитель. Так, Галілей скористався телескопом. До речі, телескоп винайшли не астрономи, а нідерландські окулярні майстри, але Галілео Галілей значно вдосконалив його. Минуло 158 років, і англійський священник Джон Мічелл, який, як і Йов, вірив Богові, обчислив імовірність випадкового скупчення такої кількості зірок у такій маленькій ділянці неба. Вона виявилася рівною 1:500 000. Значить, Біблія таки права, і зірі Волосожара пов'язані якимось фізично. Це й підтвердилося з подальшим розвитком науки. Астрономи їх так тепер і називають — зв'язаними (*учитель прикріплює на дошку аркуш, на якому зображено відношення 1:500 000*).

А щоб вам краще зрозуміти, що це означає, ми замість зір візьмемо монети. Якщо я підкидатиму одну монету, як вона може впасти?

Учні. Або одним боком, або іншим.

Учитель. Так, за умови, що монета не стане на ребро. Тобто всього два варіанти. Це вчені записують так: 1:2 (*це й наступні відношення вчитель записує на дошці*). А тепер візьмемо дві однакові монети. Варіантів, що обидві впадуть одним боком, один із чотирьох: 1:4. Для трьох монет: 1:8, для чотирьох: 1:16 тощо. Бачимо, що чим більше монет, тим менша ймовірність, що всі вони одночасно впадуть одним боком. Імовірність Джона Мічелла відповідає 19 монетам або 19 зорям: 1:524 288. Ця ймовірність настільки мізерна, що стає зрозуміло: це Бог їх «зв'язав» докупи. Тим більше, що зір не 19, і навіть не 50, а за сучасними оцінками близько 3000.

Запишіть: **в) Священні у XVIII ст. припусти, а сучасні астрономи підтвердили, що зірки Волосожара зв'язані фізично.**

³ Деякі вчені заперечують існування центру вибуху, але суті це не міняє. І якщо вибух стався одночасно скрізь, то логічно, що й точка протівесвіту має бути скрізь, а це вже не точка.

⁴ Стотт Филип. Жизненно важные вопросы. — СПб.: Библия для всех, 1996. — 108 с.

А тепер погляньте ось на цю емблему японського автомобіля (*учитель показує мал. 1*). Що на ній зображено?

Учні. Начебто схоже на зірки, тоді голубе тло — це небо.

Учитель. Правильно. І це не абиякі зорі, а саме Волосожар. У перекладі з японської дієслово «субару» означає «бути зібраними разом». Японцям теж із давніх часів було відомо про зав'язки. Отож, зустрічаючи на вулиці «Субару», згадуватимемо про Божі зав'язки Волосожара й неможливість Великого вибуху. Виявляється, не тільки небеса проповідують Божу славу, а й земна японська машина! Тож пора й нам спуститися з небес на землю. На наступному занятті ми так і зробимо.

Мал. 1.

Заняття 8 ДЛЯ ЧОГО БОГ СТВОРИВ ЗЕМЛЮ

Вітання. Молитва

Учитель роздає учням Біблії, зошити, ручки.

Учитель. Сьогодні ми, як і домовлялись, спускаємось з небес на землю. І для початку скажіть, про яких людей і з яких країн ішлося на минулому занятті?

Учні. «Субару», японці; Джон Мічелл, англійський священник; Галілео Галілей, італієць; нідерландські окулярні майстри; Йов із країни Уц; ізраїльський пророк Амос.

Учитель. Так, молодці, усіх згадали, усіх запам'ятали. А зараз додамо в цей список ще й українця — видатного українського поета Івана Котляревського. За два роки до початку XIX ст., а саме 1798 року, і через 31 рік після підрахунків Джона Мічелла, Котляревський надрукував поему «Енеїда». Я зачитаю вам уривок із неї, а потім поставлю кілька запитань.

Уже Волосожар піднявся,
Віз на небі вниз повертався,
І дехто спати укладався,
А хто під буркою витягавсь.
Запитання: у якій книзі Біблії згадуються ці небесні об'єкти?

Учні. У Книзі Йова.

Учитель. Так, правильно. А де саме? На минулому занятті ми це записували.

Учні. 9 розділ, 9 вірш.

Учитель. І це правильно. А що таке «Віз»?

Учні. Мабуть, це сузір'я Великої Ведмедиці?

Учитель. Ну, молодці! Ви дуже здібні до астрономії! Так, це сузір'я складається з 7 великих зірок — Великий Віз або Ківш — і 80 малих. А що робили люди із зачитаного уривка й де?

Учні. Вкладалися спати; мабуть, прямо на землі, бо вони бачили нічне небо із зірками.

Учитель. Так, козаки вкладалися спати прямо на землі. А чи могли б вони вклястися на нічліг, припустимо, на Місяці? Аж ніяк! Там немає чим дихати, повністю відсутня атмосфера. Окрім того, температура вдень сягає позначки +130 °C, а вночі опускається до -160 °C. І ніч тягнеться два тижні. Ніякий козак не зможе це витримати. Не так холодно на Марсі — у найтеплішому місці планети температура перед світанком опускається лише до -50 °C. Але й це досить сильний мороз, і козакові витягнутись під буркою ніяк не вдасться. Зовсім нестерпні умови на Венері: ніч тягнеться 2 місяці при температурі +480 °C. У підручнику з астрономії про це так і сказано: «пекельні умови». Куди ми ще можемо відрядити козака заночувати?

Учні. На Юпітер або Сатурн.

Учитель. Так, Юпітер, Сатурн, Уран і Нептун — це так звані планети-гіганти, але в них немає навіть на що лягти. Там зовсім відсутня тверда поверхня, суцільний газ. Ми всі планети перебрали? Ні, ще залишилась найменша — Меркурій. Але ночувати там ще гірше, ніж на Місяці: і холодніше, і ніч тягнеться три місяці. Отож, укладатися спати козакові можна тільки на Землі. А що про це говорить нам Біблія? Відкриймо зміст Старого Завіту, розділ IV «Книги пророцькі», Книга пророка Ісаї, 45 розділ, 18 вірш: «Бо так промовляє Господь, Творець неба. Він той Бог, що землю вформував та її вчинив, і міцно поставив її; не як порожнечу її створив, — на проживання на ній Він її вформував» (Іс. 45:18). З цього уривка ясно бачимо, що наша планета створена Богом для проживання.

Запишіть: **8. а) «... Бог, що землю вформував та її вчинив, і міцно поставив її; не як порожнечу її створив, — на проживання на ній Він її вформував» (Іс. 45:18).**

Отож, одне з ключових слів у цьому тексті — «проживання». Ще одне — «порожнеча». Погляньте на фотографії згадуваних Місяця і планет (*учитель*

показує ілюстрації з підручника⁵ на с. 61, 63, 68 і 70 або фото 1, 2 і 3). Там дійсно порожнеча: немає ні води, ні повітря, ні рослин, ні тварин, ні будь-яких інших живих істот. Був час, коли й наша планета була «пуста та порожня», але з однією дуже суттєвою відмінністю. Хто мені скаже, який уривок із Біблії нам потрібно прочитати і про яку відмінність там сказано?

Учні. Книга Буття, перший розділ.

Учитель. Так, молодці. Прочитаймо два перші вірші (хтось із охочих учнів читає вголос): «На початку Бог створив Небо та землю. А земля була пуста та порожня, і темрява була над безоднею, і Дух Божий ширяв над поверхнею води» (Бут. 1:1-2). А яка ж усе-таки відмінність?

Учні. Дух Божий; вода.

Учитель. Правильно, вода, «над поверхнею води». Пам'ятаємо, що лише на третій день творіння земля вперше з'явилася з-під води. Тобто вся вона була занурена в воду, як під час потопу. Але об'єм цієї навколопланетної води був гігантський, визначений словом «безодня». Саме стільки потрібно мати води, щоб на планеті була і атмосфера, і моря, і життя, і щоб планета стояла міцно.

Учні. А як же місії на Марс? Можна ж набрати повітря й води із Землі.

Учитель. Так, ви вельми обізнані. Справді, не треба далеко ходити, досить лише переглянути заголовки інтернет-повідомлень на марсіанську тематику. Ось найсвіжіші: «Учені підтвердили можливість вирощування картоплі на Марсі»; «Конгрес США утвердив місію на Марс»; «У NASA запропонували прокласти тунель до Марса»; «Колонізація Марса вимагатиме радикальних змін тіла й розуму астронавтів». Але це тільки мрії про життя на Марсі, а самого життя там немає, бо тільки про Землю сказано, що вона вформована Богом для проживання. Ні про яку іншу планету Біблія так не говорить. Проте вже наступне заняття ми присвятимо життю на Марсі, точніше неможливості життя на Марсі. А тепер порахуймо, на скількох планетах нашої Сонячної системи відсутнє життя.

Учні. А скільки планет всього? Дев'ять?

Учитель. Ні, вісім, із 2006 р. Плутон

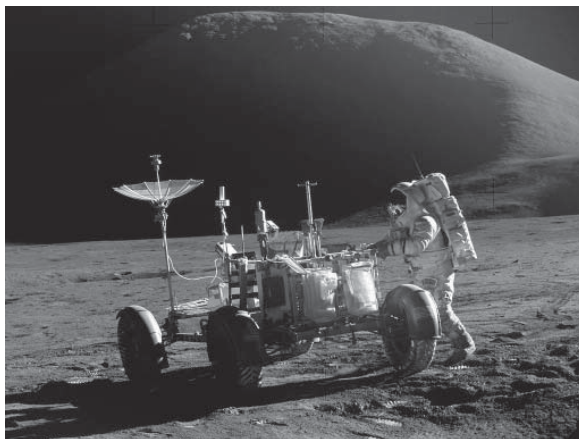

Фото 1. На поверхні Місяця, фото NASA

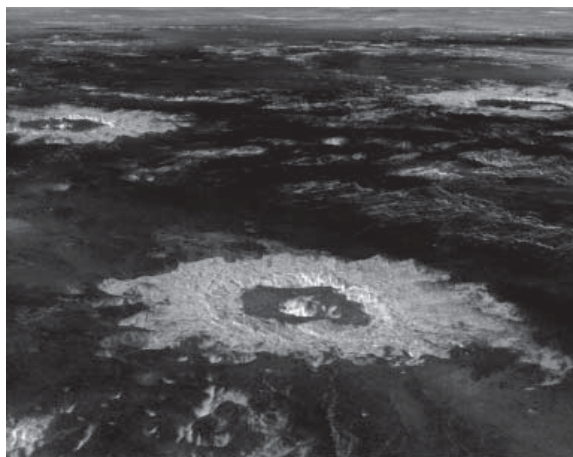

Фото 2. На поверхні Венери, фото міжпланетної станції «Магеллан»

Фото 3. На поверхні Марса, фото NASA

відносять до планет-карликів. А до того часу вчені вважали, що планет 9, поки не була відкрита так звана десята планета, яка виявилася більшою за Плутон, але все ж належить до карликових.⁵ Отож, $8 - 1 = 7$.

Запишіть: **б) $8 - 1 = 7$ (планет). На семи планетах Сонячної системи відсутнє будь-яке життя. Лише на Землі є вода.**

А тепер дослідимо, що означає такий цікавий біблійний вислів як «мешканці всесвіту» або «вселенна і мешканці її». Я сьогодні принесла вам ось

⁵ Пришляк М. П., Астрономія: 11 клас. — Харків: Ранок, 2012. — С. 94.

таку товсту книгу — «Симфонію». У ній уся Біблія розібрана на окремі слова так, що до кожного слова додається список усіх біблійних книг, розділів і віршів, у яких це слово зустрічається (учитель розгортає книгу на потрібній сторінці і проносить поміж партами, показуючи, як вона укладена). Цей вислів в українському перекладі зустрічається 6 разів, а в російському — 8. Тричі він вживається в сполученні зі словами «ріки» і «моря». Наприклад, «Господня земля, і все, що на ній, вселенна й мешканці її, бо заکлав Він її на морях, і на річках встановив» (Пс. 23:1-2) або «...перед обличчям Його трясеться земля та вселенна, та всі її мешканці» (Наум. 1:5), або «Усі мешканці всесвіту, що на землі пробуваєте ...» (Іс. 18:3). Остання цитата визначає однозначно, хто і в якому місці всесвіту мешкає. Це не Марс, не Венера, не будь-яка інша планета нашої Сонячної чи іншої зоряної системи, а виключно Земля. Це не марсіани, не інопланетяни, а виключно земляни, тобто ми з вами. Причому там, де мешкають живі істоти, обов'язково мають бути води — ріки і моря — і у великій, дуже великій кількості.

Запишіть: **в) «Господня земля, і все, що на ній, вселенна й мешканці її, бо заклав Він її на морях, і на річках встановив» (Пс. 23:1-2). «Усі мешканці всесвіту, що на землі пробуваєте ...» (Іс. 18:3).**

Понад те, працюючи з цими текстами, я натрапила на такі слова: «Поклав темряву Він — як за слону Свою, довкілля Його — то темрява вод, а мешкання Його — густі хмари!» (Пс. 17:12). Не лише люди, тварини й рослини живуть там, де є вода, але й Бог!

Пам'ятаєте води за першим небом? Можливо, «темрява вод» — це вони і є? Направду, чи може бути щось цікавіше, ніж занурюватися в біблійні істини!

Отож, тепер ми ясно бачимо, що лише нашу планету в усьому Всесвіті Бог вформував для проживання на ній. І всі людські спроби відшукати хоч якісь сліди позаземних цивілізацій марні. Науковою мовою це називають парадокс Фермі. Але про це — на наступному занятті.

⁶ Цікаво, що Біблія жодного разу не називає Сонце зорею, як прийнято в астрономії, а лише світилом.

ПОШУК ІСТИНИ ТА ДУХОВНІ НАЧАЛА ЕПОХИ РЕФОРМАЦІЇ ЯК ЗАСІБ ЗМІНИ СВІДОМОСТІ

Урок для старшокласників

Автор Ольга Гузик,
учитель християнської етики, практичний психолог АШГ,
м. Южне Одеської області

І пізнаєте істину, і істина зробить вас вільними.
Ів. 8:32

Мета: поширити знання про роль Реформації в Європі, розкрити цілі та завдання Реформації, спонукати до зміни свідомості сьогодишніх учнів, розвивати критичне мислення; виховувати активну громадянську позицію з повагою до Святого Письма і любові до ближнього.

Тип уроку: комбінований, спарений урок.

Обладнання: Біблія, виставка Євангелій (у перекладі українською, грецькою, англійською, польською та російською мовами), дидактичний матеріал: картки з описом життя сподвижників Реформації, імпровізована дошка (А4), репродукції картин художників епохи Відродження.

Проводити урок бажано з персональними комп'ютерами для кожного учня.

Біблійна основа: Іс. 9:1-6; Мт. 4:23-25, 9:1-2; Мк. 2:3-15; Ів. 8:32.

Основні поняття: Реформація, індulгенція, сподвижники.

Урок 1 ХІД УРОКУ

I. Організація класу (привітання, читання Пс. 1)

II. Актуалізація

Учитель. Перед вами імпровізована дошка та аркуш, прибитий цвяхами. Ми заповнимо цей аркуш під кінець уроку. А наше спілкування розпочнемо з «мікрофона».

Що б ви хотіли змінити у своєму житті на краще? Причому, зараз не всі з вас прислухаються до порад батьків, дієте так, як вважаєте за потрібне. Мине час, і ви багато чого зрозумієте, та втратите час та хороші миті спілкування з батьками. Продовжте речення: «Більше за все я хочу в собі змінити...»

Учитель дає «мікрофон» усім охочим учням. Підбиває підсумок про необхідність працювати над собою, щоб чогось досягнути в житті.

Учитель. Деякі з вас соромилися, а дехто із задоволенням привертав увагу однокласників. Поведінка може бути активна і пасивна — це залежить від типу особистості, культури й глибини болю. Так от, у часи Реформації в Німеччині жив монах на ім'я Мартін Лютер, який одного разу наважився зробити рішучі кроки для відновлення істини, і цим привернув увагу багатьох людей. Він виписав на листі та прибив до дверей церкви 95 тезисів щодо розуміння Святого Письма. У його поведінці бачимо активну, сміливу життєву позицію, незважаючи на наслідки цього вчинку для нього особисто. Про те, що спонукало його, дізнаємось дещо пізніше.

III. Основна частина

А в якому стані живемо ми? Що нас оточує? Наш народ опинився в глибокій духовно-моральній кризі, результатом якої стали злидні, соціально-культурне зубожіння, втрата позитивних ціннісних орієнтирів людини.

Проголосивши себе християнською державою й таким чином відмовившись від старих світоглядних основ, Україна фактично опинилася у стані повного духовного хаосу, результатом якого стало стрімке зростання моральної розбещеності та кримінального свавілля. У такому стані нашої державі вкрай необхідні нові, насамперед духовні, моральні зміни, завдяки яким призупиниться процес духовної деградації нашого суспільства, олюдниться його мораль, воскресне совість і піднесеться сила його творчого всепоремагаючого духу.

Для втілення цієї мети існує лише одне вивірене часом джерело — Біблія, автором якої є Сам Бог. Ми повинні усвідомити те, що тільки Бог дає нам ясне розуміння того, що доля нашого українського суспільства може позитивно вирішитися тільки тоді, коли кожен із нас стане сумлінним, чесним, добродійним, милосердним, працелюбним, відповідальним, люблячим свою Україну.

2017 року весь цивілізований світ відзначає 500-річчя Реформації, яка свого часу повністю змінила середньовічну Європу. Вона відбулася не лише в духовному, але й у культурному, економічному та політичному житті суспільства. Ті країни, де відбулася Реформація, стали світовими лідерами, і такими залишаються сьогодні.

Ініціативу проголошення 2017 року роком Реформації підтримав президент України Петро Порошенко, який підписав відповідний указ. Це важливий крок на шляху до побудови демократичної, цивілізованої та прогресивної держави. Нам потрібне повне перезавантаження суспільства, необхідна зміна світоглядних орієнтирів, тому що жодні реформи в країні неможливі без реформ в серці людей.

Ви — молоде покоління, ви маєте змогу почати це зараз. Звернімося до цінностей Реформації, до живої духовності, освіти, культури праці. І нехай усе це буде для слави Бога.

Отже, Реформація розпочалася з Мартіна Лютера, монаха августинського ордену у Віттенберзі (Німеччина), який 31 жовтня 1517 року публічно опротестував продаж індulгенцій. Читаючи Святе Письмо та спостерігаючи за християнством свого часу, він зрозумів, що потрібно повернутися до витоків, відкинути всі людські перекази й будувати церкву за Божим зразком.

У той час у представників папи можна було придбати цінні папери, на зразок сертифікатів, які називались «індulгенціями» і засвідчували прощення гріхів. Лютер обурився

через таке спотворення Святого Письма, яке стверджує, що лише Христос відпускає нам гріхи.

Багато хто погодився й підтримав його, але більшість церковних очільників, звичайно, розгнівалися: «Як ти посмієшся виступати проти єпископів та папи римського?» 1521 року Мартіну Лютеру наказали з'явитися на Собор у Вормсі, де змушували зректися реформаторських поглядів. Але сміливий монах перед лицем імператора урочисто заявив: «Якщо ви не можете довести мені зі Святого Письма, що я неправий, я не зречуся. На тому стою і не можу інакше!»

Направду, смілива людина!

За такі слова Лютера відсторонили від церкви, наказали арештувати й стратити, але один із німецьких князів, який таємно співчував Лютерові, викрав його і сховав у Віттенберзькому замку.

За час вимушеного усамітнення Лютер переклав Біблію німецькою мовою, завдяки чому простий народ почав читати Святе Письмо й розуміти, що дійсно з церквою відбувається щось не те й потрібна Реформація. Так почався новий рух у християнстві — протестантизм (протест проти перекручування Святого Письма). У багатьох країнах люди почали реорганізовувати церковне життя, намагаючись узгодити його з божественною інструкцією — Біблією. Лютер показав приклад реформ. Реформатори стали проповідувати зрозумілою мовою, говорячи людям про спасіння через віру в Ісуса Христа, зробили простим і зрозумілим саме богослужіння, змінили складну церковну обрядовість, почали реорганізовувати суспільне життя.

IV. Групова робота

Учитель об'єднує учнів у групи (за бажанням, 3-4 групи на клас).

Учитель. Зараз вам потрібно зробити історичне дослідження часів Реформації в Європі XVI ст. Користуючись підручником всесвітньої історії для 8 класу та наданими посиланнями на інтернет-ресурси (www.R500.ua), простежте діяльність лідерів-сподвижників часів Реформації, які своїм життям спонукали до реформ серед духовенства: Мартіна Лютера, Жана Кальвіна, Яна Гуса, Джона Нокса, Джона Веслі та інших.

Кожна група вибирає одну особу з поданих у списку й складає презентацію з п'яти слайдів (1 слайд — ім'я діяча, 2 слайд — що спонукало цю особистість до пошуку та змін у церковному устрою та суспільстві, 3 слайд — основні тези богословського розуміння реформатора, 4 слайд — сприйняття духовенством поглядів сподвижника: що було корисного та помилкового в його вчинках, 5 слайд — наслідки його діяльності). Ґрунтовно вивести логічність думки про зміну свідомості пересічного європейця часів Реформації та важливість зміни свідомості сучасного українця як способу поширення духовно-моральних цінностей в українському суспільстві.

Демонстрація учнівських презентацій (10 хв.).

V. Висновки

Через півтори тисячі років після того, як Христос залишив землю, церква в Європі стала зовсім не схожа на ту чудову будову, яку задумав Творець. Щирі люди не могли байдуже дивитися на всі відхилення в церкві й зважились на реформи.

Ви показали у своїх презентаціях, як діяли сподвижники часів Реформації заради досягнення істини Божої. Знаходячи істину, люди ставали вільними саме в Ісусі Христі. Вони зрозуміли, що зовнішні зміни (у повсякденному житті, економіці, політиці, суспільстві) починаються лише тоді, коли відбуваються зміни внутрішні. І криза, яку вони

переживали, лікувалася тільки Богом через тлумачення і виконання настанов Святого Письма. Велика кількість людей була безграмотною. Прості люди не розуміли Слова Божого, довіряли духовенству. Біблія латиницею не була зрозуміла багатьом. Саме переклад, який вперше зробив Мартін Лютер, дав можливість по-іншому розуміти догматичні поняття Святого Письма.

На дошці запишемо п'ять основних постулатів Реформації:

Sola Scriptura — Тільки Писання;

Sola Gratia — Тільки благодать;

Sola Fide — Тільки віра;

Solus Christus — Тільки Христос;

Soli Deo Gloria — Тільки Богові слава!

У питаннях спасіння та віри нема посередників, марно купувати індульгенції. Кожна людина може мати безпосередні стосунки з Богом і несе відповідальність перед Ним.

Що ж змінилося в цих країнах, де відбулася Реформація? Зміни відбулися в різних сферах: у ставленні до служіння Богу, до праці, до своїх співгромадян тощо.

VI. Завдання додому

Перенесення отриманих знань у сферу активної діяльності.

На уроці ми працювали в групах, і на наступному уроці ви теж будете демонструвати свої групові досягнення, які підготуєте вдома. Здійснюючи психодіагностику з учнями класу, ми виявляли основні сфери вашої діяльності (заздалегідь шкільний психолог проводить психодіагностику з метою виявлення сфери обдарованості кожної особистості та визначення комфортної сфери діяльності для кожного учня, використовуючи психодіагностичні методики Клімова, Голумштока, Меєрса, Якоря Шейна, Карту інтересів тощо). Тепер, знаючи сфери, у яких вам цікаво працювати, вдома будете добирати матеріал кожен у своїй сфері. А саме: користуючись інтернет-ресурсами (www.R500.ua), виберіть діячів культури, мистецтва, науки, які жили в епоху Відродження і дослідіть, який внесок вони зробили в сфері своєї діяльності. Підготуйте презентацію, кросворд, гру тощо.

Урок 2 ПРОДОВЖЕННЯ ТЕМИ. ІНТЕГРУВАННЯ ЗНАНЬ

I. Вступна частина

Учитель. Сьогодні ми переходимо від набутих знань до активних дій.

Демонстрація презентацій (домашнє завдання)

II. Основна частина

Учитель. При будівництві будинку чи не найважливішою частиною є закладення міцного фундаменту. У Євангелії від Матвія, 7:24-25, читаємо притчу про міцну будівлю. «Отож, кожен, хто слухає цих Моїх слів і виконує їх, подібний до чоловіка розумного, що свій дім збудував на камені. І линула злива, і розлилися річки, і буря знялася, і на дім отой кинулась, та не впав, бо на камені був він заснований». Христос робить це порівняння з людською вірою. Свого часу Мартін Лютер та інші сподвижники Реформації зрозуміли, що головними в житті людини є духовні начала, а в подальшому — спасіння душі для вічності. Саме духовний фундамент допомагає людині вести гідне життя й змінювати суспільство навколо. Змінюючи серця окремих людей, Бог змінював країни.

Погляньмо на євангельські історії про людей, які після зустрічі з Богом не лише змінювалися внутрішньо, але й змінювалися їхні вчинки і ставлення до інших людей.

Біблійний персонаж Закхей перестав красти, коли на-вернувся до Бога, і роздав матеріальні накопичення бідним.

«Став же Закхей та й промовив до Господа: “Господи, половину маєтку свого я віддам ось убогим, а коли кого скривдив був чим, верну вчетверо”. Ісус же промовив до нього: “Сьогодні на дім цей спасіння прийшло, бо й він син Авраамів”» (Лк. 19:8-9).

Велика кількість людей переживала психологічну та матеріальну кризу — Господь виліковував їх.

«І ходив Він по всій Галілеї, по їхніх синагогах навчаючи, та Євангелію Царства проповідуючи, і вздоровлюючи всяку недугу, і всяку неміч між людьми. А чутка про Нього пішла по всій Сирії. І водили до Нього недужих усіх, хто терпів на різні хвороби та муки, і біснуватих, і сновид, і розслаблених, і Він їх уздоровляв. І багато людей йшло за Ним і з Галілеї, і з Десятимістя, і з Єрусалиму, і з Юдеї, і з Зайордання» (Мт. 4:23-25).

Прочитайте наступний біблійний уривок і скажіть, як потрібно діяти, коли трапляються негаразди:

«І прийшли ось до Нього, несучи розслабленого, якого несли четверо. А що через народ до Нього наблизитися не могли, то стелю розкрили, де Він був, і пробравши, звисили ложе, що на ньому лежав розслаблений. А Ісус, віру їхню побачивши, каже розслабленому: “Відпускаються, сину, гріхи тобі!”» (Мк. 2:3-5). (Відповіді дітей.)

Так, слід займати активну позицію, звертаючись до Христа. Маємо прекрасний приклад, коли четверо друзів принесли розслабленого. Ці друзі не спостерігали, а допомагали хворому.

Подібна ситуація в Україні. Багато хто перебуває в депресії, або хворий фізично. Їм потрібно допомогти. І Бог хоче, щоб це робили ми, християни. На жаль, багатьом людям притаманний менталітет спостерігача. Про таких людей зневажливо говорять: «Моя хата скраю, я нічого не знаю». Насправді ж, як доводять історики й фахівці, це прислів'я звучало інакше: «Моя хата скраю — першим ворога стрічаю» і означало, що чи за козацьких часів, чи в інший період люди, які будували своє помешкання на кордоні поселення, завжди в разі необхідності були готовими першими стати на захист своєї родини, друзів, країни.

III. Висновок

Маючи такі чудові приклади в Біблії, історії та сьогоденні, будемо підтримувати один одного й допомагати лікувати душі людей, скеровуючи їх до Бога. Здійснюючи реформацію своєї душі, гарантовано дійдемо до реформації країни.

IV. Рефлексія уроку

Використати різні методи для виявлення ставлення учнів до проведеного уроку (анкетування, «Дерево бажань», загальний малюнок тощо).

Джерела

1. Християнська педагогіка: навч. посібник / О. П. Кислашко, І. Л. Сіданіч. — К.: Духовна вісь, 2015. — 510 с.
2. Двадцять століть християнства. Второе тысячелетие: уч. пособ. по истории христианства / С. В. Санников. — Одесса: ОБС «Богомыслие», 2001. — 704 с.
3. Шумра Л. Формування християнського світогляду школярів засобами фізики та астрономії навч.-методичний посібник / Упорядник Л. Шумра. — Острого: Видавництво НаУ «Острозька академія», 2016. — 248 с.

ТВОЄ СЕРЦЕ — РЕФОРМАТОР СЬОГОДЕННЯ

Автори уроку: Світлана Филіпчук, Юлія Береза,
а також студенти 4 курсу спеціальності «Філософія, релігієзнавство»
НаУ «Острозька академія» — Наталя Ващук, Андрій Брик, Юлія Касенич,
Лілія Кукліновська, Олег Матвіїв, Вікторія Ткачук, Олександр Чорний

Мета: навчити дітей берегти чистоту власного серця, від якого залежить життя; виховувати бажання довіряти Богові своє життя; розвивати в дітей логічне та творче мислення, зв'язне мовлення.

Біблійна основа: Книга Неемії, 4 розділ.

Найважливіша думка уроку: стан серця визначає, яким буде наше життя.

Ключовий вірш: «Над усе, що лише стережеться, серце своє стережи, бо з нього походить життя» (Пр. 4:23).

Обладнання: Біблія, мультимедійне обладнання; відео; кросворд; ілюстрація із зображенням серця людини, лимон, апельсин; каміння, пісок, банка, слова ключового вірша, матеріали для ручної праці «Будинок мого серця».

ХІД УРОКУ

I. Вступна частина

Вітання. Учитель налагоджує контакт із класом, а також обговорює з учнями, що таке народ, чого він вартий і чим саме він може бути сильним.

Діти, ви, напевно, знаєте, що наш український народ має величну історію, потужний духовний потенціал, працьовитих і талановитих людей, але йому важко піднятися на вищий

рівень, щоб спільно творити вільне й свідоме суспільство. Ми постійно ставимо перед собою низку гострих запитань — чому так? Розуміння того, що відбувається навколо кожного з нас, замало для реальних змін — зміни мають відбуватися в кожного особисто! Україна буде щасливою, якщо в серці кожного українця житиме щастя, вона буде доброю, якщо кожен її мешканець буде добрим, буде радісною, якщо всі ми радітимемо, буде успішною, якщо кожен із нас досягатиме успіху!

II. Основна частина

1. Мотивація навчальної діяльності

Запропонуйте дітям розгадати кросворд, який підкаже їм, від чого залежить життя кожного з нас.

					С	О	Л	О	М	О	Н
Н	А	З		А	Р	Е	Т				
				М	А	Р	І	Я			
						Ц	А	Р			
				Х	Р	Е	С	Т			

Запитання до кросворду

1. Наймудріший цар.
2. Населений пункт, де виростав Ісус.
3. Ім'я матері Ісуса.
4. Ким був Саул?
5. На чому розп'яли Ісуса?

Повідомлення теми уроку

Від нашого серця залежить наше сьогодення та майбутнє. Чим особливе серце? Про це ми говоритимемо на цьому уроці, тема якого — «Твоє серце — реформатор сьогодення».

2. Ілюстрація до теми уроку

Покажіть дітям зображення серця. Запитайте, що вони знають про цей орган. Наведіть цікаві факти про серце.

- У здорової людини частота биття серця — 72 удари за хвилину.
- За один день серце робить 100 000 ударів, а за рік — 3 600 000.
- Щодня серце виробляє такий обсяг енергії, якої б вистачило для переміщення 20 вантажних машин на відстань 32 км.
- За життя середньої тривалості серце перекачує близько 5,7 млн літрів крові.

Завдяки серцю кров досягає всіх частин тіла. Без серця людина не може жити. Робота серця — це життя. У Біблії теж написано про серце. Проте коли Господь каже нам про серце, то має на увазі не орган, без якого немає життя. У Біблії «серце» — це центр наших думок, прагнень, переживань. І саме це визначатиме, яким буде наше життя.

3. Вивчення біблійної історії

Майже 100 років минуло, як частина ізраїльського народу повернулася з полону. Проте святиня євреїв — місто Єрусалим, а зокрема його стіни, потребували відбудови. Неемія — єврей, який, будучи посадовцем за правління перського царя Артаксеркса I, добився права на відбудовування стін Єрусалима й отримав титул намісника над Юдеєю. У ті часи саме стіни здебільшого були показником міцності й величчя міста. Очевидно, що в той час Ізраїль із містом-фортецею розцінювали б як потенційну загрозу для навколишніх народів. Саме тому араби, амонітани, ашдоїани й намісник Самарії Санваллат змовилися, щоб перешкодити відбудові мурів. Неемія і народ могли злякатися, зупинити працю й почати захищати місто. Проте вони вчинили інакше. Вони вирішили не складати стратегії захисту, а звернутися до Бога, впокорити своє серце перед Ним і просити допомоги в Нього. Вони молилися до Бога, щоб Він відвернув загрозу нападу, і «Господь зламав їхній задум». Проте Неемія не зупинився на цьому: він мудро розподілив обов'язки між чоловіками. Половина з них відбудовувала стіну, половина вартувала. Проте навіть будівничі завжди тримали при собі

зброю: «А в кожного будівничого його меч був прив'язаний на стегнах його, і так вони будували...» (Неем. 4:12).

З цієї біблійної історії ми бачимо, що всі зміни починаються насамперед у серцях людей. Для того щоб здобути перемогу, потрібно впокоритися перед Богом. Сьогодні ми не будемо міста. Але кожен із нас прагне якихось перемог: хтось хоче добре вчитися, хтось мріє про гарну роботу, щасливу сім'ю, міцну державу. Та все це ми не досягнемо своїми силами. Те, з чого починається наша перемога, — це серце. Поки наше серце надіється на себе, живе в гріхах, далеко від спілкування з Господом, навіть мріяти не варто про перемогу. Адже наш успіх і щастя залежить від того, чи є Бог у нашому серці. І якщо Він є центром нашого серця, то все інше в нашому житті збудується й буде на своїх місцях. Будівництво потрібно починати з фундаменту, бо він є основою. Так само й будівництво щасливого життя потрібно починати з основи — нашого серця.

4. Предметний урок

Покажіть дітям лимон та апельсин. Запитайте, який сік полетить з них, якщо стиснути фрукти. Логічно, що з лимону не потече солодкий сік. Адже з лимону може потекти те, чим він наповнений. Так само і з нашим життям. У житті не може бути добрих слів, правильних учинків, хороших стосунків, якщо серце наповнене злом. Для того щоб випромінювати й робити добро, треба дбати про це добро в серці, яке неможливе без присутності Бога.

5. Ручна праця

«Будинок мого серця»

Зробіть із паперу зображення серця у вигляді будинку, де живе Христос. Зробіть прорізи для вікон й дверей на верхньому серці. Наклейте його на нижнє серце так, щоб двері й вікно не були заклеєні й могли «відчинятися».

Висновок

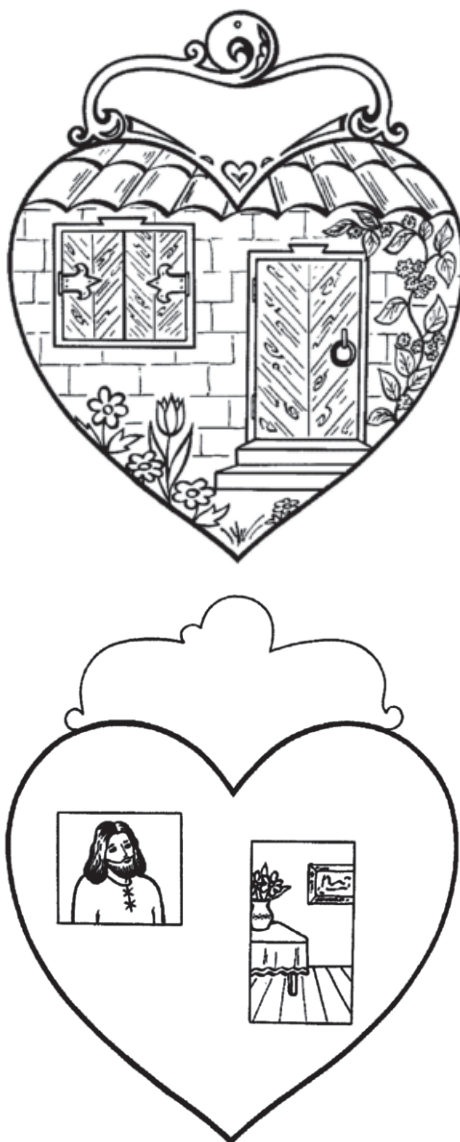
Якщо ми хочемо, аби наше життя було чистим, приємним, щасливим, доглянутим, як цей будинок, то треба пам'ятати: життя залежить від того, хто живе в нашому серці. Якщо там Христос, — наші думки, бажання, учинки будуть приємними Богові. Якщо ж Христа в серці нема, то погляд, бажання, рішення, дії будуть спрямовані на гріх. Без Ісуса неможливо збудувати добре, успішне приємне Богові життя.

6. Наочність «Каміння і пісок»

Каміння, через яке зростає віра і яке є правильною основою нашого серця, — це молитва, читання Біблії, служіння, свідчення про Христа. Пісок — це щоденні справи.

Насипте в банку пісок так, щоб у нього не поміщалося каміння.

Часто ми можемо саме так будувати своє життя: наповнювати своє життя усім, крім найголовнішого. Ми можемо гуляти, їсти, спати, вчитися, працювати, розважатися, відпочивати. Але якщо це в житті головне, то на «каміння» просто не залишиться часу і місця. Що робити?

Висипте все з банки. Спершу покладіть каміння, а тоді засипте все піском — тепер усе поміститься.

Якщо в нас правильна основа, то все інше в житті теж влаштовується, нам нічого не заважатиме і на головне завжди буде місце.

А з чого ти розпочинаєш свій день? Чим наповнюєш своє серце? Про що найбільше дбаєш і переживаєш? Про каміння чи про пісок? Про стіни чи про фундамент? Про зовнішній успіх чи про чисте серце? Адже справжній успіх залежить від того, яким є наше серце.

7. Перегляд відеоролика

Подивіться разом із дітьми відео (*виберіть із нижченаведених*). Поговоріть із ними про те, чому, на їхню думку, одні люди чинять неправду, а інші — правду. Чому одні люди допомагають ближнім, а інші — байдуже оминають їх. Від чого залежить наша поведінка?

1. Дев'ятилітня школярка Рейчел Беквіс ціною свого життя врятувала десятки тисяч людей! (<https://www.youtube.com/watch?v=OEStM5a3smA>; <https://goo.gl/H6Lbg0>)

2. «Втрачений гаманець: гроші чи совість?» (<https://www.youtube.com/watch?v=yv0ij3p3UOU&t>; <https://goo.gl/8YSH32>)

3. «Варіантність чи краса» (https://www.youtube.com/watch?v=TE_zXZShDds; <https://goo.gl/03pKXE>)

8. Вивчення ключового вірша

Напишіть кожне слово вірша на окремому аркуші. Дайте їх дітям і попросіть скласти зі слів вірш.

Вірш, який вивчається на уроці, є засторогою, що найперше в нашому житті потрібно берегти серце, бо від стану серця залежить усе наше життя.

III. ПІДСУМОК УРОКУ

Історія людини без рук та ніг

Розкажіть історію чи покажіть відео про Ніка Вуйчича. Це людина, серце якої належить Богові. Він вдячний Господу за все, що трапляється в житті. Тому всупереч важким обставинам, є щасливим та успішним. Життя Ніка є прикладом того, що щастя залежить не від зовнішнього, а від внутрішнього, не від тіла, а від душі, не від здоров'я, а від стану серця.

Короткі біографічні відомості

Християнський проповідник, мотиваційний тренер та директор неприбуткової організації «Життя без кінцівок» — Ніколас Джеймс Вуйчич.

Народився 4 грудня 1982 р. в Мельбурні в сім'ї сербських емігрантів і мав рідкісну патологію: у дитини були відсутні кінцівки — обидві руки й обидві ноги (частково була одна стопа з двома пальцями, що дозволило хлопчику в подальшому навчитися ходити, плавати, кататися на скейті, грати на комп'ютері і писати). Закінчив Університет Гріффіта (Брисбен, Австралія) 2004 р.

Він об'їздив близько 57 країн, виступаючи у школах, університетах та інших організаціях. Бере участь у телешоу й пише книги. Його перша книга «Життя без обмежень» (Life Without Limits: Inspiration for a Ridiculously Good Life) вийшла 2010 року. Зараз проживає в Каліфорнії, США.

12 лютого 2012 р. одружився на Канає Міяхарі, а 14 лютого 2013 р. у них народився син — Кійосі Джеймс Вуйчич. 7 серпня 2015 р. — другий син Дейан Леві Вуйчич. Нік міг обрати шлях, яким ідуть інваліди, але він пішов дорогою здорових людей: він не визнавав, що він інвалід. Нік не хотів, щоб його доглядали, він усього навчився сам.

Нік Вуйчич дуже переймається долею людей, які мають подібні вади, а особливо тих, хто живе в Україні. «Мене надихає бачити Україну, де людей із обмеженими можливостями показують на телебаченні. Я хочу надихнути вас, як країну, і надалі інтегрувати людей з особливими потребами. Настане день, коли Україна буде стабільною, і буря мине. Я сподіваюся, що майбутнє покоління українців буде поколінням чесності й щедрості, поколінням, яке матиме настрій і вдячність, щоб досягати кращих успіхів».

Також він дає численні поради для українців. «Але коли успіх прийде, не покидайте країну — залишайтеся тут, скільки зможете. І допоможіть іншим українцям знайти свої мрії. Найшвидший шлях із депресії — нагадати собі, за що можна бути вдячним. Найкращий спосіб — піти й допомогти комусь, хто страждає: нагодуйте голодного, послужіть бідному, змусьте дитину в онкологічній лікарні всміхнутися. І припиніть думати про себе».

Напевно варто задуматися над його словами. Якщо навіть така, зовні безпорадна людина може повноцінно жити та змінювати світ навколо себе, то уявіть собі, наскільки великий ваш потенціал та можливості. «Якщо я намагаюся змінити щось на краще, сподіваюся, ви теж спробуєте змінити щось навколо себе, у своїй сфері впливу. Якщо всі спробуємо, тоді й відбудуться зміни».

І насамкінець, Нік Вуйчич щиро вірить у хоробрість українців: робити щось, навіть коли боїшся. «Якщо знайшов те, за що можна вмирати, — саме заради цього треба жити. Інакше, для чого живеш? Щоб існувати, бути добрим і померти...»

Серце все відчуває, воно здатне до співчуття та байдужості, тому і здатне реформувати. «Майте терпіння, Україна не залишиться там, де є сьогодні. Є майбутнє, і я молюся, щоб воно було яскравим».

IV. Домашнє завдання

- Вивчити напам'ять ключовий вірш.
- Прочитати 4-й розділ Книги Неемії.
- Занотувати найцінніші думки в духовний щоденник.
- Творчий проект: намалювати малюнок, написати історію чи підготувати інсценівку, яка б розкривала істину одного з біблійних текстів: «Бо чим наповнене серце, те говорять уста його!» (Лк. 6:45); «Бо де скарб ваш, там буде й серце ваше!» (Лк. 12:34).

V. Молитва

Помоліться разом за те, щоб Господь робив наші серця чистими й приємними для Нього, аби, змінюючи свої серця, ми могли реформувати суспільство.

МУЗЕЙ РЕФОРМАЦІЇ

Сценарій позакласного заходу

Дійові особи:

Анна Григорівна — директор виставки,
Олег, Юрій — робітники,
Варвара — студентка, відвідувачка музею,
Ян Гус,
Мартін Лютер,
Жан Кальвін.

Входить пані Анна. Оглядає приміщення: запалює ліхтар над книжковою виставкою, перевіряє написи тощо.

Анна. Олегу, Юро! Де ви там?! Швидше! Відкриття за півгодини.

Голос з-за сцени. Так важкі ж, Анно Григорівно!

Анна. Несіть уже!

Робітники виносять і ставлять на сцену експонати, директор перевіряє, чи все гаразд.

Анна (запалює ліхтарі на сцені). Здається, все готово.

Заходять журналісти, діти, починають фотографувати.

Анна. Шановні панове! Це щасливий і радісний день для всієї країни. На честь святкування 500-річчя Реформації ми відкриваємо новий унікальний музей — Музей Реформації. (Журналісти знову фотографують. Розпочинається екскурсія.)

Тут ви можете не лише ознайомитися з оригіналами різних видань і перекладів Біблії, але й простежити їхню історію. У музеї представлені тільки оригінальні предмети. А тут ви бачите фігури тих, хто тим чи іншим чином причетний до Реформації в Європі. Ви можете тут побачити... (Помічає, як хлопці ходять навколо колон.) Хлопчики, відійдіть від експонатів, ви можете пошкодити шедеври... Про що це я? Так от... побачити Мартіна Лютера, який 1517 року прибив свої 95 тезисів проти індульгенцій, а це саме той цвях, який він використав... І ви, звичайно ж, не могли не впізнати знаменитого женеvського реформатора Жана Кальвіна, який не тільки реформував місто Женеvу, а й причетний до Реформації всієї Швейцарії. А ось наступна фігура — людина, яка дала початок Реформації на чеських землях, її ім'я — Ян Гус.

Дякую вам за увагу, тепер ви маєте час, щоби самостійно ознайомитися із представленими експонатами.

Усі розглядають експонати, пані Анна стежить за порядком.

Голос з-за сцени. Шановні відвідувачі, через п'ять хвилин музей

зачинається. Просимо вас покинути залу. (Відвідувачі виходять.)

Варвара, присівши на стілець, не нарочно заснула. Робітники вимикають світло, залишається тільки підсвічування. Прокинувшись, Варвара не змогла вийти з музею, тому починає розглядати експонати, підходить до статуї.

Варвара. Справді, вони як живі.

Раптом гасне світло, Варвара щось зачіпає, чути гуркіт. Коли світло вмикається, Варвара стоїть як статуя, а інші статуї оживають.

Лютер. Де це я? (Звертається до Кальвіна.) Вибачте, шановний пане, це не ви щойно зволили випадково зачепити мого носа?

Кальвін. О ні, я був зайнятий тим, що думав, хто це мене постійно штовхає. (Сміються.)

Лютер. Дозвольте представитися, Мартін Лютер.

Кальвін. Велика честь для мене познайомитися з вами, давно чув про вас і захоплювався сміливістю ваших промов. У моєму серці назавжди залишилися ваші тези. Користуюся ними, коли викладаю студентам: тільки віра, тільки Писання, тільки милість Божа, тільки Христос...

Лютер (захоплено). Невже ви — Жан Кальвін?! Ви — той, хто не побоявся магістрату, хто заснував Женеvський університет, що став центром науки, хто посприяв відкриттю в Женеvі церков, став прикладом для всієї Європи!..

Кальвін. Занадто голосно для мене. А я ось давно хотів познайомитися, захоплююся вашими піснями, кажуть, ви самі їх складаєте... і Біблію переклали... та ще й одружилися! І як це ви все встигаєте?..

Лютер. Ну... (Розвівши руками, зачепив Гуса.) Вибачте, пане, я не помітив вас.

Гус. Не турбуйтеся, я просто не хотів заважати такій цікавій бесіді. Моє ім'я Ян Гус. Я також викладач із Праги.

Кальвін. Той самий?

Лютер. Той самий? Який посіяв насіння Реформації по всій Європі?

Варвара поворухнулася.

Гус. А Ви хто? Цвінглі? Нокс? Невже Вікліф? Ні? Чекайте-чекайте... Повинен здогадатися...

Варвара (зніяковіло). Ні, я ще студентка...

Лютер. Віттенберзького університету?

Гус. Празького університету?

Кальвін. Женеvського університету?

Варвара. Київського...

Кальвін. Цікаво, у якому семестрі у вас викладають теологію?

Варвара. У нас немає богослов'я.

Гус. А хто викладає Закон Божий?

Варвара. У нас немає такого.

Лютер. Ви хоча б молитесь перед заняттями?

Варвара. Ні.

Кальвін. І чого вас там тільки навчають?!

Варвара. Різних предметів... До чого тут молитви і Закон Божий? Я хожу до церкви, там молюся і Біблію читаю... Але університет — це зовсім інше, там ми отримуємо знання. Не треба це змішувати...

Кальвін. Але які знання можна отримати без найголовнішого! Університет створений, щоб навчати істини, Божої правди.

Лютер. Університет повинен виховувати еліту нації. А кого буде навчати такий університет? Безбожників?! Хто стоятиме на чолі суспільства? Атеїсти?!

Варвара. Ну я, я не знаю... У нас якось не прийнято змішувати церкву й суспільство, а тим паче політика, це не наша справа...

Гус. Не наша справа? Доля народу не наша справа? Що ж це робиться!.. (Трохи спокійніше) Вибачте... А який тепер у вас рік?

Варвара. 2017.

Кальвін (до статуї). Розумієте, що це означає? 500 років Реформації!!!

Лютер (до Варвари). А як ви готуєтеся до ювілею?

Кальвін і Гус. Як?

Раптом умикається світло, статуї завмирають у різних позах, заходять робітники.

Олег. Чув? Хтось тут розмовляв...

Юрій. Ну чув, а що?

Олег. Так тут нікого ж бути не повинно! Слід усе перевірити. (Помічають, що сталося зі статуями.)

Разом. Анно Григорівно!!!

Анна. Що трапилося? (Робітники мовчки вказують на експонати.) Терміново! Несіть їх на реставрацію! І щоб до завтра були як новенькі. (Статуї виносять.)

Варвара (задумливо). Що ж ми будемо робити в рік Реформації?.. (Звертається до глядачів.) А що ви робитимете в рік Реформації?..

<http://r500.ua/resursi/>

ГІГІЄНА ДУХУ

«ХВОРОБА БРУДНИХ РУК»

У середині XIX ст. в Європі поширилася практика пологів у лікарняних умовах. До цього акушерки приймали пологи вдома й без своєчасної лікарської допомоги будь-які ускладнення могли призвести до летального результату. Однак зі створенням пологових палат при лікарнях ситуація особливо не покращилася. З одного боку, безпосередня смертність при пологах значно скоротилася. Але в більшості породілей невдовзі починався жар, і, зрештою, вони все одно помирали. Цього разу — з діагнозом «пологова лихоманка».

Яких тільки припущень не робив угорський лікар Ігнац Філіп Земмельвайс щодо причин цієї хвороби! Він і змінював положення тіла жінки при пологах, і забороняв бити в похоронний дзвін, коли його можуть почути породіллі — усе було марно. І ось одного разу дорогою з анатомічного театру в пологовий зал він запропонував усім своїм асистентам ретельно помити руки. Результат виявився приголомшливим — пологова лихоманка відступила. Щоб пояснити настільки несподіваний ефект, Земмельвайс припустив, що на руках у медиків, що препарували трупи, залишалися «частинки смерті», які й губили пацієнтів.

Нашим сучасникам, які багато чули про бактерії, неможливо не дивуватися — наскільки близьким до істини було відкриття доктора Земмельвайса! Але тоді з його теорії зробили посміховище: науці ніякі «частинки смерті» не були відомі. Оскільки ж лікар продовжував наполягати на своєму, його згодом позбавили і звання, і лікарської практики. Усе подальше життя доктор Земмельвайс закликав колег мити руки. Зрештою, його запроторили в бжевілля, де, за іронією долі, він помер від зараження крові — тієї самої хвороби, від якої рятував своїх підопічних.

Пологова лихоманка, «хвороба брудних рук», повернулася в лікарняні палати й панувала там ще ціле сторіччя — доки дослідження не встановили справжню причину цієї смертоносної недуги.

Утім, майже за три тисячі років до експериментів доктора Земмельвайса, в об'явленні, даному Богом народом через Мойсея, було сказано, що всякий, хто доторкнувся до нечистого (зокрема — до мертвого тіла), повинен пройти певні очисні процедури — від обмивання рук до карантину. Якби лікарі, навіть не знаючи про мікроби й бактерії, просто діяли за Законом Мойсея, сотні тисяч не гинули б від причин, сьогодні для нас очевидних. Прикладів тому — безліч!¹ Ну хто сьогодні засумнівається в необхідності, скажімо, помити руки перед їжею? Це називають гігієною. Гігієною тіла. Але Біблія, даючи вказівки стосовно фізичного очищення, навчає, що є проблема набагато небезпечніша від тілесної нечистоти. Це — нечистота духовна. Нечисте сумління. Нечисте серце.

СУМЛІННЯ — АВАРІЙНА СИГНАЛІЗАЦІЯ ДУХУ

На відміну від теперішнього часу, у давнину серце (гр. «кардіа») уважали вмістилищем не почуттів, а волі й сумління. Скажи тоді юнак своїй коханій: «люблю тебе всім серцем», вона б засмутилася. Це означало б, що вона йому не мила, але з почуття обов'язку або з якихось інших причин він змушує себе добре до неї ставитися. Тоді дівчата хотіли, щоб любили їх «усіма нутрощами». Нутрощі (гр. «сплахнон») — ось де жили почуття античної людини! Але, хоча ми

й досі іноді вживаємо вислови «з усіма бебехами» або «нутром чую», фраза на зразок «нутрощі святих заспокоїв ти, брате» різала б слух сучасному читачеві, і поблажливі перекладачі в таких випадках заміняють «нутрощі» на «серце» (Фил. 1:7). Там же, де в оригінальному тексті все-таки вживається слово «серце» («кардіа»), йдеться про волю й/або сумління — якості духовні, а не душевні.

Писання говорить про два шляхи, якими Бог відкриває Себе всім людям без винятку — як віруючим, так і невіруючим (богослови називають їх «загальним відкриттям» — на відміну від зафіксованого в Писанні «особливого відкриття»). По-перше, невидимі якості Бога, «Його вічна сила й Божество думанням про твори стає видимим» (Рим. 1:20); по-друге, про вимоги Закону «свідчить їм сумління та їхні думки, що то осуджують, то виправдують одна одну» (Рим. 2:15). Як сформулював це Еммануїл Кант, «дві речі свідчать мені про Бога: зоряне небо над головою й моральний закон у серці».

«Бо це нам хвала, свідчення нашого сумління, що в святості й чистості Божій, не в тілесній мудрості, але в Божій благодаті» (2 Кор. 1:12), — пише апостол Павло, посилаючись на свідчення власного сумління як на якийсь духовний авторитет, критерій відповідності своїх дій Божій волі.

Сумління називають голосом Божим у душі людини. Людина була створена за образом і подобою Божою, і навіть після гріхопадіння в ній зберігається цей образ, тільки чистим він більше не є. Як недотримання гігієни тіла веде до фізичного зараження й фізичної смерті, так ми, заражені духовно, з покоління в покоління успадковуємо смерть. Але сумління раз за разом нагадує нам про наше справжнє призначення.

Сумління — аварійна сигналізація духу. Бог наділив захисними механізмами всі аспекти нашої сутності. Варто нам ненароком торкнутися чогось гострого чи гарячого — ми відразу відсмикуємо руку. Відчуття болю захищає від небезпеки наше тіло. Аналогічно на душевному рівні нашим захисним механізмом є сором: сказав що-небудь, не подумавши, і відразу зашарівся. Сумління захищає нас на рівні духу. Здавалося б, усе зробив добре й ніхто не зможе звинуватити, але сумління нагадуватиме: ти наполіг на своєму, а краще було б поступитися; зробив своє, а краще було б посприяти іншому; домігся свого, а краще було б відмовитися; вибрався сам, а краще було б допомогти тому, хто не міг; тощо.

¹ Макмиллен С., Стерн Д. Ни одной из болезней. — Симферополь: ДИАИПИ, 2009. — 320 с. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://apolstore.com/product/ni-odnoi-iz-boleznei-609/>.

Коли сумління чисте, то й фізичний біль, і душевні переживання вже не настільки жакливі. Варто було праведному Йову довідатися, що Бог його не залишив, — усі інші його страждання відразу відступають на другий план! І коли Давид віддав усі свої статки на будівництво Храму, і весь народ почав жертвувати слідом за ним, царя тішило не те, яка астрономічна сума була зібрана, а те, що багатство це не було «інвестицією в Божий бізнес» із метою одержання вигоди, а давалося з радістю й від чистого серця: «І я знаю, Боже мій, що Ти вивідуєш серце й любиш щирість. У щирості серця свого я пожертвував це все, а тепер бачу я з радістю народ Твій, який знаходиться тут, що жертвує себе Тобі» (1 Хр. 29:17). Так само Йосафат, наставляючи «з Левитів і з священників та з голів батьківських домів Ізраїля для Господнього суду та для суперечок... наказав їм, говорячи: «Отак чиніть у страху Господньому, вірністю та цілим серцем» (2 Хр. 19:8-9). «Поправді Бог добрий Ізраїлеві, Бог

для щиросердих!» — вигукує псалмопівець (Пс. 72:1).

БЛАЖЕННІ ЧИСТІ СЕРЦЕМ

У притчі про сіяча насіння, що впало на добру землю, це — ті, хто, почувши Слово, зберігають його в доброму й чистому серці, і приносять плід терпіння. «Блаженні чисті серцем, бо вони будуть бачити Бога» (Мт. 5:8), — навчає Христос. «Послухом правді очистьте душі свої через Духа на нелицемірну братерську любов, і ревно від щирого серця любіть один одного» (1 Петр. 1:22), — вторять Йому апостоли. — «Метою ж наказу є любов від чистого серця і доброї совісті та нелицемірної віри» (1 Тим. 1:5).

Гігієна духу — ось у чім проблема. Серце наше вражене гріхом, і очистити його може лише Бог. Цього не можна купити або заслужити. Нечисте серце — наш природний стан, а чисте — надприродний. Бога ж побачать лише чисті серцем. Скільки б учених ступенів із богослов'я не мала людина, якщо вона не досягла надприродного стану чистоти серця, Бога вона не побачить. Про це написано в Книзі Приповістей: «Хто скаже: «Очистив я серце своє, очистився я від свого гріха?»» (Пр. 20:9). «Бо з серця виходять лихі думки, душоубства, перелюби, розпуста, крадіж, неправдиві засвідчення, богозневаги» (Мт. 15:19).

Якщо наша віра полягає лише в утриманні від злих справ, то в нас — заквадка фарисейська. Фарисеї щосили намагалися правильно жити й правильно поводитися, плід же був один — гординя. Але «Хто зійде на гору Господню, і хто буде стояти на місці святому Його? У кого чисті руки та щирее серце...» (Пс. 23:3-4).

Релігійні люди стверджують, що вчинки — головне. Але Христос говорить, що «хто гнівається на брата свого, підпадає вже судові» (Мт. 5:22) і «кожен, хто на жінку подивиться із пожадливістю, той уже вчинив із нею перелюб у серці своїм» (Мт. 5:28). Гнів — такий самий гріх, як убивство, а пожадливість — як і зрада. Якщо ми не викриваємо себе в гріхах серця, ми заграємо зі світом. Усе більше й більше стає докторів і магістрів богослов'я, але ситуація не змінюється. Головна потреба церкви не в проповідниках або лідерах, а в пророках. У церкві не вистачає тих, хто закликав би: «Покайтеся! Очистьте серце своє». Усім усе відомо, але Ісуса мало хто знає. Багато інформованих, та мало трансформованих. І ми ж самі в цьому винуваті: розповідаючи про Ісуса, самі не очищаємо свого серця, не дотримуємося духовної гігієни.

ЧИМ БІЛЬШЕ СВІТЛА, ТИМ ВИДНІШИЙ БРУД

Сумління виступає нашим обвинувачем. А коли нас обвинувачують, ми починаємо захищатися. І найпоширеніший тип захисту — приховування гріха. Ослушавшись заповіді, «сховався Адам і його жінка від Господа Бога серед дерев раю» (Бут. 3:8). Подібним чином і Давид, зрозумівши, що справа з Вірсавією зайшла надто далеко, намагається сховати свій гріх, підклавши їй чоловіка в постіль, а оскільки задумане не спрацювало, убиває його. Гріх наростає, як сніжний клубок. Давид виявився на краю прірви, коли до нього прийшов пророк, щоб викрити його. У розкаянні цар кличе до Бога: «Серце чисте створи мені, Боже, і тривалого духа в моєму нутрі віднови» (Пс. 50:12).

Другий тип захисту — перекладання провини: «не ми такі, життя таке». Адам, намагаючись зняти із себе відповідальність, говорить: «Це не я. Це — дружина, яку Ти мені дав». А та теж не розгубилася: «Змій звабив мене, і я їла». Кому-кому, а собі ми завжди знайдемо виправдання.

Третій тип захисту — вибіркова сліпотата. Чужі гріхи ми бачимо, а свої ні. «А помилки хто зрозуміє? Від таємних очисти Ти мене» (Пс. 18:13). Принцип духовної офтальмології простий: якщо я бачу скалку в оці ближнього, значить, у моєму оці — колода. Коли нас дратує, що за спільним обідом хтось бере собі надто багато, — значить, нам самим хотілося б узяти так само, але чи то виховання не дозволяє, чи то їжі не вистачає. Його жадібність конфліктує з нашою.

Уважається, що чим краще ми знаємо Бога, тим ми кращі. Насправді ж, тим краще ми знаємо себе. Чим більше світла, тим видніший бруд. Але Бог призначив нас для Царства, усинивши в Сині Своєму, і ми повинні бути гідні звання, до якого покликані. Досягти цього можна лише постійно працюючи над собою. Чим більше ми будемо пізнавати Бога, тим чутливішим буде наш індикатор — датчик гріха, який і називають сумлінням. «Хто бо з людей знає речі людські, окрім людського духа, що в нім проживає?» (1 Кор. 2:11). Якщо ми чинимо те, що не слід, кожен може викрити нас. Якщо ж ми думаємо те, що не слід, викрити нас може лише сумління.

Сумління — це тихий шепіт, який потрібно вміти слухати й хотіти чути. Він губиться в гомоні релігійності й життєвої турботи, у повсякденних справах, але постійно нагадує: наші думки знає ще Хтось — «Бог Серцезнавець» (Дії 15:8), «Бог більший від нашого серця та

видає все!» (1 Ів. 3:20), «Він знає таємності серця» (Пс. 43:22), «Ви себе видаєте за праведних перед людьми, але ваші серця знає Бог. Що бо високе в людей, те перед Богом гидота» (Лк. 16:15), «Випробовуваний, хай не каже ніхто: Я від Бога спокушуваний. Бо Бог злом не спокушується, і нікого Він Сам не спокушує. Але кожен спокушується, як надиться й зводиться пожадливістю власною. Пожадливість потому, зачавши, народжує гріх, а зроблений гріх народжує смерть» (Як. 1:13-15).

Насінням пожадливісті може стати будь-яке бажання. Ми не в змозі контролювати, на що впаде наш погляд, але ми можемо контролювати, за що він зачепиться. Гріх — не в першому погляді, а в другому й третьому. Чим більше дивишся на бажане, тим більше воно затягує. Апостол пише: «Стережися молодечих пожадливістей, тримайся правди, віри, любови, миру з тими, хто Господа кличе від чистого серця» (2 Тим. 2:22).

У цьому тексті — дві поради:

1. Утікай. Біжи, як від вогню. Відведи погляд, пересядь в іншу маршрутку, не бери участі в розмові, перемкни канал, викинь журнал. «Умову я склав був з очима своїми, то як буду дивитись на дівчину?» (Йов. 31:1). Не піддавайся на виверти сатани, що нагадує про минулі гріхи. Усе, що було в минулому, змито Кров'ю Ісуса. Не роздумуй про гріхи в майбутньому, тому що жертва Ісуса вже звільнила тебе від них.

2. Більше спілкуйся з тими, хто чистий серцем. Не з тими, хто знає про Бога, а з тими, хто знає Бога. «Не дайте себе звести, товариство лихе псує добрі звичаї!» (1 Кор. 15:33). «То приступімо з щирим серцем, у повноті віри, окропивши серця від сумління лукавого та обмивши тіла чистою водою! Тримаймо непохитне визнання надії, вірний-бо Той, Хто обіцяв. І уважаймо один за одним для заохоти до любови й до добрих учинків» (Євр 10:22-24).

Соломон пише: «Над усе, що лише стережеться, серце своє стережи, бо з нього походить життя» (Пр. 4:23). За багато років до Христа наймудріший із царів залишив нам заповідь духовної гігієни, не вказавши при цьому, як же саме нам зберігати своє серце. Слава Богові — сьогодні ми знаємо як: перебуваючи в присутності Христовій, чия Кров змиває всяку нечистоту! 🕊

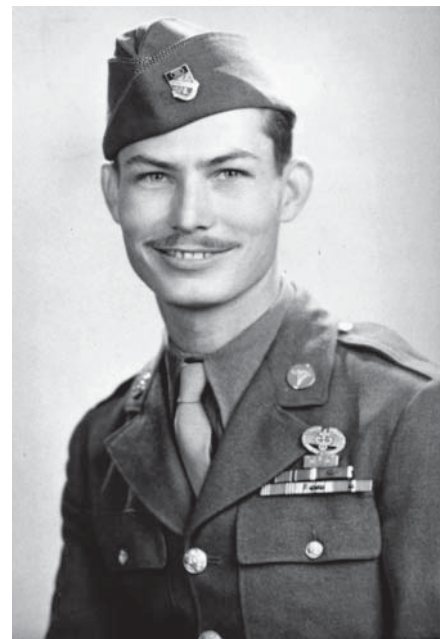
Сергій Головін,
доктор філософії,
доктор прикладного богослов'я, президент
Християнського науково-апологетичного
центру, президент міжнародного
просвітницького товариства «Людина
і християнський світогляд»

Жити по вірі, або 3 міркувань совісті

Наше життя завжди ґрунтується на вірі. Навіть коли ми її не помічаємо. Наприклад, коли ми сідаємо в літак, вірячи, що закони аеродинаміки можуть подолати земне тяжіння і літак злетить. Ми робимо якісь вчинки чи приймаємо рішення, довіряючи порадам своїх друзів. Упевнено можна сказати, що немає невірних людей. Ми всі в щось віримо.

Правда, хтось може сказати, що віра щодо побутових речей і непересічних цінностей різниться. Проте у своїй суті будь-яка віра — це переконання в якихось невидимих речах, які мають місце в нашому житті, навіть якщо ми їх не можемо досягнути нашими чуттями. Це — переконання серця, яке відображається в нашому житті. І часто, живучи за переконаннями нашої віри, нам доводиться чимось за цю віру платити, її потрібно відстоювати, доводити її дієвість.

В історії людства є достатньо прикладів того, як люди, маючи непохитні переконання, ішли всупереч всьому й доводили дієвість своєї віри. І світ не просто захоплювався цими людьми,

а й намагався закарбувати ці подвиги віри, щоб вони стали прикладами для прийдешніх поколінь. Мистецтво ніколи не стояло осторонь, а різноманітними засобами намагалося відобразити життя таких людей.

Кінострічка відомого американського актора і режисера Мела Гібсона «3 міркувань совісті», яка нещодавно вийшла на наші екрани, належить саме до таких творів. Будучи переконаним католиком, цей митець ніколи не боявся порушувати непрості питання віри, переконання, сміливості й самопожертви у своїх картинах. «Хоробре серце», «Страсті Христові», «Апокаліпсис» — усі ці фільми сповнені роздумами про вічні цінності й віру героїв. І ось через 10 років після виходу останньої стрічки подібного плану «Апокаліпсис», Гібсон знову звернувся до віри людини в Бога і життя, яке підпорядковане цій вірі. Його стрічка «3 міркувань совісті» розповідає про життя Десмонда Томаса Досса, який, не бравши зброю до рук під час Другої світової війни, отримав найвищу воєнну нагороду — Медаль Пошани.

Переконаний адвентист сьомого дня (диякон церкви), цей молодий чоловік бажав допомогти своїй державі у важкі воєнні часи й пішов добровольцем на фронт як санітар. Через свої переконання він ледь не потрапив під трибунал, відмовившись брати до рук зброю. Урятувало його лише те, що за нього заступився його батько, ветеран Першої світової війни. За його сприяння сина звільнили з-під варти. До речі,

саме небажання бути подібним на батька, який після війни так і не зміг знайти свого місця в житті й пристрасився до алкоголю, направило Десмонда до віри в Бога.

Відправляючись на фронт, від своєї дівчини Дороті, яка повністю підтримувала свого коханого, він отримав Біблію із закладкою на Першій книзі Царів, де описано протистояння Давида і Голіята. Ця історія для молодого чоловіка стала натхненням і прикладом, як можна пронести свою віру й переконання через усі випробування та негаразди.

Звісно, на передовій, із Десмонда часто знущались, звинувачували у небажанні виконати свій громадянський обов'язок. Але ставлення до нього кардинально змінилося після перших же боїв. Не зважаючи на ворожий вогонь і постійну загрозу смерті, не маючи при собі ніякої зброї, молодий санітар виносив із поля бою всіх поранених, до кого тільки зумів добратись. Він сам був декілька разів поранений, за ним полювали ворожі снайпери, проте він уперто повертався на передову, бажаючи спасати тих, за ким ніхто інший не міг піти. І Бог беріг його. Коли після війни Десмонда Досса запитали, скількох людей він виніс на своїх плечах, той лише всміхнувся і сказав, що десь близько 50. Хоча насправді, за найскромнішими підрахунками, їх було більше 75. А його бойові побратими стверджували, що цих людей було більше сотні. За свої заслуги в битві під Лейте, звільненні Філіппін і битві за Окінаву капрала Десмонда Томаса Досса було нагороджено Бронзовою зіркою, а згодом — найвищою воєнною нагородою США Медаллю пошани.

Після війни він провадив скромне життя в штаті Алабама. Ще в 50-ті роки XX ст. в Голівуді хотіли зняти фільм про

його життя. Проте сам Десмонд не виявив ніякого зацікавлення подібною ідеєю, стверджуючи, що з його життя не потрібно робити шоу. І лише після смерті героя 2006 року до цієї теми знову повернулися.

Коли Мела Гібсона запитали, чому він узявся за екранізацію саме цієї історії, він визнав, що це оповідь про справжнього «некостюмованого» героя. І якби Десмонд Досс був на той момент живим, він, Мел Гібсон, волів би бачити його в кріслі президента Сполучених Штатів.

Після виходу стрічки у світ, вона триумфально була представлена на багатьох кінофестивалях, завоювала багато нагород: була номінована на премію «Оскар», де отримала перемогу у двох категоріях — кращий монтаж і кращий звук; здобула премію «Супутник», а також була відзначена премією Австралійської академії кінематографії і телебачення як найкращий фільм року. На Венеціанському кінофестивалі,

після завершення перегляду стрічки, весь зал 10 хвилин аплодував стоячи.

Повертаючись до змісту кінострічки, хочеться звернути увагу на наступне. Нині подібних до Досса людей мають за диваків. У часи ситуативної етики й толерантності такі непохитні переконання досить рідкісні. Проте такі життєві історії показують, що саме завдяки переконанням і глибокій вірі в Бога, людина може пройти будь-які перешкоди й залишитись людиною.

Адже подібна віра базується на тому, що Великий Бог, залишаючись вірним Своїй обіцянці спасти людей, Сам зійшов у світ і на Голгофському хресті заплатив за всі гріхи людства. І саме ця подія є визначальною в нашій вірності Богу. Нашу віру, стійкість і переконання ми можемо черпати саме з цього акту Божої любові. Вірність Бога народжує вірність у наших серцях і дає наснагу пронести цю віру через усе життя.

А ще — неможливо досягнути віри в Бога, не живучи життям віри. Її неможливо пояснити розумом чи природними причинами. Її можна лише отримати, довірившись Творцю, як дитина. Неможливо навчитися віри, не живучи за її принципами. А її принцип простий — якщо ти хочеш пізнати глибину віри і мати непохитні принципи життя, то чини так, як каже Бог. І нехай світ тебе не зрозуміє, нехай глузує; якщо ти вірний Богу, то Він Сам за тебе заступиться і покаже життєвість Свого Слова і Своїх Заповідей.

Кожна людина хоче, щоб її життя залишило добрий слід на цій землі. Проте нам слід пам'ятати, що своїм власним життям ми залишаємо найбільший слід у серцях тих, хто нас оточує. Можна сказати багато правильних слів, утім у пам'яті залишиться те, як ми прожили життя, що було для нас головним і чи справді те, що ми проголошували, у нас проявлялося.

Жити по вірі, будучи свято переконаним у дієвості Божих слів і повелінь, діючи за велінням совісті, просвітленої Словом Божим, — ось що стовідсотково впливає на серця людей. Ось що відкриє їм шлях, яким потрібно йти в цьому світі за Господом. І ми зможемо без слів донести Його любов до навколишніх і змінити чийсь долю, відкривши велич і вірність Бога. 🕊

Олег Блощук

Хто уніймав твою дитину?

Якщо раніше для вчинення аморальних чи небезпечних дій людині потрібно було одягатися і йти кудись з дому в пошуках пригод, то сьогодні погана компанія може зазирнути прямо в серце вашої дитини в її кімнаті через отвір усього лише в кілька дюймів... через екран купленого вами ж смартфона. Групи смерті, кіберманіяки й шахраї, небажані для перегляду відео і фото — все це чатує на дітей, залишених без нагляду батьками, які в цей час сумлінно заробляють гроші. Інтернет — користь чи суцільне зло? Як вберегти найдорожче — власну дитину — від згубного впливу зловмисників?

Не секрет, що кіберполіція виявила в соцмережах групи, де підлітків схилиють до самогубств. Одна з таких груп, «Синій кит», живе тільки в Контакті. Ще два роки тому вона з'явилася в Росії, де, згідно з оглядачем «Нової газети» Галиною Мурсалієвою, спровокувала понад 130 випадків суїцидів дітей — учасників цієї гри. У грудні 2016 року в Маріуполі 15-річна дівчинка стрибнула з багатоповерхівки — виконувала квест і записала це на мобільний телефон, який залишила на даху.

В одній із елітних шкіл Івано-Франківська навчається 13-річна дівчинка, на руці якої у лікарні випадково помітили вирізаний чимось гострим напис: «Синій кит 10.02 4:20», завдяки цьому підлітка зупинили за крок до самогубства.

«Відомо, що фанати таких спільнот називають себе китами, тому що ці тварини асоціюються у них зі свободою. Сині кити можуть літати, і цим, можливо, пояснюється те, що цей вид ссавців — один із небагатьох, представники якого добровільно можуть звести рахунки з життям. Тому в усіх шанувальників «моря китів» і «тихих будинків» на особистих сторінках зображені відео або малюнки з китами, що літають», — застерігають у кіберполіції.

Адміністратор групи в соцмережі схилиє дитину до виконання завдань (квестів). Причому практично всі завдання передбачають нанесення дитині каліцтв або заподіяння болю. Останній крок — це створення аудіо з музикою, у якому дитина чує, що єдиний вихід з усіх проблем — це вчинити самогубство.

Сьогодні погана компанія може зазирнути прямо в серце вашої дитини в її кімнаті через... екран купленого вами ж смартфона.

Серед учасників так званих «груп смерті» дуже мало дітей з неблагополучних сімей. Переважно учасниками є освічені, допитливі, активні діти, які цікавляться кіно і музикою, читають книги.

Також кіберполіція відреагувала на звернення батьків, які знайшли у гаджетах своїх дітей зображення листівок із закликком «стати феєю вогню» — ще одна небезпечна гра для фанатів мультфільму «Феї Вінкс». Дитині пропонують серед ночі, — так, щоб ніхто не побачив, бо магія зникне, — піти на кухню, відкрити газові конфорки й глибоко вдихати.

Зараз саме набирає популярності гра «Біжи або помри». Суть вуличного флешмобу — перебігти дорогу перед авто. Поки одні біжать, другі — фільмують. З такими випадками стикнулися у поліції Полтавщини та Рівненщини.

Непокоїть також гра «Піди і заховайся» або «Зникни на 24 години», аналог американської «24 hours challenge». Діти ховаються у публічному місці: у супермаркеті, у школі, на заправці — і знімають відео. Один із восьми випадків зникнення дітей на Івано-Франківщині, що сталися від початку цього року, обласна поліція у справах дітей пов'язує саме з цією грою.

18 березня 2017 р. з ініціативи активної громадськості України в Києві відбувся семінар на тему «Діти та соцмережі», на який були запрошені представники кіберполіції, психологи, соціальні педагоги, освітяни, церковні діячі, тренери, укладачі креативних проєктів розвитку дітей, фахівці з цифрових технологій. На

семінарі були заслухані доповіді експертів, а також окреслено шляхи виходу із загрозливої для суспільства ситуації.

Розвиток і здешевлення цифрових технологій не лише покращили життя людей, але й значно спростили доступ підростаючого покоління до токсичної, аморальної та психологічно травмуючої інформації, а також відкрили безпосередній доступ шахраїв та різного роду зловмисників та маніпуляторів до внутрішнього світу і до безпосереднього життя наших дітей. У той час, коли зручна для батьків дитина годинами просиджує у теплій і ніби то захищеній домівці, вона абсолютно поза їхньою увагою може стати жертвою як простих шахраїв, так і збоченців, які отримують насолоду від доведення своїх наївних жертв до каліцтв, аморальних дій чи самогубства.

Згідно з даними Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ) щороку 800 тисяч людей добровільно йдуть із життя. Самогубство скоюють кожні 40 секунд. Суїцид займає третє місце після смерті від хвороб і нещасних випадків. Багато спроб суїциду скоюють підлітки у віці до 14 років.

Що ж примушує людей укорочувати собі віку? Психологи вважають, що це проблеми в особистому житті (нерозділене кохання, бідність, проблеми в навчанні, роботі тощо), доведення до самогубства (згвалтування, побої, фізичне знущання), відчай, втрата сенсу життя, інколи хронічні захворювання.

Своєю смертю самогубці, як правило, хочуть виявити: «протест» — бажання покарати тих, хто їх образив; «заклик» — крик про допомогу, намагання викликати своєю смертю співчуття;

«втечу» — спосіб уникнути страждань або покарання;

«самопокарання» — спокутування провини;

«відмову», «опущені руки» — повна капітуляція в усьому.

Але хіба діти заходять в інтернет у пошуках смерті? Усе починається з пошуку у віртуальній реальності задоволення простих потреб: спілкування, нових вражень, можливості самовиразитися, романтики або близькості.

Наталя Простун, психолог вищої категорії, психотерапевт, член Асоціації психотерапевтів і психоаналітиків України, автор і ведуча навчальних програм (класів для психологів, корекційних програм для дітей та батьків) наголосила, що дитина в полі інтернету дуже вразлива й беззахисна. Більшість дітей шкільного віку заходить в інтернет, щоб знайти там готові розв'язання домашніх завдань та ігри. Дві третини дітей шукають в інтернеті відеокліпи. Психолог розповіла, що в соціальних мережах «сидять» 30 % дітей віком 9-10 років та 60 % дітей 11-12 років.

Головні загрози, які чатують на дітей в інтернеті, — це азартні ігри та спілкування з небажаними людьми, до того ж діти дуже схильні до розголошення персональних даних. Тому завданням батьків є навчити дітей правилам мережевого етикету. Багато дорослих самі не знають про використання захисних програм батьківського контролю на гаджетах своїх дітей, а також про правила безпеки дітей у просторах інтернету. Потрібно навчити дитину принципу «Перш ніж клацнути, подумай!»

Шахраї в інтернеті завжди пропонують «наш із тобою секрет від батьків», тому необхідно попередити про це дитину. Дітей слід учить відразу тікати з поганих сайтів. Для того щоб навпаки не підживлювати їхній інтерес, обов'язково потрібно пояснювати, чому не слід відвідувати такі сторінки.

Наталя Простун навела приклад того, як після проведення систематичного обмеження батьками часу, відведеного дітям на відеоігри, один з дітей, якого вона консулювала, почав знову цікавитися справжнім життям, спілкуватися з друзями.

У семінарі взяла участь Людмила Гридковець, кандидат психологічних наук, декан факультету психології Київського інституту бізнесу та технологій, викладач Київської Трьохсвятительської Духовної Семінарії УГКЦ, психолог-практик, автор понад 100 наукових праць із проблем психології сім'ї, християнської психології, психології травмуючих ситуацій, психології впливу та маніпуляцій, мати шістьох дітей.

Пані Людмила презентувала відеоролик за темою семінару під назвою «Ти ще досі граєш у «Синього кита»? Тоді ми йдемо до тебе!» (є у вільному доступі на платформі youtube.com), адресований підліткам, батькам, учителям.

Психолог також співпрацює з кіберполіцією й досліджувала так звані дитячі «групи смерті» у соціальних мережах. Вона показала відео, у якому до дитини звертаються пошепки та використовують звук постукування, що знижує критичність мислення. Маніпулятор спочатку підсаджує дитину на нейтральні рольові ігри («у лікаря і хворого» тощо), а потім під виглядом гри у танцівницю чи чогось подібного схиляє дитину оголитися перед камерою чи вчинити ще якісь дії.

Присутні на семінарі психологи зазначили, що деякі діти переглядають по 50 роликів відвертого змісту щотижня, тоді як доведено, що 10-15 с такого видовища у віці 10-12 років травмує людину на все життя. До того ж, злий жарт грає

з нами колективне несвідоме. Тобто, якщо хтось із дорослих членів сім'ї дозволяє собі переглядати порнографічні зображення в інтернеті, то дитина відчуває це на рівні підсвідомості й копіює дії старших.

Перед присутніми виступила також старший інспектор відділу ювенальної превенції Головного управління національної поліції м. Києва, майор поліції Лариса Скрипник. На запитання про кримінальну відповідальність за доведення людини до самогубства вона пояснила, що згідно зі статтею 120 кримінального кодексу України за цей злочин передбачено до 3-х років позбавлення волі, якщо ж йдеться про схиляння до суїциду неповнолітніх, відповідальність зростає до 10 років ув'язнення. Згідно зі статтею 300 того ж кодексу примушування неповнолітніх до участі у створенні творів, що пропагують культ насильства та жорстокості караються позбавленням волі на строк від 3 до 5 років. Щоправда, коли такі твори розповсюджують самі неповнолітні, відповідальність за це лягає на їхніх батьків, навіть якщо вони не знають, що цим займалися їхні діти. Лариса Миколаївна також нагадала номер гарячої лінії Національної кіберполіції +380 (44) 3743721, а також Національної дитячої гарячої лінії 772.

Дитина в полі інтернету дуже вразлива і беззахисна.

Про практичне вирішення проблеми інтернет-залежності говорила Оксана Назарчук, педагог-організатор середньої спеціалізованої школи І-ІІІ ст. № 307 із поглибленим вивченням природничих наук Деснянського району м. Києва. Цей заклад бере участь у програмі «Школа повного дня». У другій половині дня в школі діє мережа гурткової роботи, де школярі можуть займатися своїми улюбленими справами: співами, танцями,

малюванням, підготовкою шоу «Школа має талант!» Усі активності для школярів безкоштовні, організатори й тренери вміють зацікавити учнів, які перебувають в школі з 8 до 20 години, тому в дітей не залишається багато часу на такі шкідливі звички, як сидіння в соцмережах.

Своїм досвідом поділилася також засновниця футзальної академії Аліна Горобець. Після 22 років спортивної кар'єри вона вирішила реалізувати свою мрію, тому що роботу з дітьми та підлітками вважає своїм покликанням. Мета створення академії — не лише передати дітям спортивні навички й виростити з них хороших спортсменів, але й формувати їх як особистостей на підвалинах християнської моралі.

Фахівці, які працюють із жертвами онлайнових «груп смерті», радять батькам:

- Перевіряти шкіряні покриви дитини на наявність пошкоджень та з'ясовувати обставини, за яких вони з'явилися.
- Перевіряти акаунти дитини в соціальних мережах та групи, до яких входить акаунт. Перевіряти вміст повідомлень.
- Звертати увагу на коло спілкування дитини.
- Намагатися зайняти вільний час дитини спортивними або культурними секціями.
- Обов'язково контролювати те, які фото та відеофайли є в гаджетах дитини.
- Встановлювати функцію «батьківський контроль» на всіх гаджетах дитини.

З метою попередження самогубств люди намагаються використувати деякі заздалегідь неефективні методи. Приміром, уживають антидепресанти, сподіваючись вирішити душевні питання на фізичному рівні. Або запевняють: «Усе вийде, от побачиш!», даючи таким чином неправдиву обіцянку, яка в більшості випадків не виконується. Або пропонують: «Переключись на щось інше» тощо. Проте найсуттєвіша профілактика суїцидів сягає набагато глибше, до внутрішнього усвідомлення людиною причин і наслідків своїх дій, до того, на що людина сподівається і в що вона вірить.

Тому ми запитали себе, чи говорить Біблія про самогубство? Хто вчинив перше самогубство?

Хоча людям спадає на думку насамперед образ Юди, найпершим був усе ж таки не він, а... Адам. Ось, як це описано в першій книзі Біблії — Книзі Буття.

Бут. 2:16-17: «І заповідав Господь Бог людині, кажучи: від всякого дерева в саду ти будеш їсти, а від дерева пізнання добра та зла не їж від нього, бо в день, в який ти вкусиш від нього, смертю помреш».

Бут. 3:6: «І побачила жінка, що дерево хороше для їжі, і що воно приємне для очей та бажане, тому що дає знання; і взяла плодів його та їла; і дала також чоловіку своєму, і він їв».

Інший відомий випадок — самогубство Юди — описаний уже в Новому Завіті.

Мт. 27:3-5: «Тоді Іуда, що зрадив Його, побачив, що Його засудили, і, розкавшись, віддав 30 срібних монет першосвященникам та старійшинам, кажучи: згрішив я, загубив кров невинну. Вони ж сказали йому: що нам до того? дивись сам. І, кинувши монети в храм, він вийшов, пішов та повісився».

Звернімо увагу на те, хто або що стало причиною самогубства?

Ів. 13:2: «Під час вечері, коли диявол вже вложив в серце Іуді Симонову Іскаріоту видати Його»;

Ів. 13:26-27: «Ісус відповів: той, кому Я, умочивши кусок хліба, подам. І, вмочивши кусок, подав Іуді Симонову Іскаріоту. І після цього куска ввійшов у нього сатана...»

Із цих прикладів із Божого Слова бачимо, що самогубство — це:

- обман диявола;
- добровільний вибір людини;
- бунт проти Бога;
- духовна, а не душевна, проблема;
- не вирішує проблеми людини, а навпаки поглиблює, адже після смерті таку людину чекає вічна мука.

Чи можливо взагалі вирішити проблему смерті? Чи є вихід? Боже Слово проголошує, що рішення існує і кожен із нас стоїть перед вибором:

Ів. 10:10: «Злодій (диявол) приходять лише для того, щоб вкрасти, вбити і погубити. Я (Ісус) прийшов для того, щоб мали життя і мали з подостатком».

Ів. 3:16: «Бо так полюбив Бог світ, що дав Сина Свого Однородженого, щоб кожен, хто вірує в Нього, не загинув, але мав життя вічне».

Повт. Зак. 30:19: «Життя та смерть Я дав тобі — благословіння та прокляття. Вибери життя, щоб жив ти й потомство твоє».

Потрібно навчити дитину принципам «Перш ніж клацнути, подумай!»

Що ж є справді дієвим засобом захисту дитини від згубного впливу залежностей чи небажаних співрозмовників в інтернеті? По-перше, дорослий сам має бути переконаним у тому, що вихід є! За цим повинна йти доволі тривала й затратна програма під назвою: любити і вкладатися у виховання своєї дитини впродовж життя. Для того щоб дитина в розпачі не шукала таємних стосунків із кібершахраєм, який видає себе за її друга, потрібно від самого народження будувати міцні, довірливі стосунки з нею. Це коштуватиме кожному дорослому терпіння, нервів, посвяти, самовладання, жертви, обмеження часу на себе і на відпочинок. Тільки людина, яка має надію на вічність, знайде в собі сили бути поряд із дитиною в грі, у дозвіллі, у навчанні, відкинувши власні бажання та інтереси, і задовольнятиме її потребу в спілкуванні. Що може бути кращим, ніж отримати нові враження разом із люблячими рідними, а не з сумнівною компанією? Чиє визнання може бути важливішим для дитини, ніж схвальний погляд батьківських очей, ніж материнське підбадьорення?

Настановити у вірі батьки можуть лише через стосунки. А стосунки вибудовуються щодня на кухнях і в коридорах, під час обіду і під час зав'язування шнурівок, під час ранкового пробудження й під час вкладання спати, дорогою до школи і в черзі до лікаря, на ринку і в громадському транспорті — усюди, де батьки перебувають поряд зі своїми дітьми. Всюди, де діти спостерігають за життям батьків і роблять свої висновки про те, на що спираються в житті ці найважливіші дорослі, чого вони прагнуть, що їх лякає, що дратує, що радує, як вони можуть їх захистити, наскільки люблять?

А ще нам, дорослим, варто усвідомити, що «зручних» дітей не буває. Якщо ми справді хочемо виховати своїх дітей, нам слід забути про спокій і взятися до нелегкої і творчої праці. Питання «куди «здати» дитину, щоб вона «не заважала»?» слід викоринити зі своєї свідомості і замінити питанням: чим зараз зайнята моя дитина і чи йде їй на збудування те, чим вона займається? Якщо в цей момент особисто я не прищеплюю їй добрих якостей характеру, виявляючи повагу, турботу, солідарність чи справедливість, то хтось або щось, обов'язково в цей самий час проводить свою «виховну» роботу з моєю дитиною. До чого схиляє її «чужий вихователь»: до лінощів, до всюдозволеності, до нарцисизму, до порожньої трати часу чи, може, веде до відчаю й пошуку смерті? Тоді, як схиблена культура сучасності оспівує гріх і смерть, завдання християнської сім'ї — піднести на п'єдестал цінностей богопошану й життя. Живіть поряд із вашими дітьми! Покажіть їм на власному прикладі, що жити за Божими заповідями — це радісно, і вони не шукатимуть смерті. 🕊

А ще нам, дорослим, варто усвідомити, що «зручних» дітей не буває. Якщо ми справді хочемо виховати своїх дітей, нам слід забути про спокій і взятися до нелегкої і творчої праці. Питання «куди «здати» дитину, щоб вона «не заважала»?» слід викоринити зі своєї свідомості і замінити питанням: чим зараз зайнята моя дитина і чи йде їй на збудування те, чим вона займається? Якщо в цей момент особисто я не прищеплюю їй добрих якостей характеру, виявляючи повагу, турботу, солідарність чи справедливість, то хтось або щось, обов'язково в цей самий час проводить свою «виховну» роботу з моєю дитиною. До чого схиляє її «чужий вихователь»: до лінощів, до всюдозволеності, до нарцисизму, до порожньої трати часу чи, може, веде до відчаю й пошуку смерті? Тоді, як схиблена культура сучасності оспівує гріх і смерть, завдання християнської сім'ї — піднести на п'єдестал цінностей богопошану й життя. Живіть поряд із вашими дітьми! Покажіть їм на власному прикладі, що жити за Божими заповідями — це радісно, і вони не шукатимуть смерті. 🕊

Тетяна Артерчук

ЛЮБИТИ — ЦЕ ДАРУВАТИ СЕБЕ

Оксана Ришардівна Вербовська — учитель християнської етики та української літератури Богородчанської ЗОШ I–III ст. № 2 Івано-Франківської обл.

Життєве кредо: бути собою, постійно розвиватися, удосконалюватися, займатися тим, що несе радість душі, шліфувати себе на міцність і вірність своїй мрії. Любити світ, створений Богом, допомагати тим, хто потребує, дарувати щиру усмішку, дякувати Всевишньому за кожний прожитий день, бо він несе в собі частку вічності.

Світ створений Богом з любові і для любові, а тому любов не може бути притаманна, як дехто вважає, лише молодим. Навіть коли посріблена сивиною голова, у серці має бути місце для любові. Вона — джерело життя. Вона зігріває людську душу. Вона, любов, — це Божий дар, найцінніший, найпотужніший. Усе в житті починається з любові!

Раджу Вам, а може, прошу Вас: знайдіть для неї місце у своєму серці. Любіть один одного усмішкою, привітним теплим словом, щирим вітанням. Не будьте позбавлені сонця, не будьте холодними. Не тримайте зла, не піддавайтеся скупості, улесливості, заздрості, обману. Будьте терпеливими, милосердними. Зітхайте, співайте, цілуйте, смійтесь, жертвуйте, тіштесть — усього цього варта любов!

ПОДЯЧНА МОЛИТВА

Дякую, Боже, за ранок досвітній,
За сонячний промінь
ласкавий, привітний.
За співи пташині у небі веселі,
Поля волошкові та людські оселі.

За подих життя, друзів,
родину — за всіх,
За чисту сльозу і за радісний сміх,
За дар, щоби сіяти зерна любові
І мудрість черпати
в Святім Твоєм Слові.

Дякую, Боже, за день мій прожитий,
За Твою милість Тобі лиш служити,
За поміч Твою, любов, благодать,
За мир у душі, що ні з чим не зрівнять.

Дякую, Отче, за все, що даєш,
За щедрі дари, за силу, що шлеш.
Я буду вдячна навіки Тобі,
Будь Ти зі мною і в щасті, й журбі.

У тиші вечірній шепочуть уста
Подячну молитву до свого Творця:
«Будь Твоя воля зі мною свята!»

МАЛЕНЬКА ГЕРОІНЯ

Дівчатко моє ти, мила Настусю,
За тебе, дитинко, я Богу молюся.
Ти з полум'я винесла рідну сестричку,
Така ще тендітна, і теж невеличка.
Дівча-ангелятко, якій лише п'ять,
З вогнем-лиходієм пішла воювать.

Палючі язики здіймались, мов змії,
Лишали сліди на біленькому тілі.
Спалити хотіли і личка красу,
Та руку підставив Спаситель Свою.

Яка ти смілива, кохана дитино,
Ти подвиг здійснила в своєму житті.
Пекельна для тебе була ця година,
Коли ти життя рятувала сестрі.

Ще зовсім маленька, а терпиш вже муки,
Страждаєш... Та скільки любові в тобі!
Мов вугля обпечені ноги і руки,
Та карії очі — немов дві зорі,

Що з вірою дивляться в сонячне небо,
Звідкіль врятував Господь душу малу,
Творець не забуде ніколи про тебе,
Якщо принесеш Йому вічну хвалу!

Поможімо і ми оцій чудо-дитині,
Молитви складімо на Божий віктар,
Щоб більше було героїнь в Україні,
Таких, як маленька
Настуся Овчар!

ЖИТТЯ, ЩО СЯЄ!

Переді мною Біблія свята —
Одвічна, мудра і благословенна Книга,
В ній — джерело струмує
вічного життя,
Чаша спасіння, розум, сила.

Вона тепло дарує й мир душі,
І гріє сонце променем ласкавим —
Цілющий лік і вдень, й вночі,
Величним світлом душу наповняє.

Вона — любов, життя, дороговказ,
Вчить в правді жити,
вірою молитись,
Іти вперед, не оглядатися назад —
І волі Божій послухом коритись.

Веду розмову тиху я з Христом.
Кладу до серця живі слова-поради,
І молюся, щоб Він Своїм перстом
Мене беріг від злоби і від зради.

Яка-то благодать —
читати Біблію святу!
Вона — одна моя стежиночка до Бога.
Небесним хлібом душу причащу,
Добром-любов'ю хай
засівається дорога.

Спішіть напитись всі
із цього джерела —
І приймете безцінний дар спасіння,
Бо до останньої хвилиночки
свого життя
Душа співатиме Христу
пісні хваління!

МАМИНА ЛЮБОВ

Мамині руки — теплі і дужі,
Мов квітка лелії, пелюсточки ружі.
В них — промінь ясний, що нас зігриває,
Ніжно голубить і обіймає.

Мамині очі — чисті й прозорі,
Водиці кришталь, світлі, мов зорі.
Тихі, небесні глибокі озерця —
То відблиск душі і любов, що від серця.

Мамине серце в предвічному слові,
Повне краси, доброти і любові.
Те, що ніколи не знає спочинку —
І вдень, і вночі воно пестить дитинку.

Молитва матусі — сильна, святая,
На ангельських крилах в небо злітає,
Несе до Бога, мов крові краплину —
Возносить благання за свою дитину.

Мама — слово солодке й ласкаве,
Ми його першим в житті вимовляєм.
Воно на устах і в думках в нас щоденно,
Будь же, матусенько, благословенна!

БЛАЖЕННІ ВИ...

Блаженний, хто на Бога уповає,
Блажен, хто бідному допомагає,
Блаженний чистий серцем і покірний,
Блажен, хто Імені святому вірний.
Блажен, хто сироту не оминає,
Блажен, хто ранок у молитві зустрічає,
Блаженний, хто Слово Божее приймає, —
Душа такого, мов псалми, співає.
Блажен, хто Україну і батьків не забуває,
І рідну мову й пісню пам'ятає.
Блаженний, хто заповіді Божі береже, —
Такий в путі до Господа уже!
Блажен, чиє на Небі вписане ім'я, —
Господь дає такому вічне життя.
Блажен, хто в серці Бога має,
Таких Господь в житті благословляє.
Блажен, хто пронесе свого хреста —
Дорога в Царство Боже непроста.
Блажен, хто кається, грішити покидає —
Такому Бог і руку допомоги простягає.
Блаженні ми, що доброго Отця на Небі маєм,
Бо Він, Бог милосердний, усіх нас пригортає.
Блаженні ті, які Ісуса люблять,
Бо всі вони є Божим людом.
Блаженні Ви...

НАЙБІЛЬШЕ ЩАСТЯ

Чи є у світі хтось добріший,
Ніж рідна матінка твоя?
Чи є у світі щось тепліше,
Ніж неньки рідної сльоза?

Чи є у світі щось ніжніше,
Як мами чуємо слова?
То як мелодія відвічна,
То як життя струна жива!

Чи є у світі щось ясніше,
Як мамин усміх на устах?
Він грає, наче щастя вічне,
Витає в небі, наче птах.

Чи може бути щастя більше,
Ніж коли мати є при нас?
Стає нам кожна мить милиша,
І сонячним — похмурий час!

МОЛИТВА ЗА УКРАЇНУ

Дай, Боже, добру долю Україні,
Щастя, здоров'я кожній родині.
Щоб біди-горя нікому не знати,
Щоб сім'ї українській на ноги стати.

Подай же нам, Боже, Свою допомогу,
Вкажи до світла добру дорогу.
Святою рукою Ти нас поведи
До злагоди, правди, краси й чистоти.

Якщо ми в чомусь завинили,
Прости нас, Господи, прости!
Із неба ясного зішли нам сили
Неправду й зло перемогти.

Вислухай, Отче, молитву святу,
Благослови Україну страждальну мою,
Зішли нам любові, ласки, щедрот,
Спаси й збережи мій рідний народ.

МОЛИТВА — СИЛА!

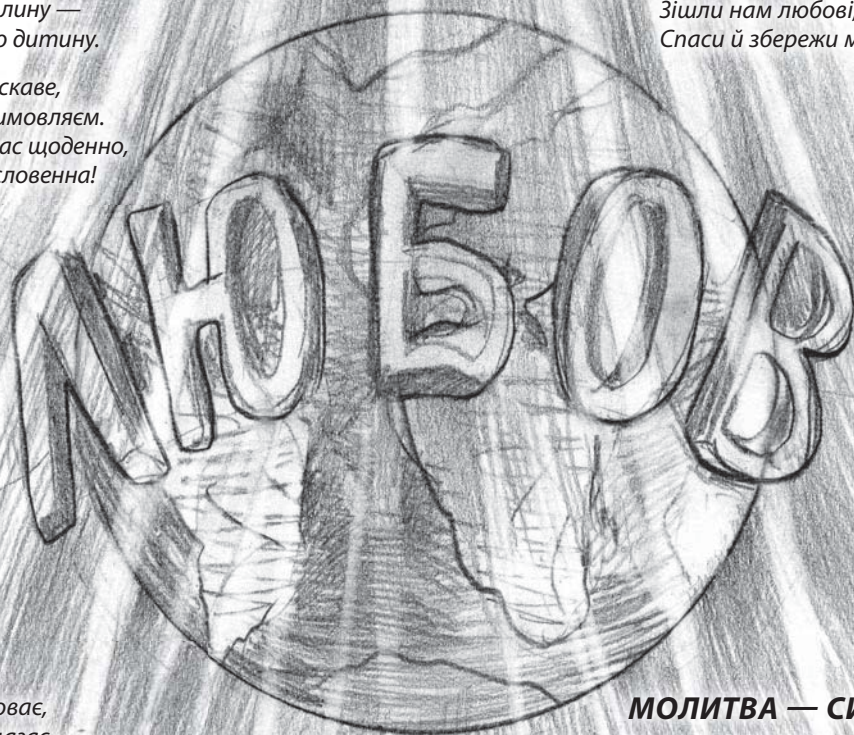
О молитво вічна, пресвята,
Наче мати, до грудей нас пригортаєш,
Даєш життя, наснагу, віру —
І кожную мить даруєш нам щасливу.

Скільки у тобі мудрості і сили!
Ти — щит, ти — меч
і захист для безсилих,
Залізо ломиш, гнеш окови,
Шлеш променя надії і любові.

З тобою ми усе поборемо, здолаєм,
В тобі душа добрішає і оживає —
Словами серденька ти промовляєш,
Ти з Небом, з Богом нас єднаєш.

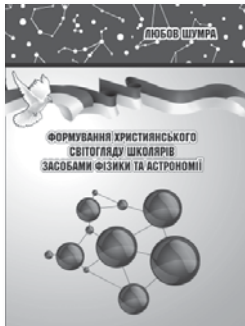
Молитва — світло, серця зріння,
В молитві ласка Божа і спасіння.
У ній — полегкість, спокій, благодать,
Бо Дух Святий в душі витає.

Молімося завжди вдень й вночі,
Несімо радість і красу душі.
Молімося за наш народ, за мир, життя,
І хай святу молитву приймуть Небеса!

Формування християнського світогляду школярів засобами фізики та астрономії

Любов Шумра

Навчально-методичний посібник присвячений формуванню християнського світогляду учнів старших класів середньої загальноосвітньої школи у процесі вивчення природничих дисциплін. Проаналізовано потенціал української виховної традиції у формуванні духовних цінностей особистості. Розглянуто виховне навчання як основу ціннісних орієнтацій природничої освіти. Подано сучасне наукове трактування феномену пізнання. Здійснено інтерпретацію «суперечностей» наукового знання та релігійної віри.

У навчально-методичному посібнику вміщено доповнення до теоретичного матеріалу шкільних підручників із фізики та астрономії для 10-11 класів середньої школи. Подано внесок українських винахідників у розвиток наукових досліджень. Запропоновано поетичне слово на уроках фізики та астрономії. Навчально-методичний посібник призначений для студентів ВНЗ, учителів фізики та астрономії загальноосвітніх шкіл, учителів християнської етики, а також розрахований на широке коло читачів.

Шумра Л. Л. Формування християнського світогляду школярів засобами фізики та астрономії : навчально-методичний посібник / Упорядник Л. Л. Шумра. — Острого: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2016. — 248 с. ISBN 978-617-7328-08-6

Християнські мотиви у творах зарубіжної літератури

Ірина Мазур

Навчально-методичний посібник для учнів 6-11 класів загальноосвітніх шкіл

У посібнику вміщено конспекти уроків та ілюстрації, спрямовані на формування християнських ідеалів у школярів різного віку на уроках зарубіжної літератури.

Розробки уроків укладені згідно з новими вимогами щодо формування життєвих компетентностей учнів; пропонується використання різних інтерактивних технологій.

Посібник призначений для вчителів зарубіжної літератури, етики, християнської етики та всіх, хто цікавиться вихованням школярів на християнських засадах.

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ

Державний вищий навчальний заклад «Університет менеджменту освіти»

На основі базової та повної вищої освіти (бакалавр, спеціаліст, магістр будь-якого напрямку/спеціальності) здійснюється підготовка магістрів за спеціальністю «Християнська педагогіка у вищій школі». Заочна (дистанційна) форма навчання — 1 рік 6 міс.

	I етап	II етап
Прийом заяв та документів	12-24 липня 2017 р.	06-21 листопада 2017 р.
Строки проведення вступних випробувань	24-28 липня 2017 р.	22-26 листопада 2017 р.
Термін оприлюднення рейтингового списку вступників	1 серпня 2017 р.	27 листопада 2017 р.

Вартість навчання — 8500 грн за рік. Усім бажаючим надається гуртожиток.

Адреса: 04053, м. Київ, вул. Січових стрільців (Артема), 52-А; vstupUMO@ukr.net; www.umo.edu.ua

Довідки за тел. (067)797-62-07/ (063)631-22-23 (Сіданіч Ірина Леонідівна)

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОСТРОЗЬКА АКАДЕМІЯ»

Гуманітарний факультет

Державна ліцензія Міністерства освіти і науки України за напрямом підготовки:

- бакалавр філософії (03 Гуманітарні науки, 033 Філософія);
- магістр релігієзнавства (03 Гуманітарні науки, 031 Релігієзнавство).

Концептуальна підготовка бакалаврів та магістрів філософії в Національному університеті «Острозька академія» відрізняється від інших вищих навчальних закладів такими особливостями:

- окрім основної спеціальності студенти мають можливість 3 роки на бакалавраті (II–IV курси) **навчатися за додатковою спеціалізацією** (на вибір): «Релігійний туризм та паломництво», «Журналіст-видавець у релігійній сфері», «Релігія у міжнародних відносинах», «Релігійне мистецтво»;
- на магістеріумі (V–VI курс) студенти мають унікальну перспективу обрати такі **додаткові спеціалізації**: «Релігія і медіа», «Екуменічні студії», «Релігійне і сакральне мистецтво».

Це дозволяє готувати фахівців, які вміють критично осмислювати та аналізувати суспільно-релігійні питання та події, володіють

сучасними технологіями організації видавничої та медійної справи, благодійного фонду чи організації, релігійних та паломницьких турів, здійснюють експертизу творів сакрального мистецтва.

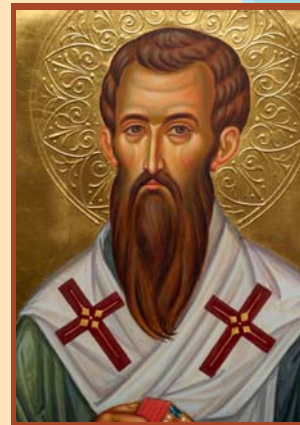
Адреса: 35800, Рівненська обл., м. Острого, вул. Семінарська, 2; старомонастирський корпус; (096)123-59-50; (097)55-37-410, (03654)3-00-69; www.vstup.ou.edu.ua

СВЯТИЙ ВАСИЛІЙ ВЕЛИКИЙ: ПРО ВІРУ

Надзвичайно дивуюсь, що хоча Сам Господь наш Ісус Христос говорить: «Та не тіштесь тим, що вам коряться духи, але тіштесь, що ваші ймення записані в небі!» (Лк. 10:20), і знову: «По тому пізнають усі, що ви учні Мої, як будете мати любов між собою» (Ів. 13:35), і апостол, доводячи, що в усьому необхідна любов, свідчить: «Коли я говорю мовами людськими й ангольськими, та любові не маю, — то став я як мідь та дзвінка або бубон гудячий! І коли маю дара пророкувати, і знаю всі таємниці й усе знання, і коли маю всю віру, щоб навіть гори переставляти, та любові не маю, — то я ніщо», і трохи згодом: «Хоч пророцтва й існують, — та припиняється, хоч мови існують, — замовкнуть, хоч існує знання, — та скасується», і далі додає: «А тепер залишаються віра, надія, любов, — оці три. А найбільша між ними — любов!» (1 Кор. 13:1-2, 8, 13), почувши такі слова з уст Господа й апостола, люди про минулі й марнотні речі так

пклуються і так турбуються, а про те, що постійне, а найдужче про любов, яка є невіддільною чеснотою християнина, не лише самі не дбають, а й чинять опір тим, хто дбає, і в тій боротьбі виконується сказане: «самі не ввійшли, і тим, хто хотів увійти, боронили» (Лк. 11:52; Мт. 23:13). Тому благаю й прошу вас: припиніть марні дискусії та недоречні суперечки. Досить того, що сказали святі й Сам Господь: розмірковуюте про небесне покликання і живіть згідно з Христовою Євангелією в надії на вічне життя й Небесне Царство, яке приготоване всім, хто зберігає заповіді Бога й Отця за Євангелією блаженного Бога Ісуса Христа, Господа нашого, у Святому Дусі й істині.

«Нести Слово Боже — ось наша мета, щоб кожний учитель був учнем Христа!»

Нам **10** років

Увага! Конкурси!

Шановні читачі,
триває **ЛІТЕРАТУРНИЙ КОНКУРС**
на тему:

- для дорослих (16+) — «**Біблійна історія, яка змінила моє серце**»;
- для дітей — «**Біблія в нашій сім'ї**».

До розгляду приймаються твори українською мовою всіх жанрів (поезія, оповідання, новели, есе тощо). Будь ласка, надсилайте свої роботи з поміткою «Літературний конкурс».

Продовжується також **ФОТОКОНКУРС**
на тему «**Я і Біблія моя**» (для всіх охочих).
Роботи надсилайте на адресу редакції
з поміткою «Фотоконкурс».

Підбиття підсумків конкурсів відбудеться в кінці 2017 р. Переможці отримають цінні призи, найкращі роботи будуть надруковані на шпальтах нашого часопису, тому не забудьте вказати своє прізвище та ім'я, а також поштову адресу й телефон. Бажаємо успіху!

Редколегія

Передплатний індекс
99864

Адреса редакції: а/с 116, м. Рівне, 33028, тел.: +38 0362 637976
slovo@hopetopeople.org; www.slovovchitelyu.org